

Betaalbaar spelen, maar niet voor iedereen?

Een onderzoek naar de omvang en verklaringen van het niet-gebruik van het sociaal tarief op de lokale speelpleinwerking

Hanne Van Nimmen

R0903660

Masterproef aangeboden tot het behalen van de graad
MASTER IN DE SOCIOLOGIE

Promotor: Dr. Julie Vinck
Co-promotor: Joy Schols
Verslaggever: Thalissa Renders
Academiejaar: 2024-2025
Word count: 21.944

Dankwoord

Met het voltooien van deze thesis komt een intensieve maar verrijkende periode tot een einde. Dit had ik nooit kunnen bereiken zonder de steun, hulp en geduld van velen om mij heen.

Allereerst wil ik mijn oprechte dank uiten aan mijn promotoren, dr. Julie Vinck & Joy Schols. Julie, bedankt voor uw deskundige begeleiding en aanmoediging vorig en dit academiejaar. U was degene die mijn bachelorpaper mee vormgaf en altijd bleef geloven in mijn specifiek onderzoeksidee. Joy, u nam de fakkel moeiteloos van Julie over en bezorgde me meerdere malen waardevolle feedback en antwoorden op mijn vele vragen. Jullie inzichten en kritische blik hebben een belangrijke rol gespeeld in dit werk.

Daarnaast ben ik ook mijn gezin, mijn vriend en mijn vrienden ontzettend dankbaar voor hun begrip wanneer mijn thesis veel tijd en energie van me vroeg, voor hun geloof in mij wanneer ik het vertrouwen in mezelf was verloren, en voor hun geduld en luisterend oor wanneer ik voor de zoveelste keer gewoon wou zagen.

Ook wil ik graag iedereen, in het bijzonder Joy, mijn mama, nonkel Mark en Massimo, bedanken voor het nalezen van mijn thesis en een frisse blik te werpen op de inhoud. Jullie suggesties en opmerkingen waren van essentieel belang voor de thesis die ik nu heb afgewerkt.

Ik wil eveneens mijn dank uitspreken aan mijn papa, zus, Staf en Bart die mij hebben geholpen bij het vinden van respondenten of datamateriaal en bij het mee reflecteren over de praktische kant van het onderzoek. Jullie hulp, hoe groot of klein ook, heeft een verschil gemaakt.

Bovendien wil ik ook alle respondenten bedanken die hun tijd en ervaringen met mij hebben gedeeld. Zonder jullie bereidheid om deel te nemen, was dit onderzoek niet mogelijk geweest.

Een speciaal woord van dank gaat ook uit naar de gemeente Puurs-Sint-Amands en haar medewerkers. Bedankt voor jullie participatie en open blik. Jullie hebben mijn onderzoek mede mogelijk gemaakt.

Tot slot, nog een knipoog naar synoniemen.net, mijn digitale partner in het vinden van de juiste woorden wanneer ik vastzat en inspiratie zocht voor het schrijven.

Dank jullie wel aan iedereen die op welke manier dan ook heeft bijgedragen aan deze thesis!

Abstract

Hoewel Artikel 31 van het Kinderrechtenverdrag het recht op rust en vrije tijd voor elk kind waarborgt (UNICEF, z.d.), ondervinden kinderen uit financieel kwetsbare gezinnen in België moeilijkheden om te participeren aan vrijetijdsactiviteiten (Statbel, 2022, 2025a), zoals naar de lokale speelpleinwerking gaan. Om deze participatie te bevorderen, hanteert het merendeel van de speelpleinwerkingen een sociaal tarief op de toegangsprijs (Vandebergh, 2019). Echter, niet alle rechthebbenden van sociale beleidsmaatregelen nemen hun rechten effectief op; wat wijst op niet-gebruik dat verklaard kan worden op vier niveaus, met name dat van de cliënt, de administratie, het beleidsontwerp en de sociale en juridische context (Janssens & Van Mechelen, 2022; van Oorschot, 1996).

Het niet-gebruik van het sociaal tarief binnen de speelpleinwerkingen kan bijgevolg de participatie van die kwetsbare groepen ondermijnen. Vandaar richt dit thesisonderzoek zich op de omvang en verklarende factoren van het niet-gebruik van het sociaal tarief binnen de speelpleinwerking van de gemeente Puurs-Sint-Amands op de verschillende niveaus van niet-gebruik. Hiervoor werd een mixed-method benadering gehanteerd waarbij secundaire data-analyse werd gecombineerd met het afnemen van diepte-interviews.

Uit de resultaten blijkt dat het niet-gebruik van het sociaal tarief op de speelpleinwerking 98% bedraagt. Op het eerste niveau van de cliënt werden schaamte bij aanvraag, de financiële drempel en een gebrek aan kennis geïdentificeerd als verklaringen. Op administratief en beleidsmatig vlak bleken de voornaamste drempels de beperkte samenwerking tussen de sociale dienst en de speelpleinwerking, de gebrekkige informatieverlening, de afstand tussen cliënt en gemeente, de administratieve rompslomp en de ontoegankelijke inschrijvingsmethode voor de speelpleinwerking te zijn. Ten slotte werd op het niveau van de sociale en juridische context gewezen op het gebrek aan een kader van hogerop, de afwezigheid van automatische rechtentoekenning binnen sociale beleidsmaatregelen, een onderwaardering van het recht op vrije tijd en het individueel schuldmodel.

Ondanks enkele onderzoeksbependingen bevestigen de bevindingen dat het niet-gebruik van het sociaal tarief weldegelijk een relevant sociaal probleem vormt binnen de speelpleinwerking van Puurs-Sint-Amands. Het onderzoek onderstreept de noodzaak tot lokale aanpassingen en maakt duidelijk dat de kansen van personen in armoede afhankelijk blijven van hun concrete woonplaats, zoals Degerickx et al. (2023) reeds opmerkte.

Inhoudsopgave

Dankwoord	2
Abstract	3
Lijst van figuren	7
Lijst van tabellen.....	8
Lijst van afkortingen	9
0. Informatie vooraf	10
1. Probleemstelling.....	11
2. Literatuurstudie.....	13
2.1 Kinderarmoede	13
2.1.1 Definitie van kinderarmoede.....	13
2.1.1.1 Cijfermateriaal van de kind-specifieke deprivatiescore	16
2.1.2 Gevolgen van kinderarmoede	17
2.1.3 Speelpleinwerk in relatie tot kinderarmoede	18
2.1.4 Beleid omtrent de bestrijding van kinderarmoede.....	20
2.1.4.1 Sociaal tarief op speelpleinwerkingen als lokaal beleid	23
Het leefloon.....	25
De verhoogde tegemoetkoming	25
De UiTPAS.....	27
2.1.4.2 Sociaal tarief op de speelpleinwerking van Puurs-Sint-Amands	27
2.2 Niet-gebruik	28
2.2.1 Onderzoek naar niet-gebruik.....	30
2.2.1.1 Onderzoek naar het niet-gebruik van het leefloon	30
2.2.1.2 Onderzoek naar het niet-gebruik van de verhoogde tegemoetkoming (en de automatische rechtentoekenning).....	32
2.2.1.3 Terugkoppeling naar het sociaal tarief.....	34
2.2.2 Relevantie van het gebruik van het sociaal tarief op speelpleinwerkingen	36
2.3 Focus onderzoek & hypothesen.....	37
3. Onderzoekstechnisch ontwerp.....	39

3.1 Kwantitatieve deel	40
3.2 Kwalitatieve deel.....	42
4. Resultaten	47
4.1 Kwantitatieve deel	47
4.1.1 Berekening van de teller: aantal gebruikers.....	47
4.1.2 Berekening van de noemer: aantal gerechtigden	48
4.1.2.1 Categorie 1: verhoogde tegemoetkoming	48
4.1.2.2 Categorie 3: schuldbemiddeling of collectieve schuldenregeling	49
4.1.3 Uiteindelijke berekening van de omvang van het niet-gebruik	50
4.2 Kwalitatieve deel.....	50
4.2.1 Het eerste niveau van de cliënt	51
4.2.1.1 Verklaring 1: schaamte	51
4.2.1.2 Verklaring 2: financiële drempel.....	51
4.2.1.3 Verklaring 3: gebrek aan kennis over speelpleinwerk	52
4.2.2 Het tweede en derde niveau van de administratie en het beleidsontwerp	53
4.2.2.1 Verklaring 4: werking tussen sociale dienst en speelpleinwerking	53
4.2.2.2 Verklaring 5: discretionaire ruimte medewerkers	53
4.2.2.3 Verklaring 6: beperkte kennis over (kinder)armoede op speelpleinwerking	54
4.2.2.4 Verklaring 7: informatieverlening over sociaal tarief.....	54
4.2.2.5 Verklaring 8: afstand cliënt-gemeente	55
4.2.2.6 Verklaring 9: grenzen bij toekenningsvoorwaarden sociaal tarief.....	56
4.2.2.7 Verklaring 10: administratieve rompslomp	56
4.2.2.8 Verklaring 11: inschrijvingsmethode voor speelpleinwerking	57
4.2.3 Het vierde niveau van de sociale en juridische context.....	57
4.2.3.1 Verklaring 12: geen kader hogere overheid	58
4.2.3.2 Verklaring 13: toekenningsmethode: visie automatische rechtentoekenning ..	58
4.2.3.3 Verklaring 14: belang recht op vrije tijd.....	58
4.2.3.4 Verklaring 15: individueel schuldmodel	59
4.2.4 Terugkoppeling naar eerder onderzoek.....	60

5. Discussie	63
6. Conclusie.....	66
Referenties	68
Appendix.....	77
1. Codeboom	77
2. Interviewleidraden voor diepte-interview.....	78
2.1 Interviewleidraad voor interviews op niveau van de cliënt.....	78
2.2 Interviewleidraad voor interviews op niveau van de administratie.....	82
2.2.1 Interviewleidraad voor interviews met administratie van sociale dienst	82
2.2.2 Interviewleidraad voor interviews met administratie van speelpleinwerking.....	85
2.3 Interviewleidraad voor interviews op niveau van het beleidsontwerp.....	89
2.3.1 Interviewleidraad voor interviews met beleidsontwerp van sociale dienst.....	89
2.3.2 Interviewleidraad voor interviews met beleidsontwerp van speelplein	92
2.4 Interviewleidraad voor interviews op niveau van de sociale en juridische context ...	96
3. Topic guide voor diepte-interviews	100
3.1 Topic guide voor interviews op niveau van de cliënt.....	100
3.2 Topic guide voor interviews op niveau van de administratie en het beleidsontwerp	101
3.3 Topic guide voor interviews op niveau van de sociale en juridische context.....	102
4. Flyers voor het vinden van respondenten.....	103
5. Uitgebreide kwantitatieve berekeningen (Resultaten - §4.1).....	104
5.1 Berekening van de teller: aantal gebruikers.....	104
5.2 Berekening van de noemer: aantal gerechtigden	105
5.2.1 Categorie 1: verhoogde tegemoetkoming	106
5.2.2 Categorie 3: schuldbemiddeling of collectieve schuldenregeling	107
5.3 Uiteindelijke berekening van de omvang van het niet-gebruik	108

Lijst van figuren

Figuur 1. De verschillende niveaus met een invloed op niet-gebruik	29
Figuur 2. Oorzaken en drempels van niet-gebruik bij het leefloon	31
Figuur 3. Oorzaken en drempels van niet-gebruik bij de verhoogde tegemoetkoming	34
Figuur 4. Terugkoppeling van verklaringen op de verschillende niveaus van niet-gebruik van het leefloon en de verhoogde tegemoetkoming	36 & 60
Figuur 5. Overzicht verklaringen van het niet-gebruik van het sociaal tarief op de speelpleinwerking van Puurs-Sint-Amands ten opzichte van eerdere verklaringen van het niet-gebruik van het leefloon en de verhoogde tegemoetkoming	62

Lijst van tabellen

Tabel 1. De algemene kind-specifieke deprivatiescore en de kind-specifieke deprivatiescore voor de reguliere vrijetijdsbesteding in 2024 voor kinderen tussen 0 en 15 jaar in België per regio en huishoudtype N = 6500 huishouden	16
Tabel 2. Gebruik van soorten kortings- en sociale tarieven op de Vlaamse speelpleinwerkingen in 2021 N = 159	24
Tabel 3. Geselecteerde respondenten op elk niveau van niet-gebruik binnen dit onderzoek	45

Lijst van afkortingen

CAW	Centrum Algemeen Welzijnswerk
EU	Europese Unie
GPMI	Geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
OV	Onderzoeksvraag
POD MI	POD Maatschappelijke Integratie
VDS	Vlaamse Dienst Speelpleinwerk
VT	Verhoogde tegemoetkoming

0. Informatie vooraf

Deze masterproef bouwt voort op de eerder geschreven bachelorpaper van de onderzoeker, gerefereerd naar als: Van Nimmen (2024). Dat impliceert dat bepaalde informatie reeds eerder werd gerapporteerd, dit betreft voornamelijk de literatuurstudie en een aantal figuren. Toch wordt deze masterproef, wat een uitvoering, verbreding en inhoudelijke verfijning van de oorspronkelijke paper is, als origineel en voldoende onderscheidend beschouwd.

1. Probleemstelling

Van de Belgische kinderen leefde in 2024 13,8% in een huishouden met een risico op financiële armoede (Statbel, 2025a). Opgroeien in monetaire moeilijkheden raakt de betrokken kinderen op allerlei manieren; sommigen onder hen eten niet dagelijks vlees, vis of een vegetarisch alternatief, hebben geen twee paar schoenen of hebben geen gepast speelgoed. 25% van die kinderen in kwetsbare context heeft het moeilijk om aan een vrijetijdsactiviteit deel te nemen (Statbel, 2022); een voorbeeld hiervan is naar de lokale speelpleinwerking gaan. Artikel 31 van het Kinderrechtenverdrag stelt net dat ieder kind recht heeft op rust en op vrije tijd (UNICEF, z.d.). Zoals volwassenen in armoede worden uitgesloten, sluit kinderarmoede kinderen uit op verschillende vlakken van het leven (Coene, 2021). Kinderen leven namelijk in armoede als ze gedepriveerd zijn op basis van onder andere: eten, water, toegang tot gezondheidszorg, onderdak, bescherming en, zoals hierboven al aangehaald, participatie (Jones & Sumner, 2011). Beleid zoals het aanbieden van een sociaal tarief aan de meer kwetsbare gezinnen op de speelpleinwerkingen heeft bijgevolg als doel de participatie aan vrije tijd bij kinderen in armoede te verhogen (Vandebergh, 2019).

Toch toont de realiteit dat niet alle rechthebbenden van sociale beleidsmaatregelen deze rechten ook opnemen; dit is niet-gebruik (van Oorschot, 1996). Dit niet-gebruik kan geplaatst worden binnen een multilevel-model, wat het niet-gebruik verklaart op vier niveaus. Deze niveaus gaan als volgt: het niveau van de cliënt, het niveau van de administratie, het niveau van het beleidsontwerp en het niveau van de sociale en juridische context (Janssens & Van Mechelen, 2022). Dit niet-gebruik ondergraaft de doeltreffendheid van het sociaal beleid en vergroot de ongelijkheid bij diegenen die geen claim maken op het recht, veelal de gezinnen met risico op armoede (Dewanckel et al., 2022). Niet-gebruik komt namelijk opvallend meer voor bij meer kwetsbare personen die net wel deze rechten nodig hebben (Dewilde, 2019). Aangezien elk kind recht zou moeten hebben op vrije tijd, kan speelpleinwerk, wat kan gezien worden als participatie in de definitie van kinderarmoede, een belangrijke rol spelen in het helpen van kinderen in kinderarmoede. Echter, vanwege het mogelijke niet-gebruik van het sociaal tarief op de speelpleinwerkingen kan deze participatie ondermijnd zijn.

Dit onderzoek richt zich gebruikmakend van een statistische berekening op basis van secundaire data op het vinden van duidelijkheid omtrent de omvang van het niet-gebruik van het sociaal tarief op lokaal niveau. Er wordt eveneens gezocht naar verklarende factoren voor de omvang van het niet-gebruik op datzelfde lokale niveau door middel van diepte-interviews. Deze verklaringen zijn omwille van de leemte in de specifieke literatuur nog vrijwel onbekend. Binnen dit onderzoek wordt er gekozen voor de gemeente Puurs-Sint-Amands vanwege het dalend aantal gebruikers van het sociaal tarief op de gemeentelijke speelpleinwerking, wat het een interessante case maakt. Hierdoor vermoedt de gemeente dat er te veel drempels

ondervonden worden waardoor een aanvraag spaak loopt (S. Claes, persoonlijke communicatie, 6 december 2024). Daarnaast ligt deze gemeente in de omgeving van de onderzoeker wat de bereikbaarheid en haalbaarheid van het onderzoek ten goede komt.

Deze masterproef volgt dus een kwantitatieve en kwalitatieve aanpak om een antwoord te vinden op volgende onderzoeksvragen: 'Hoe groot is het niet-gebruik van het sociaal tarief bij de lokale speelpleinwerking in Puurs-Sint-Amands (OV1) en welke verklarende factoren bij de verschillende niveaus van niet-gebruik van het sociaal tarief worden naar voren geschoven op diezelfde speelpleinwerking in Puurs-Sint-Amands (OV2)?'

2. Literatuurstudie

Armoede treft de betrokken kinderen op verscheidene manieren. Sommigen onder hen eten namelijk niet elke dag fruit en groenten, hebben geen boeken aangepast aan hun leeftijd of hebben onvoldoende ruimte om rustig huiswerk te maken. 25% van de kinderen in armoede slaagt er niet in te participeren aan een vrijetijdsactiviteit (Statbel, 2022), zoals bijvoorbeeld naar de plaatselijke speelpleinwerking gaan. Het aandeel kinderen in armoede dat niet deelneemt aan een vrijetijdsactiviteit is bijgevolg aanzienlijk; hierdoor blijft onderzoek omtrent dit sociaal fenomeen relevant. Gemeentelijke speelpleinwerkingen houden zich bezig met dit sociaal fenomeen en trachten de drempel tot deelname aan de werking te verlagen door bijvoorbeeld een sociaal tarief in te voeren (Vandebergh, 2019). Echter, niet alle rechthebbenden ontvangen hun sociale rechten, zoals het sociaal tarief. Dit sluit aan bij het concept van *non-take-up* oftewel niet-gebruik (van Oorschot, 1996). In Europa schommelt het niet-gebruik van sociale rechten tussen 30% en 80%. Het gaat dus over een wijdverspreid fenomeen; wat de effectiviteit van de sociale uitgaven ondermijnt en de ongelijkheid vergroot tussen diegenen die de sociale rechten wel gebruiken en zij die het recht onterecht niet opnemen. Deze laatste groep bestaat vaker uit de gezinnen met een verhoogd risico op monetaire armoede (Dewanckel et al., 2022).

Deze literatuurstudie zal twee concepten relevant voor dit onderzoek behandelen. Kinderarmoede (§2.1) komt eerst uitgebreid aan bod met volgende delen: de definitie (§2.1.1) met cijfermateriaal, de gevolgen van kinderarmoede (§2.1.2), de link tussen speelpleinwerk en kinderarmoede (§2.1.3) en het beleid omtrent de bestrijding ervan (§2.1.4). Hierna wordt het concept van niet-gebruik verkend (§2.2) en dan wordt ook relevant onderzoek (§2.2.1) hierover bekeken. De literatuurstudie wordt afgesloten door de eerdere secties samen te leggen en zo wordt de focus van het onderzoek bekomen met de onderzoeksvragen en de hypothesen (§2.3).

2.1 Kinderarmoede

2.1.1 Definitie van kinderarmoede

Zoals eerder aangegeven, is het aandeel kinderen in armoede dat niet kan participeren aan vrije tijd aanzienlijk; kinderarmoede vormt bijgevolg de basis en het eerste concept binnen deze masterproef. Kinderarmoede kan op allerhande manieren beschreven worden; hier worden drie definities gegeven. De definitie van kinderarmoede kan gekoppeld worden aan de definitie van armoede zelf. Ten eerste, Rowntree (1901) beschreef de armoedegrens als het minimumbudget dat huishoudens nodig hebben om te overleven. Het gaat hierover een absolute verklaring, wat de vaste waarde aangeeft in vergelijking tot de levensstandaard om

onder de armoedegrens te vallen. Een relatieve definitie varieert daarentegen mee met deze levensstandaard, en omvat zo meer kwetsbare mensen (Worldbank, z.d.). Vandaar wordt er in dit onderzoek gekozen om eerder te werken met de onderstaande relatieve verklaringen. Townsend (1979) ontwierp zo een relatieve verklaring die stelt dat individuen en gezinnen in armoede leven wanneer ze over onvoldoende middelen beschikken om voeding te consumeren, om te participeren aan activiteiten en om te voldoen aan de gemiddelde levensomstandigheden van de maatschappij waarin ze wonen. Door in armoede te verkeren worden personen uitgesloten van een algemeen levenspatroon dat wijdverspreid en sociaal bepaald is. Armoede is daarnaast een netwerk van uitsluitingen op allerlei gebieden van het leven, op individueel en collectief vlak. Het verhindert hen dus een menswaardig leven te leiden. Ze kunnen zich hierdoor niet ontplooien, noch op een degelijke manier deelnemen aan de maatschappij (Coene, 2021).

Wat echter bij bovenstaande definities ontbreekt, is het aspect van kinderen dat essentieel is binnen deze thesis. Armoede en kinderarmoede worden gewoonlijk apart gedefinieerd vanwege het feit dat volwassenen en kinderen het leven in armoede op een andere manier ervaren (Jones & Sumner, 2011). Er wordt namelijk niet van kinderen verwacht dat ze geld beheren en ze zijn hierdoor van anderen afhankelijk voor hun basisbehoeften. Bijgevolg om kinderarmoede te onderzoeken wordt er gekeken naar de gezinnen waarin de kinderen leven (de Neubourg et al., 2012). De bijkomende factor van kinderen bij de armoededefinitie is vandaar cruciaal. De definitie van kinderarmoede van de Verenigde Naties is de meest gangbare. Zij stellen dat kinderen in armoede verkeren wanneer ze gedepriveerd zijn op voet van eten, sanitaire voorzieningen, water, onderdak, toegang tot de gezondheidszorg, onderwijs, bescherming en participatie (Jones & Sumner, 2011). Het betreft hierbij een complexe multidimensionale toepassing van het concept kinderarmoede dat verder reikt dan enkel de monetaire kant (Carraro & Ferrone, 2020).

Aan de hand van voorgaande multidimensionale definitie heeft de Europese Unie (EU) de *child-specific deprivation score* of de kind-specifieke deprivatiescore geconstrueerd. Het gaat over zeventien items die essentiële levensomstandigheden beschrijven die algemeen aanvaard zijn in de EU en waarvan kinderen uitgesloten kunnen worden vanwege onvoldoende financieel vermogen. De kind-specifieke deprivatiescore wordt bereikt door het aantal items op te tellen waaraan het kind een tekort heeft. Een kind wordt als gedepriveerd beschouwd wanneer het niet kan genieten van drie of meer items (Bailey & Guio, 2022). Het betreft de volgende items:

1. Kind: Een aantal nieuwe (niet tweedehands) kledingstukken;
2. Kind: Twee paar goed passende schoenen;
3. Kind: Dagelijks verse groenten en fruit;
4. Kind: Elke dag een maaltijd met vlees, vis of een vegetarisch alternatief;

5. Kind: Boeken aangepast aan de ontwikkelingsleeftijd;
6. Kind: Buitenuitrusting voor vrijetijd (bv. een fiets of een voetbal);
7. Kind: De mogelijkheid om binnenshuis te spelen;
8. Kind: Deelname aan reguliere vrijetijdsbesteding;
9. Kind: Het kunnen vieren van speciale gelegenheden;
10. Kind: Vrienden thuis kunnen uitnodigen om te spelen of te eten;
11. Kind: Deelname aan schoolreizen en andere betalende schoolevenementen;
12. Kind: De mogelijkheid om op vakantie te gaan;
13. Huishouden: Geen achterstanden bij betalingen;
14. Huishouden: Een voldoende verwarmde woning;
15. Huishouden: Toegang tot een auto voor privégebruik;
16. Huishouden: De mogelijkheid om versleten meubels te vervangen;
17. Volwassenen in het huishouden: Toegang tot het internet (Bailey & Guio, 2022).

Deze deprivatiescore is slechts één wijze om kinderarmoede te vatten; er zijn alternatieve methodes beschikbaar. De kind-specifieke deprivatiescore kan ter vergelijking afgezet worden tegen de AROPE, wat de *at-risk-of-poverty-or-social-exclusion* inhoudt. Hierbij maken drie componenten de maatstaf, en er kan gesproken worden van een risico op armoede of sociale uitsluiting wanneer een persoon geconfronteerd wordt met één van die drie factoren. Deze zijn: risico op monetaire armoede (AROP), ernstige materiële en sociale deprivatie (SMSD) en leven in een huishouden met zeer lage werkintensiteit (LWI) (Iacovou, 2017; Statbel, z.d.; Vandenbroucke & Vinck, 2015). Hoewel zowel de kind-specifieke deprivatiescore als de AROPE wijdverspreid gebruikt worden, kan er opgemerkt worden dat de maatstaf van materiële deprivatie meer gelinkt is aan de daadwerkelijke levensstandaard, terwijl AROPE niet noodzakelijk een lage levensstandaard impliceert (Iacovou, 2017). De kind-specifieke deprivatiescore kijkt namelijk verder dan de deprivatie van het kind en neemt ook die van het gezin in rekening (Guio, Gordon, & Marlier, 2017). Echter, materiële deprivatie houdt minder stand tegen veranderende (levens)omstandigheden. Daarnaast wordt de indicator LWI hevig bekritiseerd als onstabiel vanwege de verschillende definiëringen doorheen Europa en de verschillende mogelijke huishoudstructuren qua leeftijd (Iacovou, 2017). Guio, Marlier, Vandenbroucke, & Verbunt (2022) stellen daarnaast dat de kind-specifieke deprivatiescore toonaangevend blijft in de EU voor kinderen tussen 1 en 15 jaar, terwijl AROPE meer gericht is op volwassenen (Eurostat, z.d.). De kind-specifieke deprivatiescore blijkt omwille van bovenstaande argumenten de te verkiezen methode binnen dit onderzoek en hiermee zal worden verder gewerkt in §2.1.1.1. Bovendien ligt de focus van deze masterproef uitsluitend op het item van reguliere vrijetijdsbesteding van de kind-specifieke deprivatiescore.

2.1.1.1 Cijfermateriaal van de kind-specifieke deprivatiescore

Om de kind-specifieke deprivatiescore verder te exploreren worden in onderstaande Tabel 1 de data van de algemene kind-specifieke deprivatiescore en de kind-specifieke deprivatiescore voor de reguliere vrijetijdsbesteding bekeken. Dit cijfermateriaal wordt beschouwd voor 2024 en voor Belgische kinderen tussen 0 en 15 jaar, telkens per regio en per type huishouden.

Tabel 1. De algemene kind-specifieke deprivatiescore en de kind-specifieke deprivatiescore voor de reguliere vrijetijdsbesteding in 2024 voor kinderen tussen 0 en 15 jaar in België per regio en huishoudtype | N = 6500 huishoudens

Algemene kind-specifieke deprivatiescore	%
België	13,7
Regio	
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	23,4
Vlaams Gewest	9,0
Waals Gewest	18,5
Type van huishouden	
Alleenstaande ouders	28,1
2 volwassenen, 1 kind	8,6
2 volwassenen, 2 kinderen	4,7
2 volwassenen, 3 of meer kinderen	19,3
Andere situatie	13,5
Kind-specifieke deprivatiescore: reguliere vrijetijdsbesteding	%
België	6,9
Regio	
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	7,3
Vlaams Gewest	4,4
Waals Gewest	11,2
Type van huishouden	
Alleenstaande ouders	11,9
2 volwassenen, 1 kind	3,4
2 volwassenen, 2 kinderen	2,3
2 volwassenen, 3 of meer kinderen	11,1
Andere situatie	9,3

Bron: Statbel (2025a & 2025b)

In Tabel 1 valt op dat de algemene kind-specifieke deprivatiescore beduidend hoger ligt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en het Waals Gewest ten opzichte van het Vlaams Gewest, waarop dit onderzoek zich voornamelijk richt. Toch blijft 9% een hoog percentage betreffende kinderen in armoede (Statbel, 2025a). Er wordt namelijk net naar gestreefd dat kinderen hiermee zo min mogelijk in aanraking komen (Kinderrechtencommissariaat, 2022). Bovendien qua huishoudtype tonen de cijfers aan dat voornamelijk kinderen van alleenstaande ouders vaker te maken krijgen met kind-specifieke deprivatie en ook deprivatie op basis van vrijetijdsbesteding (Statbel, 2025a). Dit komt doordat alleenstaande ouders met één inkomen de volledige financiële verantwoordelijkheid voor de opvoeding van hun kinderen dragen. Toch kan er ook opgemerkt worden dat kinderen levend in gezinnen met twee volwassenen en twee of meer andere broers of zussen in hoge mate geconfronteerd worden met deprivatie (Statbel, 2025a). Hierdoor wordt de vraag geopperd dat de huidige lonen mogelijk niet volstaan voor grote(re) gezinnen.

De kind-specifieke deprivatiescores bij reguliere vrijetijdsbesteding onderstrepen bovendien de relevantie van dit thesisonderzoek. In België ervaren namelijk 6,9% van de kinderen deprivatie op vrije tijdsvlak (Statbel, 2025a). Dit kan verscheidene verklaringen hebben, waaronder het mogelijke niet-gebruik van het sociaal tarief binnen de lokale speelpleinwerkingen. Deze vaststellingen benadrukken des te meer het belang van verder onderzoek naar het sociaal fenomeen van niet-gebruik.

2.1.2 Gevolgen van kinderarmoede

Armoede is in het bijzonder voor kinderen zeer bedreigend vanwege het feit dat de gevolgen voor hen langduriger en ernstiger zijn (Jones & Sumner, 2011) en aangezien kinderen de toekomst van een land vertegenwoordigen, dienen ze beschermd te worden (Bradbury, Jenkins, & Micklewright, 2001). Onderzoek toonde aan dat kinderen uit huishoudens met een armoederisico meer frequent gevoelens van angst, ongeluk en afhankelijkheid hadden gekend. Hierdoor rapporteerden de kinderen vaker fysieke of mentale klachten. Ook sociaal isolement kwam vaker naar voren door de mindere participatie aan vrijetijdsactiviteiten. Dit leidde bij deze kinderen vaker tot externaliserende moeilijkheden, oftewel extreme uiterlijke reacties, en internaliserende problemen, oftewel psychische klachten. Deze problemen bleven bovendien op lange termijn nog bestaan, zelfs wanneer het kind niet langer in armoede leefde (Kalthoff, 2018).

Ook de algehele samenleving en ieder zijn toekomst lijden onder armoede. Dit ondergraaft in eerste instantie de cohesie en solidariteit. Ook zorgt armoede voor hoge economische kosten en lage productiviteit, doordat de talenten van personen onvoldoende kunnen worden gebruikt. Daarnaast worden de sociale kosten van een land hoger. Armoede

vergroot eveneens de onzekerheid bij de huishoudens door de dagelijkse confrontatie met hun financiële situatie die hen stress bezorgt. Als laatste brengt het schade toe aan de omgeving en de mogelijkheid tot een duurzame toekomst (De Schutter, Frazer, Guio, & Marlier, 2023).

2.1.3 Speelpleinwerk in relatie tot kinderarmoede

Voordat het onderdeel omtrent de relatie van speelpleinwerkingen tot kinderarmoede concreet wordt uitgewerkt, is het aangewezen om speelpleinwerk eerst te definiëren. Speelpleinwerk is immers een unieke vorm van jeugdwerk binnen het Vlaamse jeugdwerklandschap. De koepelorganisatie van het speelpleinwerk, de Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw (VDS) hanteert vijf kenmerken om speelpleinwerk te definiëren. Ten eerste, de doelgroep betreft schoolgaande kinderen, doorgaans van 3 tot 15 jaar. Ten tweede is een speelplein enkel actief tijdens de grote en/of kleine schoolvakanties. Daarnaast heeft speelpleinwerk een hoge graad van openheid en inclusiviteit. Als vierde baseert speelpleinwerk zich op het jeugdwerk qua methodiek en filosofie. Ten vijfde staat het lokale karakter sterk voorop. Speelpleinwerkingen kunnen georganiseerd worden op zelfstandige basis, meestal met een vzw, of het kan ook opgericht worden als onderdeel van het jeugd- en sociaal beleid van de plaatselijke gemeente (Van den Bossche, 2009; Vlaamse Dienst Speelpleinwerk [VDS], 2016b).

Speelpleinwerk vormt bijgevolg een unieke wijze van jeugdwerk die strijdt voor optimale vakantiebeleving voor alle kinderen in Vlaanderen en Brussel (Fort, 2009). De missie van VDS is dan ook duidelijk: meer en betere speelkansen voor alle kinderen en meer en betere groeikansen voor alle jongeren (VDS, 2016a). Al is elke werking verschillend met eigen unieke accenten, zijn er enkele overkoepelende gelijkenissen zoals het creëren van een omgeving waarin de interactie tussen de kinderen, het speelmateriaal, de animatoren en de infrastructuur leidt tot spelen (Van den Bossche, 2009). Er wordt veel belang gehecht aan laagdrempeligheid binnen het speelpleinwerk, waarbij getracht wordt de drempels zoveel mogelijk weg te werken, onder andere de drempels die kinderarmoede veroorzaakt (Fort, 2009).

Speelpleinwerk kan gesitueerd worden in het Vlaams Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan gedurende de legislatuur van 2020 tot 2024. In dit kader werden vijf prioriteiten bepaald, gericht op kinderen, jongeren en jongvolwassenen van 0 tot 30 jaar in Vlaanderen en Brussel. Speelpleinen vallen binnen 'Prioriteit 4: Vrijtijdsbesteding voor allen' vanwege de bijdrage aan zelfontplooiing, betrokkenheid en verbondenheid met anderen, de buurt en de samenleving. Dit stemt in met Artikel 31 van het VN-Kinderrechtenverdrag, dat het recht op rust en vrije tijd waarborgt (Departement Cultuur, Jeugd en Media, 2020).

Onderzoek van Morreel, Nys & Van Leeuwen (2017) heeft aangetoond dat een hogere socio-economische status van de ouders maakt dat hun kinderen meer deelnemen aan jeugdwerk, waaronder speelpleinwerkingen. De socio-economische status is een maatschappelijke positie op basis van sociale variabelen als opleidingsniveau en inkomen

(Miech & Hauser, 2001); deze is dus strak verbonden met het deelnemen aan jeugdwerk en met kinderarmoede (Morreel et al., 2017). Meerdere dimensies spelen hierbij mee, namelijk de beschikbare middelen van het huishouden, de sociale relaties van het huishouden, de woonplaats, de opvangnood en het belang dat de ouders hechten aan vrije tijd, interesses en voorkeuren. Het laatste kan ook gesteld worden op basis van 'overerving' in het jeugdwerk; het valt namelijk op dat kinderen die gebruik maken van jeugdwerk vaker ouders hebben die dat ook deden (Morreel et al., 2017). Enerzijds zou dit verklaard kunnen worden door de positieve ervaringen die de ouders hebben opgedaan, en anderzijds doordat ze die vorm van jeugdwerk beter kennen en begrijpen. Dit maakt de drempel lager om de eigen kinderen te laten participeren. Echter, ouders met een meer kwetsbare afkomst hebben dus minder kennis gemaakt met jeugdwerk waardoor ook hun kinderen die vaker een kwetsbare achtergrond kennen minder van het jeugdwerk gebruik zullen maken, dit vanwege de sociale stratificatie binnen jeugdwerk waarbij de meer kwetsbare kinderen net minder gebruik maken en aangezien armoede vaak een generationeel probleem is (Morreel et al., 2017).

De beduidend lagere participatiegraad voor mensen in armoede is al vaker door onderzoek aangetoond. Gezinnen in armoede komen namelijk niet toe aan het ontdekken van vrijetijdsactiviteiten (Vermeersch, Noël, & Vandenbroucke, 2011). De drempels die ze hierbij ervaren zijn enerzijds van financiële aard, en anderzijds worden ze ook tegengehouden door andere factoren, zoals het gebrek aan informatie, niet weten hoe te gedragen of beperkte vervoersmogelijkheden (Haesendonckx, 2001). Toch toont onderzoek aan dat participatie aan het speelpleinwerk of andere vormen van jeugdwerk ontzettend belangrijk is voor kinderen in kansarmoede. Het kan namelijk een tijdelijke ontsnapping zijn aan de mentale en fysieke omstandigheden van het leven in armoede. De participatie haalt kinderen en hun gezinnen uit het isolement en hierdoor kunnen ze een sociaal netwerk opbouwen (Vermeersch et al., 2011). Het jeugdwerk moet kinderen bevrijden, uitdagen en zaken mogelijk maken die ergens anders niet mogen (Coussée & Roets, 2011). Deze redenering komt voort doordat het jeugdwerk ontstaan is vanuit een sociaalpedagogische verantwoordelijkheid van de samenleving om de opvoeding van binnen het gezin en vanuit de schoolcontext aan te vullen met een vrijetijdsaanbod. Het dient zich dus te onderscheiden van het gezin en de school. Het zou een omgeving moeten zijn waar kinderen en jongeren ervaringen opdoen, waar ze competenties verwerven en waar ze vaardigheden kunnen leren en tonen die ze in andere opvoedingsmilieus niet kunnen leren of tonen (Coussée, Matijssen, & Crivit, 2011). Vettenburg (2011) duidt daarnaast aan dat ook emancipatie dient nagestreefd te worden in het jeugdwerk, net zoals in elke opvoedings- en onderwijs situatie, voor maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren. Vanuit een sociologisch perspectief betekent dit dat een groep zich bevrijdt uit een ondergeschikte positie (Vettenburg, 2011). Kortom, jeugdwerk zou beschreven kunnen worden als een omgeving die gericht is op het creëren van ontplooiingskansen voor de

betrokken personen, die daarnaast de keuzemogelijkheden uitbreidt, en die nieuwe groeikansen biedt. Die omgeving wordt omschreven als een *enabling niche*. Jeugdwerk kan uitnodigen voor sociaal contact of steun en het demonstreert vaardigheden. In die omgeving kunnen betrokkenen een gevoel van eigenwaarde scheppen. Jeugdwerk is bijgevolg in het bijzonder relevant voor maatschappelijk kwetsbare groepen (Steenssens & Van Regenmortel, 2011).

Wanneer er binnen speelpleinwerk gewerkt wordt rond toegankelijkheid en participatie, gaat het onvermijdelijk over het wegnemen van drempels. Het bekendste kader hiervan is dat van de vijf B's. Hierbij wordt er kritisch gekeken naar de betaalbaarheid, de bereikbaarheid, de beschikbaarheid, de begrijpbaarheid en de bruikbaarheid bij het evalueren van de drempels van een dienst zoals speelpleinwerk. Als eerste gaat 'betaalbaarheid' over de financiële drempel die een activiteit kan vormen, maar ook het multidimensionele karakter van armoede komt hierbij aan bod vermits dit personen kan verhinderen om deel te nemen. Daarnaast hangen 'bereikbaarheid' en 'beschikbaarheid' nauw samen. De manier waarop iemand ter plaatse geraakt is hierbij van tel, samen met de gepaste geschiktheid van de activiteit. Speelpleinwerkingen zijn bijvoorbeeld enkel beschikbaar in de schoolvakanties, waardoor kinderen en jongeren ergens anders terecht moeten na de schooluren of in de weekends. Ten vierde wordt met de 'begripbaarheid' het begrijpen van de waarde en de betekenis van de dienst bedoeld voor buitenstaanders. Het sneller begrijpen kan ook terugslaan op de erfelijkheid binnen jeugdwerk die al eerder aan bod kwam. Als laatste staat 'bruikbaarheid' voor het vooropgestelde doel van de activiteit. Soms worden er nog twee B's toegevoegd, namelijk: bekendheid en betrouwbaarheid (Ambrassade, 2025). Een lokaal bestuur kan deze B's als toolbox gebruiken bij het ontwerpen van een toegankelijker vakantieaanbod en dus ook voor hun lokale speelpleinwerking(en).

Een kanttekening die gemaakt kan maken bij deze B's is dat het jeugdwerk zich te beperkt focust op de ondersteuning van het bestaande en reguliere aanbod. Kinderen en jongeren in een maatschappelijk kwetsbare positie worden enkel benaderd vanuit een visie gericht op het verbeteren van de toegankelijkheid van het jeugdwerkaanbod en het identificeren van leemtes. Door te blijven hangen in dat toegankelijkheidsdiscours wordt er echter niet nagedacht over een degelijk uitgebouwd en ondersteunend jeugdwerkbeleid (Coussée, De Schepper, & Deceur, 2011). Lemahieu (2011) oppert zelfs dat niet alle vormen van jeugdwerk voor iedereen toegankelijk zullen worden.

2.1.4 Beleid omtrent de bestrijding van kinderarmoede

Zoals in §2.1.2 is aangetoond, zijn de gevolgen van kinderarmoede zorgwekkend, wat het belang en de relevantie van een doeltreffend beleid voor de bestrijding ervan onderstreept, zowel op verschillende overheidsniveaus als voor de samenleving in het algemeen. Een goed

armoedebestrijdingsbeleid moet voldoen aan een aantal voorwaarden; het dient namelijk als eerste multilevel, ten tweede multi-aspectueel en als derde multi-actor te zijn. Ten eerste wordt er zodoende een samenwerkend beleid verwacht waarbij de verschillende overheden, dus de verschillende levels van de Europese, federale, regionale en lokale overheid, worden betrokken. Als tweede moet armoede vanuit meerdere beleidsterreinen of -aspecten benaderd worden. Het gaat hierbij over een integraal beleid strevend naar kruisverbanden tussen verschillende beleidsdomeinen. Ten derde is het ook van belang om andere actoren aan het woord te laten en het beleid hiermee te laten samenwerken. Zulke actoren kunnen zijn: middenveldactoren, wetenschappers, hulpverleners... Deze samenwerking vormt een inclusief armoedebeleid (Coene et al., 2023). Aangezien armoedebeleid steeds meer multilevel intersectoraal georganiseerd wordt (Degerickx et al., 2023), wordt hieronder voornamelijk gefocust op de multilevel- en de multi-aspectuele kant van het kinderarmoedebeleid.

Er wordt hier gestart op een hoger niveau, namelijk de Europese Unie (EU). De EU heeft als doel de samenleving van Europa te versterken en gelijke toegang tot kansen en middelen te bieden aan iedereen. Sinds 1999 is de bestrijding van sociale uitsluiting verankerd als doel van het sociaal beleid van de Gemeenschap (Europees Parlement, 2023). In de Lissabon Strategie van 2009 werd de rol van kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid benadrukt bij het bestrijden van (kinder)armoede en sociale uitsluiting (Europees Parlement, 2009). In de Europa 2020-strategie werd een concrete doelstelling geformuleerd omtrent deze problematiek: het aantal inwoners in Europa onder de nationale armoedegrens moet verminderd worden met 25% tegen 2020. Aangezien dit doel niet behaald werd, werd het opnieuw vastgelegd met de top van Göteborg om dit te verwezenlijken tegen 2030 (Europese Commissie, z.d.; Europees Parlement, 2023). Dit werd beschreven in 'The European Pillar of Social Rights'. Wat dit actieplan voor de Europese pijler van sociale rechten betreft, hiervoor werden twintig beginselen opgesteld met als doel een inclusievere en rechtvaardige toekomst te realiseren. Het omvat onder andere het recht op goed onderwijs, het recht op gelijke kansen waarbij iedereen een eerlijke kans moet krijgen deel te nemen aan de maatschappij, sociale bescherming tegen armoede zodat iedereen voldoet aan de basisnoden van het leven, het recht op een degelijke verloning voor werknemers of het recht op extra hulp van de overheid voor mensen die basisdiensten niet kunnen veroorloven (Europese Commissie, z.d.). De EU formuleert zelf in 'The Action Plan' concrete maatregelen om 'The European Pillar of Social Rights' te kunnen verwezenlijken tegen 2030 en geeft aanbevelingen en advies voor de lidstaten (Europese Commissie, 2021; Europese Commissie, z.d.); hierbij zijn drie ambitieuze doelen opgesteld. Als eerste gaat het over het bereiken van 78% tewerkstelling bij de arbeidsactieve bevolking in de EU. Ten tweede zou minstens 60% van de volwassenen jaarlijks een training moeten volgen. Als laatste werd het behalen van een vermindering van ten minste

vijftien miljoen personen met een risico op armoede of sociale uitsluiting opgesteld. Deze doelen werden later nog eens versterkt in de sociale top van Porto in 2021 (Europese Commissie, z.d.). Op deze manier tracht de EU de lidstaten te ondersteunen bij de bestrijding van sociale uitsluiting en armoede (Europees Parlement, 2023).

Dan op het federaal niveau in België wordt er elke legislatuur een nieuw Federaal Plan Armoedebestrijding geformuleerd. Vanaf 2013 werd er ook telkens een Nationaal Kinderarmoedebestrijdingsplan opgesteld, gericht op kinderen van 0 tot 18 jaar. Het plan kent vier strategische doelstellingen die verbonden zijn met concrete acties. Zo tracht de overheid in te zetten op deelname aan sociale, maatschappelijke, sport- en vrijetijdsactiviteiten, evenals op het recht om gehoord te worden. Daarnaast staat de toegang tot toereikende middelen, kwalitatieve diensten en kansen centraal, net als het aangaan van horizontale en verticale samenwerkingsverbanden tussen diverse bestuursniveaus en beleidsdomeinen (POD Maatschappelijke Integratie [POD MI], z.d.-a). Een mogelijk voorbeeld is het statuut verhoogde tegemoetkoming; hiermee kent de federale overheid voordelen of toegang tot bepaalde rechten toe bij lagere overheden of andere levensgebieden aan personen in armoede (Degerickx et al., 2023), zoals bijvoorbeeld een UitPAS die later nog aan bod zal komen in §2.1.4.1.

Vervolgens in Vlaanderen valt de bevoegdheid over kinderarmoede bij elke minister, aangezien het gaat over een zodanig complex probleem dat verschillende levensdomeinen omvat. De coördinatie hiervan ligt bij de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, dit onder leiding van de verantwoordelijke minister (Vlaams Parlement, z.d.). Vijf doelstellingen zijn er opgesteld in het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding, onder meer het gericht bestrijden van kinderarmoede. De vakminister stelt steeds concrete en evalueerbare acties op die aansluiten op de bijhorende doelstelling. Een aantal voorbeelden, relevant voor dit onderzoek, zijn: de versterking van de lokale samenwerking tussen lokale actoren en de Huizen van het Kind, de evaluatie van de Huizen van het Kind op basis van effectiviteit voor gezinnen in kwetsbare omstandigheden, het opstellen van een kader voor lokale gezinscoaches, de verkleining van de kloof tussen vrije tijd en kinderen in armoede, et cetera (Armoede Vlaanderen, 2020).

Ook het lokale niveau is essentieel in de bestrijding van armoede; zij staan namelijk het dichtst bij de mensen en zijn vaak de betere instantie om op de noden van de inwoners in te spelen (Armoede Vlaanderen, 2020). Een lokaal bestuur moet zijn functie inzake de bestrijding van (kinder)armoede versterken door vanuit duidelijke basisprincipes te werken binnen alle gemeentelijke diensten, en niet uitsluitend binnen de sociale dienst. Dit vraagt om een structurele en duurzame aanpak over legislaturen heen met regelmatige evaluatie en bijsturing van de resultaten. Lokale besturen dienen eveneens bereid te zijn om (bij) te leren en zich aan te passen. Op deze manier kunnen zij een effectief en succesvol armoedebeleid

uitdragen (Opstaele, Van der Sypt, & Vanassche, 2018). Daarnaast is ook de samenwerking tussen lokaal, Vlaams en federaal beleid cruciaal; hierdoor kan het beleid complementair worden en elkaar versterken (Armoede Vlaanderen, 2020). Een concreet voorbeeld hiervan is het sociaal tarief op plaatselijke speelpleinwerkingen.

2.1.4.1 Sociaal tarief op speelpleinwerkingen als lokaal beleid

Speelpleinwerk strijdt voor inclusie, dit werd al duidelijk in de definitie in §2.1.3; het merendeel van de speelpleinwerkingen in Vlaanderen biedt dan ook een soort korting of sociaal tarief aan op de toegangskosten (VDS, 2022). In het kader van deze thesis wordt de term 'sociaal tarief' gehanteerd om te verwijzen naar allerlei kortings- en sociale tarieven. Het sociaal tarief verlaagt de drempel voor huishoudens in armoede waardoor ze hun kinderen gemakkelijker naar de speelpleinwerking kunnen laten gaan (Fort, 2009). Voor kinderen in armoede is speelpleinwerk soms namelijk de enige toegankelijke vakantieactiviteit (Vandebergh, 2019). Mogelijke voorbeelden van het sociaal tarief zijn: een sociaal tarief op grond van de verhoogde tegemoetkoming, een vermindering van de toegangsprijs vanwege een inschrijving via het OCMW, een gemeentelijke vrijetijdspas... (VDS, 2021). Elke speelpleinwerking heeft namelijk zelf de keuze om te bepalen of en hoe het een verminderd tarief biedt, dit eventueel in overleg met de plaatselijke gemeente (Vandebergh, 2019). Degerickx et al. (2023) geeft hieromtrent kritiek doordat de kansen van personen in armoede nog te vaak afhangen van de concrete woonplaats; een bovenlokaal vrijetijdsbeleid wordt hierbij dan ook aangeraden.

Tabel 2. Gebruik van soorten kortings- en sociale tarieven op de Vlaamse speelpleinwerkingen in 2021 | N = 159

Gebruikte soorten kortings- en sociale tarieven	%
Het tweede kind uit hetzelfde gezin	14,5
Het derde kind uit hetzelfde gezin	17,6
Inschrijving via het OCMW ¹ (of andere organisaties)	35,8
De verhoogde tegemoetkoming	34,6
Inschrijving voor meerdere dagen	5,0
De UiTPAS of andere vrijetijds- of voordeelpas	13,2
Eigen georganiseerd sociaal tarief	3,1
Andere (bv. European Disability Card, inwonerskorting, korting voor kinderen van medewerkers)	4,4

Bron: Eigen berekeningen op data verkregen via VDS (2021)

Doordat speelpleinen of gemeentes zelf mogen bepalen of en hoe ze een verminderd tarief aanbieden, ontstaat er een zeer divers landschap aan mogelijke sociale tarieven. Dit is weergegeven in Tabel 2 hierboven. Deze tabel is zelf geconstrueerd met de verkregen ruwe data van de vijfjaarlijkse speelpleinenquête van 2021 van de Vlaamse Dienst Speelpleinwerk (VDS) in samenwerking met Kind & Samenleving. Speelpleinen kunnen meerdere sociale tarieven toepassen waardoor dit geen verdelende statistiek is maar eerder een frequentieanalyse met overlapping. Uit Tabel 2 kan afgeleid worden dat een speelpleininschrijving vanuit het OCMW of doordat het gezin in aanmerking komt via de verhoogde tegemoetkoming de meest voorkomende verminderde tarieven zijn. Ook de UiTPAS of varianten hiervan worden vaak toegepast, eveneens als een korting vanaf dat er meerdere kinderen uit hetzelfde gezin zijn ingeschreven (VDS, 2021). Hierbij moet wel de kanttekening gemaakt worden dat er maar een beperkt aantal speelpleinen hebben deelgenomen aan de speelpleinenquête. Zo heeft maar een kleine 40% van de speelpleinorganisatoren de enquête vervolledigd. Eveneens gaat het over de opvattingen van deze speelpleinorganisatoren; uit vergetelheid of twijfel zouden ze bijgevolg zaken kunnen aangeduid hebben in de enquête die niet correct zijn. Dit maakt de enquête beperkt en niet

¹ Het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn (OCMW) is een lokale openbare welzijnsvoorziening met een brede opdracht. Elke gemeente telt een OCMW; vanwege het lokale karakter kan het een goed zicht hebben op de noden en voorzieningen van de gemeente (Bauwens et al., 1999). Al wil dit niet zeggen dat de dienst in elke gemeente even uitgebouwd is (De Rynck, 1999). Het dient een vangnet van de sociale zekerheid te vormen; het garandeert namelijk dat elke persoon een menswaardig bestaan kan leiden (Bauwens et al., 1999). Hierbij staat armoedebestrijding steeds centraal in het takenpakket, met een verbreding tot alle vormen van sociale ongelijkheid (Notredame, 1999).

geheel objectief (VDS, 2022). Toch toont dit duidelijk het verdeelde landschap aan gebruikte soorten sociaal tarief aan.

Hieronder worden het leefloon, de verhoogde tegemoetkoming en de UiTPAS apart besproken aangezien deze de meest relevante toegangswegen zijn binnen de uitkering van het sociaal tarief. Zoals nog zal blijken uit §2.1.4.2 en §3.1, is dit ook relevant voor de case die onderzocht wordt in dit thesisonderzoek.

Het leefloon

Een leefloon wordt uitgereikt wanneer blijkt dat een huishouden niet over voldoende bestaansmiddelen beschikt (Vlaanderen, z.d.-a). Overeenkomstig met de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie heeft iedereen die aan de volgende voorwaarden voldoet recht op een leefloon:

- Je hoofdverblijfplaats bevindt zich in België;
- Je bent minstens 18 jaar of ouder (met uitzondering van minderjarigen die getrouwd zijn, een kind ten laste hebben en/of zwanger zijn);
- Je hebt de Belgische nationaliteit, bent (een familielid van) een burger van de Europese Unie, erkend politiek vluchteling, staatloze, subsidiair beschermde of ingeschreven in het bevolkingsregister als vreemdeling;
- Je beschikt niet over voldoende bestaansmiddelen en hebt geen mogelijkheid om zelfstandig voldoende inkomsten te verwerven;
- Je bent willig te werken tenzij medische of billijkheidsredenen dit verhinderen;
- Je hebt geprobeerd aanspraak te maken op andere beschikbare uitkeringen of rechten (Vlaanderen, z.d.-a).

Om dit sociale recht aan te vragen kan men terecht bij het OCMW in de gemeente waar de aanvrager verblijft. Er wordt met een maatschappelijk werker in gesprek gegaan en een sociaal onderzoek wordt opgestart om te bepalen of de persoon effectief in aanmerking komt voor het leefloon of eventueel een andere soort dienstverlening. Ook zal er daarna volgende begeleiding en integratie opgestart worden door middel van een 'geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie' (GPMI) (Vlaanderen, z.d.-a). Deze GPMI omhelst een intensief begeleidingstraject waarbij de hulpvraag globaler wordt geanalyseerd zodat de cliënt op verschillende zaken van het leven geholpen kan worden in het geval dat daar nood aan zou zijn (POD MI, z.d.-a).

De verhoogde tegemoetkoming

Een verhoogde tegemoetkoming (VT) wordt uitgereikt door de federale overheid aan personen in kwetsbare omstandigheden waardoor ze een verminderd tarief kunnen betalen voor hun

medische kosten en waardoor hun toegang tot de gezondheidszorg wordt verbeterd (HZIV, 2025; Vlaanderen, z.d.-b).

Dit statuut kan bekomen worden op twee manieren. Ten eerste, de toekenning van de VT is verbonden aan een aantal sociale uitkeringen. Als men daarvan geniet, heeft men automatisch recht op de verhoogde tegemoetkoming. Concreet gaat het hierbij over het ontvangen van het leefloon van het OCMW al gedurende drie maanden, van de inkomensgarantie voor ouderen, van de tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden in het Waals Gewest of Brussels Hoofdstedelijk Gewest, van de tegemoetkoming personen met een beperking toegekend door de FOD Sociale Zekerheid of van het zorgbudget voor ouderen met een zorgnood in de Vlaamse Gemeenschap. Ook kinderen met een erkende beperking van minstens 66%, niet-begeleide minderjarige vreemdelingen en weeskinderen die beide ouders verloren hebben, hebben automatisch recht op de VT. Toch kan men als tweede nog een aanvraag plaatsen bij het eigen ziekenfonds wanneer men niet van een automatische toekenning geniet. Hierbij zijn er drie mogelijkheden. Als eerste kan men recht hebben op de VT wanneer men alleenstaande (met of zonder kind(eren) ten laste) is en minstens drie maanden werkloos is, drie maanden zich in arbeidsongeschiktheid bevindt of op invaliditeit staat. Het ziekenfonds zal in die situatie een middelenonderzoek doen en het inkomen vergelijken met het jaarlijks vastgestelde grensbedrag voor de toekenning van de VT. Ten tweede zal het ziekenfonds, wanneer de cliënt niet alleenstaand is maar toch zich in bepaalde situaties bevindt, ook een middelenonderzoek uitvoeren en het gezinsinkomen vergelijken met het grensbedrag om de VT toch toe te kennen. Deze situaties zijn: invaliditeit, pensioen, erkend met een beperking, ten minste drie maanden volledige werkloosheid of arbeidsongeschiktheid, zelfstandigheid met overbruggingsrecht van ten minste een kwartaal, een eenoudergezin, identificatie met proactieve flux waarbij gegevens worden uitgewisseld tussen administraties of een gekregen uitkering van een tegemoetkoming voor zorg aan ouderen van de Duitstalige Gemeenschap. Daarnaast, als derde, kan men nog steeds een vrije aanvraag plaatsen bij het ziekenfonds wanneer de bovengenoemde situaties niet voorkomen. Hierbij kan het inkomen toch onderzocht worden en vergeleken worden met het grensbedrag, zodat de VT kan toegekend worden aan zij die het nodig hebben (Vlaanderen, z.d.-b).

Deze bovengenoemde voorwaarden zijn van tel voor de vermindering op de gezondheidszorgkosten. Daarnaast gebruiken lokale overheden deze VT als toegangsweg bij het toekennen van kortingstarieven op lokale diensten (Goedemé et al., 2022b). Bijgevolg naast de vermindering op de kosten van geneeskundige verstrekkingen kan het ook lagere tarieven opleveren bij andere zaken (HZIV, 2025), zoals bijvoorbeeld lagere tarieven voor het openbaar vervoer, een UiTPAS met kansentarief of een korting op de gemeentelijke speelpleinwerking.

De UiTPAS

Zoals net is aangehaald, kan het statuut van verhoogde tegemoetkoming leiden tot andere sociale voordelen; een voorbeeld hiervan is de UiTPAS met kansentarief (Degerickx et al., 2023). Een UiTPAS is een spaarsysteem waarbij punten worden verzameld bij het deelnemen aan vrijetijdsactiviteiten bij organisaties die de UiTPAS ondersteunen. Het heeft namelijk als doel vrijetijdsparticipatie te stimuleren. Deze punten kunnen dan weer later omgeruild worden voor andere voordelen bij diezelfde aangesloten organisaties (UiTPAS, z.d.-b). De UiTPAS met kansentarief werkt volgens dezelfde manier, alleen kunnen personen met een laag inkomen deze aan een sterk verminderd tarief aankopen. Ook ontvangen ze 80% korting op de vrijetijdsactiviteiten (UiTPAS, z.d.-c). Hiervoor wordt namelijk het principe van solidaire kostendeling oftewel de '20-40-40-verdeling' gebruikt. De personen in armoede met de UiTPAS betalen zelf 20% en de organisator van de vrijetijdsactiviteit en de gemeente betalen elk 40% (UiTPAS, z.d.-a). Deze UiTPAS met kansentarief wordt verleend aan personen met een (financiële) kwetsbaarheid. De concrete criteria over wie hierop recht heeft wordt lokaal besloten, maar steeds binnen de afspraken rond de solidaire kostendeling (UiTPAS, z.d.-c). Het ontvangen van onder andere de verhoogde tegemoetkoming kan op lokaal niveau een voorbeeld zijn van zulk criterium voor het ontvangen van de UiTPAS met kansentarief (Bornem, z.d.).

2.1.4.2 Sociaal tarief op de speelpleinwerking van Puurs-Sint-Amunds

De voorwaarden voor de toekenning van het sociaal tarief op de speelpleinwerking van Puurs-Sint-Amunds worden van naderbij bekeken. De keuze voor Puurs-Sint-Amunds kan verklaard worden aan de hand van twee luiken. Ten eerste, de gemeente is pragmatisch interessant aangezien de speelpleinwerking, en bij uitbreiding de gemeente, deel is van de omgeving van de onderzoeker. Daarnaast kan de keuze ook gebaseerd worden op inhoudelijke gronden vanwege het dalend aantal gebruikers van het sociaal tarief op de speelpleinwerking, wat bleek uit een gesprek met de speelpleincoördinator, waardoor de gemeente vermoedt dat er te veel drempels ondervonden worden bij een aanvraag (S. Claes, persoonlijke communicatie, 6 december 2024). Dit maakt Puurs-Sint-Amunds een interessante case voor dit thesisonderzoek.

Uit informatie, verkregen bij medewerkers van de dienst 'Sociale Zorg', bleek dat Puurs-Sint-Amunds drie categorieën hanteert voor het toekennen van het sociaal tarief binnen de gemeente voor diensten van het lokaal bestuur, zoals voor de speelpleinwerking, maar ook voor de buitenschoolse kinderopvang of de bibliotheek. Het gaat hierbij dus over objectieve criteria, tenzij er anders beslist wordt op basis van de persoonlijke situatie van de cliënt waarbij deze niet onder de vastgestelde categorieën valt en toch nood heeft aan het tarief; al zou dit eerder uitzonderlijk zijn (S. Camfield, persoonlijke communicatie, 27 december 2024). De

maatschappelijke werkers van de gemeente stellen voor elke cliënt een dossier op waarin zij motiveren in hoeverre de cliënt voldoet aan de vastgestelde criteria, zoals hieronder beschreven, voor het toekennen van het sociaal tarief en waarom de cliënt toch recht zou moeten hebben op dat tarief wanneer de criteria niet voldaan zijn. Het dossier wordt vervolgens ter beoordeling voorgelegd aan het Bijzonder Comité Sociale Dienst, dat de uiteindelijke beslissing omtrent de toekenning neemt (B. Callaerts, persoonlijke communicatie, 4 maart 2025).

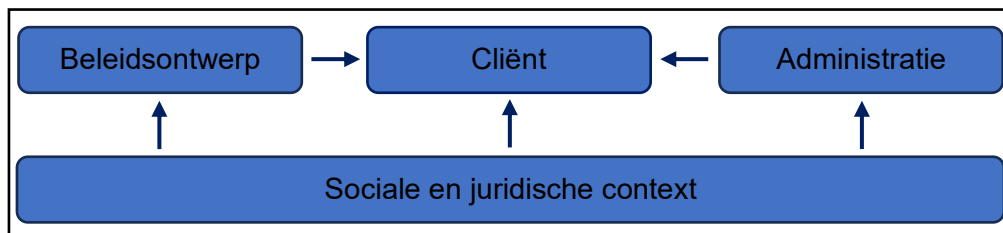
- Categorie 1: Gezinnen met recht op een verhoogde tegemoetkoming van de ziekte- en invaliditeitsverzekering waarbij: alle gezinsleden het OMNIO-statuu²t hebben, het gezin bestaat uit één alleenstaande persoon (met of zonder kinderen ten laste) die geniet van het RVV-statuu²t, of alle gezinsleden genieten van het RVV-statuu²t; hierbij wordt geen inkomensonderzoek gedaan. Wanneer een of meerdere gezinsleden geen VT-statuu²t hebben, dient er wel een inkomensonderzoek gedaan te worden, rekening houdend met het inkomen en de gezinslast.
- Categorie 2: Personen met een laag inkomen waarbij geen enkel gezinslid een statuut van verhoogde tegemoetkoming voor gezondheidszorgen kent, waarbij een inkomensonderzoek werd uitgevoerd en het inkomen lager dan of gelijk aan 23.851,17 euro (verhoogd met 4.413,54 euro per persoon ten laste) wordt bevonden.
- Categorie 3: Personen die zich in een schuldbemiddeling of een collectieve schuldenregeling bevinden (B. Callaerts, persoonlijke communicatie, 4 maart 2025).

2.2 Niet-gebruik

Toch betekenen de verschillende soorten kinderarmoedemaatregelen niet per se dat de rechthebbenden dit recht en de voordelen ervan ook ontvangen. Deze situatie kan beschreven worden door het concept van *non-take-up* of niet-gebruik. Dit niet-gebruik werd door van Oorschot (1996) beschreven door middel van een multilevel-model. Hierbij classificeerde hij de factoren die een effect tonen op het al dan niet opnemen van de sociale rechten op drie niveaus. Janssens & Van Mechelen (2022) hebben dit model uitgebreid naar vier niveaus steunend op empirische grond die meer gefocust is op hoe de niveaus drempels vormen in de

² Het OMNIO-statuu²t bestond van 2007 tot 2014 naast de verhoogde tegemoetkoming van de ziekte- en invaliditeitsverzekering, het RVV-statuu²t (RIZIV, 2018; Lefevre, Goedemé, De Wilde, & De Spiegeleer, 2019). Beiden boden de mogelijkheid aan kwetsbare personen om te genieten van een hogere terugbetaling van hun gezondheidszorgkosten (Steunpunt tot bestrijding van armoede, z.d.). De klassieke VT was echter bedoeld voor personen uit bepaalde sociale categorieën, zoals weduwen, personen met een beperking of langdurige werklozen, terwijl het OMNIO-statuu²t was opgericht voor personen met een laag inkomen die niet onder de sociale categorie vielen. In 2014 werden de twee systemen geïntegreerd en werd er alleen maar gesproken over de verhoogde tegemoetkoming (Lefevre et al., 2019).

aanmerking en de aanvraag van het sociaal recht. Dit multilevel-model van niet-gebruik is hieronder voorgesteld in Figuur 1.



Figuur 1. De verschillende niveaus met een invloed op niet-gebruik

Bron: Janssens & Van Mechelen (2022) & Van Nimmen (2024)

Het primaire niet-gebruik staat ten eerste voor het niveau van de cliënt. Hierbij maken begunstigden geen aanspraak op hun recht door een kosten-batenanalyse waarbij de cliënt een evenwicht tracht te vinden tussen het profijt van het opnemen en alle nadelen die hierbij komen kijken, waaronder de psychologische en sociale kost of de informatiekost. Eveneens foute percepties, vooroordelen of andere barrières zouden de begunstigden kunnen beïnvloeden bij het claimen van het recht. Ook triggergebeurtenissen kunnen personen ‘triggeren’ om toch een claim te maken. Tot slot is ook het netwerk van belang bij een aanvraag (Janssens & Van Mechelen, 2022).

Als tweede vormt het niveau van de administratie het secundaire niet-gebruik. Dit kan gebeuren als de administratie een fout maakt tijdens het aanvraagproces. Hierdoor ontvangen de rechthebbenden, onterecht, hun recht niet. Vanwege de discretionaire ruimte van de administratiemedewerkers kunnen zij zelf beslissen of ze bepaalde (sociale) rechten toekennen, binnen de vastgelegde beleidsgrenzen (Van Mechelen & Janssens, 2017). Hiernaast zijn er nog andere administratieve kenmerken die een drempel zouden kunnen vormen bij de potentiële aanvraag voor de opname van het sociaal recht; de interne organisatie van de diensten belast met de uitvoering van het beleid, de externe organisatie van deze diensten, de gebruiksvriendelijkheid van de aanvraagprocedure en de mate en kwaliteit van informatievoorziening zijn hierbij namelijk cruciaal. Deze drempels kunnen leiden tot een lagere uitkering van het sociaal recht en bijgevolg een hoger niet-gebruik bij de begunstigden (Janssens & Van Mechelen, 2022).

Ten derde staat het tertiaire niet-gebruik voor het niveau van het beleidsontwerp. Het gaat hierbij over de manier waarop het beleid gestructureerd is; dit is namelijk relevant voor de hoeveelheid begunstigden die het sociaal recht krijgt toegekend. In zulke beleidsontwerpen worden de voorwaarden voor de uitkering van het recht en de structuur van deze beslissing gedefinieerd. Met dat laatste wordt de hoogte en de frequentie van de bijstand bedoeld. Het beleidsontwerp bepaalt bijgevolg het relatieve belang van de verschillende sociale rechten

(Janssens & Van Mechelen, 2022). De selectiviteit van de procedure voor de aanvraag determineert hiermee het niet-gebruik (Van Mechelen & Janssens, 2017). Cantillon (1992) beschreef dat selectieve uitkeringen minder succesvol zijn in vergelijking tot universele voorzieningen waarbij iedereen het recht krijgt toegekend; dit betekent dat het niet-gebruik bij selectieve uitkeringen groter zou zijn.

De sociale en juridische context is het vierde en laatste niveau van niet-gebruik. De drie eerste niveaus van niet-gebruik zijn namelijk ingebed in deze context. Het gaat hier over de arbeidsmarktomstandigheden, de institutionele achtergrond en de karakteristieken van de personen met een financiële ondersteuningsnood. Deze context is belangrijk om niet-gebruik te kunnen aanpakken. Hieraan dient bijgevolg aandacht geschonken te worden door onderzoekers of beleidsmakers, vanwege de sterke invloed op het al dan niet ontvangen van de sociale rechten. Toch staat dit niveau steeds in verandering aangezien het continu reageert op de fluctuaties van sociale problemen en van de noden van de bevolking. Het effect van deze sociale en juridische context op het niet-gebruik kan als direct en indirect beschouwd worden. Het directe effect staat voor de invloed op het primaire niveau van de cliënt, terwijl het indirecte effect de context betreft die het gedrag van het secundaire en tertiaire niveau beïnvloedt (Janssens & Van Mechelen, 2022). Dit directe en indirecte effect is afgebeeld in Figuur 1.

2.2.1 Onderzoek naar niet-gebruik

In deze paragraaf wordt onderzoek naar niet-gebruik van dichterbij bekeken. Aangezien er (nog) geen dergelijk onderzoek naar het sociaal tarief is gebeurd, wordt er hier gekeken naar het leefloon en de verhoogde tegemoetkoming, vanwege het feit dat deze de belangrijkste toegangswegen zijn voor het sociaal tarief. Dit wordt daarna teruggekoppeld naar het niet-gebruik van het sociaal tarief.

2.2.1.1 *Onderzoek naar het niet-gebruik van het leefloon*

Onderzoek toonde aan dat in 2022 46% van de leefloongerechtigden geen leefloon ontvangen, terwijl zij hiertoe wel recht hebben (Van den Broeck, Brotcorne, Steenssens, Moriau, & Wagener, 2024). Dit cijfer ligt in lijn met de schatting van 43% tot 46% (met foutenmarge) die Goedemé et al. (2022b) vonden tijdens het TAKE-project omtrent het niet-gebruik van uitkeringen in België.

Bouckaert & Schokkaert (2011) onderscheidden twee concrete fouten die de graad van niet-gebruik van het leefloon verklaren. Als eerste staat de 'onvolledige acceptatie' voor personen die in aanmerking komen, maar toch geen aanvraag doen voor de uitkering. Ten tweede gelden de 'aanwijzingsfouten' voor mensen die in aanmerking komen en ook het

leefloon hebben aangevraagd, maar waarbij toch het leefloon geweigerd wordt vanwege fouten in het sociaal onderzoek (Bouckaert & Schokkaert, 2011).

Ook de onderzoeken van Janssens, Bolland, & Goedemé (2023) en Steenssens et al. (2007) worden aangehaald voor concrete verklarende factoren van het niet-gebruik van het leefloon. Hierbij werden aan beide fouten drempels gekoppeld, zoals afgebeeld in Figuur 2 hieronder. De eerste fout 'onvolledige acceptatie' onderscheidt vier clusters die drempels omvat. Als eerste gaat het hierbij over het niet aanvoelen van een hulpnood waardoor de cliënt niet de neiging heeft om hulp te zoeken. Ten tweede benoemt de volgende cluster het gebrek aan kennis. Hiermee wordt bijvoorbeeld de kennis van taal, niet afweten van het OCMW of de kennis van de eigen rechten bedoeld. De onderzoekers behandelen bij de derde cluster verzet; rechthebbenden vragen bewust het recht niet aan, nemen het niet op vanwege een vorige slechte ervaring of zien het nut er niet van in. Ten laatste komen ook de '(sociaal-)psychologische drempels' naar voren; rechthebbenden durven hierbij geen hulp vragen wegens hun psychisch welzijn, gevoelens van schaamte of trots om als cliënt gezien te worden (Steenssens et al., 2007). Hieraan zouden concrete groepen van personen gelinkt kunnen worden. Zo wordt er verwacht dat tewerkgestelde personen minder snel hun recht zullen opnemen ten opzichte van werkloze of niet-beroepsactieve personen. Dit geldt ook voor huishoudens zonder kinderen of met (jonge) kinderen; het gebruik van het leefloon neemt namelijk toe met het aantal kinderen in het gezin. Huiseigenaren zullen eveneens vaker de voordelen van het leefloon mislopen (Janssens et al., 2023). Ook de 'aanwijzingsfouten' kennen vier clusters met bijhorende drempels. Het niet beschikken over een domicilie, een paspoort of een voldoende werkwilligheidsbewijs vormen de eerste drie clusters. De vierde cluster omvat de ontmoedigende procedures en behandelingswijzen van de leefloonaanvraag waardoor personen afzien van de hulpvraag (Steenssens et al., 2007).

Niet-gebruik	Gebruik
Onvolledige acceptatie	Aanwijzingsfouten
Geen hulpnood ervaren	Geen domicilie
Gebrek aan kennis	Geen paspoort
Verzet	Onvoldoende werkwillig
(Sociaal-)psychologisch	Ontmoedigende aanvraag

Figuur 2. Oorzaken en drempels van niet-gebruik bij het leefloon

Bron: Van Nimmen (2024)

Steenssens et al. (2007) doen tevens een aantal beleidsvoorstellen om bovenstaande drempels te verlagen en zodoende het niet-gebruik te reduceren. Ze vragen namelijk voor een meer proactieve strategie waarbij de overheid, het OCMW in dit geval, rechthebbenden zelf opspoort en oplossingen zoekt zodat deze mensen niet door de mazen van het net vallen. Ook raden ze aan het leefloon te verhogen waardoor dit volstaat om een menswaardig bestaan te leven en om de uitgave van het leefloon te stabiliseren. Bovendien adviseren ze om de discretionaire ruimte binnen het sociaal onderzoek meer te begrenzen zodat arbitraire beslissingen kunnen voorkomen worden (Steenssens et al., 2007).

2.2.1.2 Onderzoek naar het niet-gebruik van de verhoogde tegemoetkoming (en de automatische rechtentoekenning)

Binnen datzelfde TAKE-project omtrent het niet-gebruik van uitkeringen in België werd er ook gezocht naar de omvang en de verklaringen van het niet-gebruik van de verhoogde tegemoetkoming (VT) bij 18- tot 64-jarigen. Hierbij vonden ze een niet-gebruik tussen 39% en 51%. Het zou gaan om ongeveer 80 000 rechthebbenden die dit sociale recht mislopen. Het onderzoek zocht eveneens naar persoonlijke factoren die kenmerkend zijn binnen de groep van niet-gebruikers. Er valt op dat het niet-gebruik hoger ligt bij personen die samenwonen, een hoger diploma bezitten of huiseigenaars zijn (Goedemé et al., 2022a). Dit komt overeen met de kenmerken die ook bij het leefloon aangehaald zijn door Janssens et al. (2023). Bepaalde groepen worden duidelijk vaker geconfronteerd met niet-gebruik ten opzichte van andere. Wel opvallend is dat het niet-gebruik lager is bij personen die ziek of invalide zijn, die hun eigen gezondheid als slecht beschouwen of die leven in een huishouden met ten minste één iemand met ernstige gezondheidsproblemen. Ze stellen bovendien vast dat bij middenlengetoetste uitkeringen het niet-gebruik groter is dan wanneer er bijvoorbeeld automatische rechtentoekenning gehanteerd wordt. Bij dat laatste kan er wel een cascade van niet-gebruik ontstaan doordat het niet-gebruik van de ene uitkering zich in hogere mate vertaalt in het niet-gebruik van een andere uitkering (Goedemé et al., 2022a). Deze verklarende factoren zijn afgebeeld in Figuur 3 hieronder.

Lefevere, Goedemé, De Wilde, & De Spiegeleer (2019) richtten hun onderzoek net op die automatische rechtentoekenning, een van de kernmaatregelen in de aanpak van niet-gebruik. Hierbij worden socialezekerheidsrechten toegekend zonder, of met relatief weinig, noodzakelijke tussenkomst van de rechthebbende; dit is onder andere het geval bij de VT in de ziekteverzekering (zie paragraaf 'De verhoogde tegemoetkoming' bij §2.1.4.1). Hoewel er vrijwel van uit wordt gegaan dat automatisering een positief effect heeft op niet-gebruik (Buysse et al., 2017), is concreet onderzoek, zoals dit van Lefevere et al. (2019), toch nuttig. Hierin werd er gefocust op de automatische opname van de verhoogde tegemoetkoming door personen met recht op bepaalde sociale voordelen, met name: de inkomensgarantie voor

ouderen, de tegemoetkoming voor mensen met een beperking en het leefloon, voor de tijdspanne van 2003 tot 2011. Ze geven daarnaast aan dat automatisering bij de toekenning van de VT op basis van een inkomenstest niet mogelijk is. Al kan er wel proactief gewerkt worden, waarbij de personen uitgenodigd worden voor een middelentoetsing (Lefevere et al., 2019).

Er kon gevonden worden dat de opname van de VT door gerechtigden met een beperking of die een inkomensgarantie voor ouderen ontvangen over de jaren heen vrijwel volledig was. Het gebruik bij leefloongerechtigden lag een stuk lager; al steeg het aanzienlijk van 2003 tot 2011 door de toevoeging van de automatische rechtentoekenning. Het verschil tussen het hogere gebruik van de VT via de inkomensgarantie voor ouderen of de tegemoetkoming voor personen met een beperking, en het lagere gebruik via het leefloon wordt gelinkt aan twee zaken. Enerzijds opperden ze dat er een overschatting zou kunnen zijn van het niet-gebruik. Dit kan het geval geweest zijn met een vertraging in de administratieve procedure waardoor het recht op de VT pas later op retroactieve manier wordt toegekend. Hierdoor lijkt het dat de rechthebbende, vanaf dat deze aan de voorwaarden voldeed, het recht ook heeft toegekend gekregen, maar dit was in werkelijkheid vertraagd. Deze situatie is niet zomaar zichtbaar in de berekeningen en databestanden. Anderzijds wordt er ook gekeken naar de lokale verschillen die eventueel kunnen verklaren dat het gebruik van de VT via het leefloon hoger ligt (Lefevere et al., 2019).

Het niet-gebruik dat toch gemeten werd, voornamelijk bij de leefloongerechtigden, werd verbonden met drie oorzaken. Als eerste kan het voorkomen dat de leefloongerechtigde niet is aangesloten bij een verzekeringsinstelling. Dit is namelijk noodzakelijk voor het recht op de verhoogde tegemoetkoming. Ondanks dat in principe OCMW's verplicht zijn leefloonrechthebbenden te ondersteunen bij deze aansluiting, vallen er vermoedelijk toch mensen door de mazen van het net. Ten tweede kunnen sommige leefloongerechtigden niet voldoen aan hun bijdragebetaling waardoor ze ook geen recht hebben op de terugbetaling van de geneeskundige zorg. Ook in deze situaties dient het OCMW de cliënt te helpen, maar eveneens kunnen hierbij fouten of vertraging optreden. Als derde wordt de oorzaak gezocht bij de kwaliteit en de snelheid van de gegevensstromen bij de toekenning van de VT (Lefevere et al., 2019). Ook deze factoren kunnen teruggevonden worden in Figuur 3.

De studie van Lefevere et al. (2019) toont duidelijk aan dat de automatische rechtentoekenning een positieve impact kan hebben op het effectieve gebruik van sociale rechten. Hierdoor komen sociale voordelen meer terecht bij de personen waarvoor het beleid bedoeld is en worden personen in gelijkaardige situaties op een gelijkaardige manier behandeld. Verdere automatisatie zou dan ook wenselijk zijn voor meerdere sociale rechten bedoeld voor financieel kwetsbare mensen (Lefevere et al., 2019). Ten gevolge van het eerder besproken TAKE-project trok Tim Goedemé (2024) conclusies die ook stellen dat automatische

rechtentoekenning werkt en dat het versterkt en uitgebreid moet worden. Dit zou kunnen verlopen aan de hand van vier manieren: automatische opening van het recht, automatische identificatie en contactopname van potentieel rechthebbenden, automatische actualisatie van het recht en administratieve vereenvoudiging (Goedemé, 2024).

Niet-gebruik		Gebruik
Persoonskenmerken	Aanwijzingsfouten	
Samenwonen	Niet aangesloten verzekering	
Eigendom	Geen bijdragebetaling	
Hoger diploma	Methode toekenning	
“Gezonde” mensen	Middelentoetsing	
Lokale karakter van beslissingen		

Figuur 3. Oorzaken en drempels van niet-gebruik bij de verhoogde tegemoetkoming

2.2.1.3 Terugkoppeling naar het sociaal tarief

Bovenstaande verklarende factoren volgend uit de onderzoeken die beschreven werden over het leefloon en de verhoogde tegemoetkoming kunnen eerst samengelegd worden met de vier niveaus van niet-gebruik van Janssens & Van Mechelen (2022), zoals afgebeeld in Figuur 4 hieronder, en dan doorgetrokken worden naar het sociaal tarief.

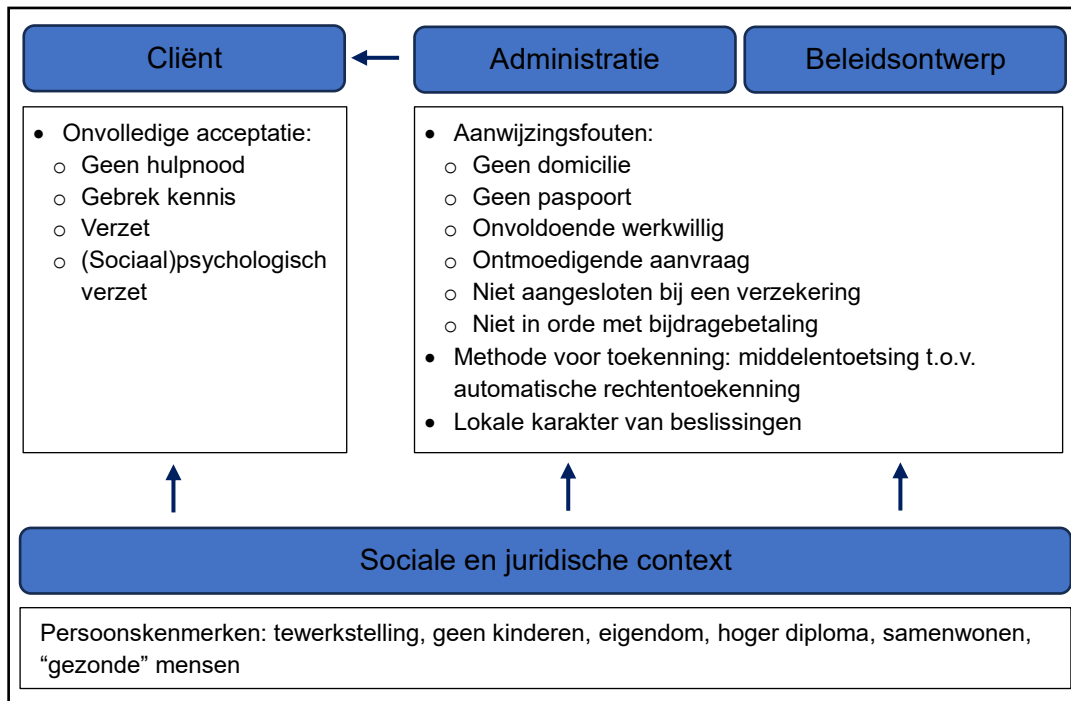
Bij het primaire niveau van de cliënt gaat het over factoren die ervoor zorgen dat de cliënt geen aanvraag indient (Janssens & Van Mechelen, 2022). Hieronder valt de onvolledige acceptatie beschreven door Bouckaert & Schokkaert (2011). Zoals eerder toegelicht, kunnen volgende verklarende factoren die Steenssens et al. (2007) omschreven onder deze term vallen: het niet aanvoelen van een hulpnood, het gebrek aan kennis, het verzet en het (sociaal-)psychologisch welzijn.

Daarnaast in het geval van het tweede en derde niveau van niet-gebruik, met name de administratie en het beleidsontwerp, doen de rechthebbenden een aanvraag, maar krijgen ze vanwege een fout in het aanvraagproces of door de structuur van het beleid toch het recht niet toegekend (Janssens & Van Mechelen, 2022). Het tweede en derde niveau worden in deze terugkoppeling samengenomen vanwege de overlappende samenwerking tussen administratie en beleid. De fouten in het aanvraagproces en de beleidsstructuur werden omschreven met de term ‘aanwijzingsfouten’ waarbij het gaat over het gebrek aan een domicilie, het gebrek aan een paspoort, het onvoldoende werkwillig tonen en een

ontmoedigende aanvraag (Bouckaert & Schokkaert, 2011; Steenssens et al., 2007). Lefevere et al. (2019) duiden eveneens op het niet aangesloten zijn bij een verzekering of het niet voldoen aan een bijdragebetaling als zaken die de aanvraag stopzetten; dit kan ook geplaatst worden onder ‘aanwijzingsfouten’. Goedemé et al. (2022a) haalden daarnaast de keuze voor middelentoetsing in een sociaal onderzoek aan als een verklarende factor voor niet-gebruik. Toch kan dit deels in perspectief geplaatst worden door de cascade van niet-gebruik door de ontbrekende uitkering(en) en de mogelijke traagheid en beperkte kwaliteit van de gegevensstromen die komen kijken bij automatische rechtentoekenning (Goedemé et al., 2022a; Lefevere et al., 2019). Ook het sterk lokale karakter van de beslissingen omtrent de structuur van de sociale beleidsmaatregelen zonder overkoepeling van een hogere instantie kunnen mee ervoor zorgen dat het niet-gebruik oploopt (Lefevere et al., 2019).

Ook de sociale en juridische context wordt aangehaald in de onderzoeken. Deze context, die indirect leidt tot het niet-gebruik, is cruciaal om dat niet-gebruik te kunnen aanpakken. Het gaat hierbij over de arbeidsmarktomstandigheden, de institutionele achtergrond en de karakteristieken van de personen met een financiële ondersteuningsnood (Janssens & Van Mechelen, 2022). Goedemé et al. (2022a) en Janssens et al. (2023) beschreven deze specifieke persoonlijke kenmerken die een invloed kunnen hebben op het al dan niet indienen van een claim; tewerkgestelde personen, huishoudens zonder kinderen, huiseigenaren, hoger geschoolde personen, samenwonende personen en “gezondere” mensen zouden minder vaak een aanname maken op het sociaal recht. Andere factoren op dat vierde niveau worden niet aangehaald.

Deze verklarende factoren van de onderzoeken omtrent het leefloon en de VT ondergebracht bij de vier niveaus van niet-gebruik zijn afgebeeld in Figuur 4 hieronder.



Figuur 4. Terugkoppeling verklaringen op de verschillende niveaus van niet-gebruik van het leefloon en de verhoogde tegemoetkoming

Het sociaal tarief, waarop gefocust wordt in dit onderzoek, is een verminderd tarief van de toegangskosten bij een speelpleinwerking. De verklarende factoren van het leefloon en de verhoogde tegemoetkoming, zoals hierboven beschreven, kunnen ook een wegwijzer zijn bij de verklaringen van het niet-gebruik van het sociaal tarief. Toch kunnen er nog andere specifieke drempels mee een rol spelen bij het niet-gebruik waardoor rechthebbenden het sociaal tarief niet ontvangen; al zal dit blijken uit het kwalitatieve deel van dit onderzoek.

2.2.2 Relevantie van het gebruik van het sociaal tarief op speelpleinwerkingen

Niet-gebruik van het sociaal tarief is weldegelijk relevant; het algemeen niet-gebruik vormt een ernstig probleem in de huidige welvaartstaten, zoals België. Dit niet-gebruik ondergraft namelijk de beleidsmaatregelen die kinderarmoede net trachten aan te pakken. Bovendien ontstaan er onrechtvaardige verschillen tussen rechthebbenden aangezien niet iedereen onder hen het sociaal recht effectief krijgen toegekend (Janssens & Van Mechelen, 2022). Het valt bovendien op dat dit niet-gebruik meer voorkomt bij meer kwetsbare groepen vermits dat zij er niet in slagen de rechten op te nemen maar het hen wel zou moeten toekomen (Dewilde, 2019). Hierdoor vormt zich een sociale stratificatie bij het deelnemen aan speelpleinwerkingen en geraken de kwetsbare groepen ondervetegenwoordigd op de pleinen (Morreel et al., 2017). Het zijn net deze groepen die het meeste baat hebben bij de ontwikkelingsvoordelen die onder andere van speelpleinwerkingen afgeleid kunnen worden. Speelpleinwerk zou immers zoals formele, weliswaar kwaliteitsvolle, kinderopvang bij kunnen dragen aan de

ontwikkeling van het kind en daarmee ook een positief effect hebben op de prestatiemogelijkheden in het onderwijs en later op de arbeidsmarkt. Dit is bijgevolg uitzonderlijk gunstig voor kinderen die opgroeien in benadeelde milieus (Pavolini & Van Lancker, 2018).

Hoewel speelpleinwerk sterk verschilt van de werking van een kinderopvang, onderstrepen beide initiatieven het belang van de ontwikkeling van het kind. De koepelorganisatie VDS (2016b) zet namelijk sterk in op ontplooiingskansen als eerste, gelijke kansen ten tweede en speelmogelijkheden als derde. Ten eerste betekenen die ontplooiingskansen dat er op speelpleinen gespeeld kan worden zonder doel. Hierdoor kunnen kinderen alleen of met vrienden leren spelen en kunnen ze hun leefwereld verbreden, dit op eigen tempo. Ten tweede zijn gelijke kansen cruciaal binnen speelpleinwerk. Ieder kind zou namelijk de kans moeten krijgen om zonder zorgen te kunnen spelen. Als derde zijn de speelmogelijkheden op een speelpleinwerking oneindig door het gevarieerde spelaanbod. Ook risicovollere activiteiten kunnen aan bod op een speelpleinwerking. Hierdoor leren kinderen risico's herkennen en inschatten (VDS, 2016c). Deze opgesomde voordelen voor de ontwikkeling van kinderen kunnen gunstig zijn voor zij die opgroeien in meer kwetsbare omstandigheden. Echter, deze kinderen met een kwetsbare achtergrond dienen bereikt te worden om de bijdrage van kinderopvang of speelpleinwerk te kunnen realiseren (Pavolini & Van Lancker, 2018).

2.3 Focus onderzoek & hypothesen

Wanneer de eerder beschreven elementen worden samengebracht, wordt de focus van dit onderzoek duidelijk. Zoals toegelicht, is reguliere vrijetijdsbesteding een factor bij het meten van kinderarmoede (Bailey & Guio, 2022). Binnen dit onderzoek wordt deze vrijetijdsbesteding geconcretiseerd naar de deelname aan speelpleinwerkingen (Morreel et al., 2017). Vermits dat toegankelijkheid een kernwaarde is binnen het speelpleinlandschap, reiken veel speelpleinen een sociaal tarief uit aan meer kwetsbare personen, als een sociale beleidsmaatregel voor kinderarmoedebestrijding (Vandebergh, 2019; VDS, 2022). Deze financiële tussenkomst verlaagt de drempel voor kwetsbare gezinnen zodat ook deze kinderen zorgeloos kunnen spelen tijdens schoolvakanties (Coussée et al., 2011; Coussée & Roets, 2011; Vettenburg, 2011). Echter kan er niet-gebruik opgemerkt worden bij veel sociale beleidsmaatregelen, zoals het leefloon, de verhoogde tegemoetkoming en mogelijk het sociaal tarief. Hierbij ontvangen begunstigen hun voordelen van de sociale rechten niet, terwijl ze wel hierop recht hebben (Janssens & Van Mechelen, 2022). Niet-gebruik van het sociaal tarief is zonder twijfel van belang; het valt op dat niet-gebruik namelijk meer voorkomt bij meer kwetsbare groepen (Dewilde, 2019). Dit leidt tot een sociale stratificatie waarbij kwetsbare personen ondervertegenwoordigd kunnen geraken op de speelpleinen (Morreel et al., 2017).

Net deze personen hebben het meeste baat bij de ontwikkelingsvoordelen die van initiatieven als speelpleinwerkingen afgeleid kunnen worden (Pavolini & Van Lancker, 2018).

Vanwege de ondermijning van het recht op vrije tijd en de gemiste ontwikkelingsvoordelen voor elk kind door het mogelijke niet-gebruik van het sociaal tarief op de speelpleinwerkingen, tracht deze masterproef te zoeken naar het antwoord op volgende onderzoeksvragen met een kwantitatieve en kwalitatieve insteek: 'Hoe groot is het niet-gebruik van het sociaal tarief bij de lokale speelpleinwerking in Puurs-Sint-Amunds (OV1) en welke verklarende factoren bij de verschillende niveaus van niet-gebruik van het sociaal tarief worden naar voren geschoven op diezelfde speelpleinwerking in Puurs-Sint-Amunds (OV2)?' Hierbij worden ook twee hypothesen opgesteld. De eerste hypothese stelt dat de (sociaal-)psychologische drempel, een gebrek aan kennis en de ontmoedigende aanvraagprocedure deel zullen zijn van de verklarende factoren op het primaire en secundaire niveau van niet-gebruik, vermits dit belangrijke oorzaken zijn bij het niet-gebruik van het leefloon en de VT. Daarnaast verwacht de tweede hypothese dat het niet-gebruik ook op het niveau van de sociale en juridische context zal plaatsvinden, vanwege het zeer lokale karakter van het sociaal tarief waardoor elk speelplein zelf zijn kinderarmoedebelid mag formuleren. Er wordt geen hypothese gevormd voor het kwantitatieve onderdeel van dit thesisonderzoek aangezien er geen cijfermateriaal omtrent het sociaal tarief beschikbaar is waarop de hypothese gebaseerd kan worden.

3. Onderzoekstechnisch ontwerp

Binnen dit onderzoek werd er gekozen voor een mixed-methodologie om de onderzoeksvragen te beantwoorden. Hierbij werd kwantitatief en kwalitatief onderzoek gecombineerd door zowel een statistische berekening als diepte-interviews uit te voeren. De onderzoeksvragen kunnen namelijk opgedeeld worden in deze twee delen en ook vergelijkbare onderzoeken werken volgens een kwantitatieve en/of kwalitatieve methodologie. Het onderzoek van Steenssens et al. (2007), dat al in de literatuurstudie werd aangehaald, volgt eveneens een mixed-methods benadering. Ze zochten door middel van een statistische analyse de profielkenmerken van leefloongebruikers en via diepte-interviews de oorzaken van het niet-gebruik van het leefloon. Op dat laatste gedeelte stoelt het kwalitatieve onderdeel van deze masterproef. Daarnaast past het onderzoek van Bouckaert & Schokkaert (2011) enkel kwantitatieve methoden toe waarbij ze de Belgische inkomensdata van EU-SILC gebruikten voor de omvang van het niet-gebruik van het leefloon te meten. Dit illustreert het kwantitatieve gedeelte binnen dit onderzoek.

Dit onderzoek hanteerde een cross-sectioneel design aangezien de data uit zowel de diepte-interviews als de statistische berekening op één tijdstip zijn verzameld (Roose & Meuleman, 2021); de secundaire data zijn afkomstig van 2023 en de interviews zijn afgenomen in 2025. De keuzes hiervoor worden toegelicht in §3.1 en §3.2. Daarnaast heeft dit onderzoek betrekking op de gemeente Puurs-Sint-Amands. Vermits dat speelpleinwerk slechts een fenomeen in Vlaanderen en Brussel is, diende dit onderzoek hoe dan ook plaats te vinden in de context van Vlaanderen en Brussel (VDS, 2016d). Om de haalbaarheid van dit onderzoek te kunnen garanderen, werd er toegespitst op één gemeente, namelijk Puurs-Sint-Amands. De keuze hiervoor is te verklaren aan de hand van twee luiken. Als eerste is de gemeente inhoudelijk interessant aangezien het aantal gebruikers van het sociaal tarief op de speelpleinwerking daalt; dit bleek uit een gesprek met de speelpleincoördinator. De gemeente vermoedt hierdoor dat er te veel drempels ondervonden worden bij een aanvraag (S. Claes, persoonlijke communicatie, 6 december 2024). Ten tweede kan er ook een pragmatische reden geïdentificeerd worden. De speelpleinwerking, en bij uitbreiding de gemeente, ligt namelijk in de omgeving van de onderzoeker.

Het onderzoekstechnisch ontwerp wordt opgedeeld in het kwantitatieve (§3.1) en het kwalitatieve deel (§3.2) vanwege de mixed-methods benadering. Telkens zal de gebruikte onderzoeksmethodologie, het steekproefkader, de onderzoekspopulatie en de operationalisering besproken worden.

3.1 Kwantitatieve deel

Het eerste deel van de onderzoeksvraag hoort bij het kwantitatieve gedeelte van het onderzoek: ‘Hoe groot is het niet-gebruik van het sociaal tarief bij de lokale speelpleinwerking in Puurs-Sint-Amunds?’ Door middel van data op te vragen bij de speelpleinwerking en de sociale dienst van de gemeente en ook gebruikmakend van online beschikbaar cijfermateriaal van Provincie In Cijfers (z.d.-a, z.d.-b, z.d.-c) werd de grootte van het niet-gebruik van het sociaal tarief op het niveau van het kind geschat voor Puurs-Sint-Amunds in 2023. 2023 werd gekozen vanuit de pragmatische reden dat de data tot 2023 beschikbaar zijn. Het niet-gebruik werd geplaatst op het niveau van het kind vermits de berekeningen vertrokken uit de beschikbare cijfers van de speelpleinwerking die op kindniveau zijn bijgehouden.

Voor de berekeningen was het eerst van belang om het concept ‘niet-gebruik van het sociaal tarief’ meetbaar te maken. Dit betreft personen die recht hebben op het sociaal tarief, maar dit om diverse redenen niet opnemen (van Oorschot, 1996). De omvang van het niet-gebruik werd concreet geoperationaliseerd via de onderstaande formule (Van den Broeck et al., 2024). Het gaat over twee groepen die gevonden dienden te worden, met name de gebruikers en de gerechtigden van het sociaal tarief op de speelpleinwerking van Puurs-Sint-Amunds.

$$\left(1 - \frac{\text{Aantal gebruikers van het sociaal tarief}}{\text{Aantal gerechtigden van het sociaal tarief}}\right) \times 100\%$$

Als eerste, het aantal gebruikers, oftewel de teller in de formule, zijn in dit geval de kinderen die naar de speelpleinwerking van Puurs-Sint-Amunds gaan gebruikmakend van dat sociaal tarief. Op basis van cijfers verkregen bij de administratie van de speelpleinwerking kon het aantal kinderen geschat worden. Aangezien het concrete aantal kinderen ingeschreven met het sociaal tarief niet bijgehouden wordt, gaat het over een schatting op basis van het aantal daginschrijvingen met het sociaal tarief en het gemiddeld aantal dagen dat een kind naar de werking komt. Dit betrof datamateriaal voor 2024, maar er kan verondersteld worden dat dit niet aanzienlijk verschilt van 2023.

Ten tweede werd er ook een schatting gemaakt van het aantal gerechtigden van het sociaal tarief binnen de gemeente, met andere woorden de noemer binnen de formule. Aangezien ouders die onder de opgestelde toegangscriteria van Puurs-Sint-Amunds vallen de gerechtigden van het sociaal tarief zijn, zijn zij de aanvragers voor het sociaal tarief om het op de speelpleinwerking te kunnen gebruiken. Toch diende het aantal kinderen gezocht te worden vermits het niet-gebruik op het niveau van het kind werd bekeken. Deze filtering werd gerealiseerd door het percentage gerechtigden onder de volwassen bevolking van de gemeente toe te passen op het aantal potentiële deelnemers binnen de doelgroep van 3- tot 15-jarigen (Provincie in Cijfers, z.d.-a, z.d.-b, z.d.-c), overeenkomstig met de definitie van

speelpleinwerk zoals geformuleerd door Van den Bossche (2009). Het aantal gerechtigden is afhankelijk van de opgestelde categorieën die Puurs-Sint-Amands voor de toekenning van het sociaal tarief hanteert, hieronder opnieuw beschreven. Deze onderverdeling betreft objectieve criteria, tenzij er toch anders beslist wordt in geval van de persoonlijke situatie van de cliënt waardoor deze niet onder de categorieën valt, maar toch nood heeft aan de voordelen (B. Callaerts, persoonlijke communicatie, 4 maart 2025; S. Camfield, persoonlijke communicatie, 27 december 2024).

- Categorie 1: Gezinnen met recht op een verhoogde tegemoetkoming van de ziekte- en invaliditeitsverzekering waarbij: alle gezinsleden het OMNIO-statuuut hebben, het gezin bestaat uit één alleenstaande persoon (met of zonder kinderen ten laste) die geniet van het RVV-statuuut, of alle gezinsleden genieten van het RVV-statuuut; hierbij wordt geen inkomensonderzoek gedaan. Wanneer een of meerdere gezinsleden geen VT-statuuut hebben, dient er wel een inkomensonderzoek gedaan te worden, rekening houden met het inkomen en de gezinslast.
- Categorie 2: Personen met een laag inkomen waarbij geen enkel gezinslid een statuut van verhoogde tegemoetkoming voor gezondheidszorgen kent, waarbij een inkomensonderzoek werd uitgevoerd en het inkomen lager dan of gelijk aan 23.851,17 euro (verhoogd met 4.413,54 euro per persoon ten laste) wordt bevonden.
- Categorie 3: Personen die zich in een schuldbemiddeling of een collectieve schuldenregeling bevinden (B. Callaerts, persoonlijke communicatie, 4 maart 2025).

Om bovenstaande categorieën meetbaar maken, werden ze geoperationaliseerd. Categorie 1 werd vereenvoudigd tot de personen die een verhoogde tegemoetkoming ontvingen in 2023. Dit is aangezien de OMNIO- en RVV-statuten niet meer in gebruik zijn en vandaar ook niet meer online beschikbaar zijn. Toch omvatten die statuten in principe de personen die een VT toegekend krijgen (Lefevere et al., 2019; RIZIV, 2018), waardoor de keuze voor de versimpeling gerechtvaardigd is. Dit aantal VT-gebruikers in Puurs-Sint-Amands van 2023 kon online in het dashboard van Provincie in Cijfers (z.d.-c) teruggevonden worden. Ook het aantal inwoners per leeftijd, zodat het aantal kinderen na een toepassing van het percentage gerechtigden binnenin de bevolking berekend kon worden, werd bij de databank van Provincie in Cijfers (z.d.-a, z.d.-b) gevonden. Daarnaast, Categorie 2 van de toekenningscriteria werd buiten beschouwing gelaten vermits dat de concrete inkomens van de inwoners niet vrijgegeven zijn en daarmee onmogelijk mee in rekening gebracht konden worden. Categorie 3 kon daarentegen wel geoperationaliseerd worden door het aantal personen die in betalingsbeheer of -bemiddeling zijn bij het OCMW van de gemeente voor 2024. Er wordt verondersteld dat het aantal personen in betalingsbeheer in 2023 geen significante afwijking vertoont ten opzichte van 2024. Dit cijfermateriaal werd ter beschikking gesteld door de sociale dienst van de gemeente. Dit betrof ook enkel volwassenen; bijgevolg om het aantal kinderen

te bereiken werd op dezelfde manier het percentage van aantal gerechtigde volwassenen toegepast (Provincie in Cijfers, z.d.-a, z.d.-b). Als laatste, de situatie waarbij er op subjectieve manier sociaal tarief wordt toegekend werd ook buiten beschouwing gelaten in de schatting van het niet-gebruik (S. Camfield, persoonlijke communicatie, 27 december 2024). Ook dit viel onmogelijk te berekenen.

Een belangrijke kanttekening die gemaakt dient te worden is dat de berekening van het niet-gebruik eerder een schatting dan een concrete berekening vormt. Vanwege de vele assumpties en toepassingen die gebruikt werden, is het werkelijke niet-gebruik niet bekomen.

De steekproef van dit onderdeel werd gevormd door de gegevens die de speelpleinwerking en de sociale dienst van de gemeente vrijgaven, gecombineerd met de online beschikbare data. Zij beschikken namelijk over gegevens van de gehele bevolking van Puurs-Sint-Amands. Binnen dit luik van het thesisonderzoek betrof de onderzoekspopulatie de kinderen binnen de gezinnen die recht hebben op het sociaal tarief, en dat al dan niet gebruiken.

3.2 Kwalitatieve deel

Het tweede gedeelte van de onderzoeksvraag achterhaalde welke verklaringen naar voren werden geschoven bij de vier niveaus van het niet-gebruik van het sociaal tarief bij de lokale speelpleinwerking in Puurs-Sint-Amands in 2025. Aangezien dit vroeg voor kwalitatieve methoden, is er binnen deze masterproef gekozen voor diepte-interviews. De verklarende factoren omtrent het niet-gebruik van het leefloon en de verhoogde tegemoetkoming (zie §2.2.1 en Figuur 4) werden hierbij gebruikt als wegwijzer voor het niet-gebruik van het sociaal tarief. Het vormde eveneens de basis voor de diepte-interviews en de verwerking ervan in dit onderzoek. Deze semigestructureerde diepte-interviews zijn namelijk gecodeerd en gecategoriseerd aan de hand van een codeboom; de gebruikte codeboom kan teruggevonden worden in de appendix (§1). De dataverwerking, met name het transcriberen, het coderen en het categoriseren, werd bereikt met de programma's Sonix en nVivo.

De gebruikte methodologie leidt tot een diepgaandere interpretatie door de toepassing van hermeneutiek. Hierbij werden onderliggende diepere betekenissen gezocht met aandacht voor de specifieke context (Roose & Meuleman, 2021). Door de gecodeerde categorieën te onderscheiden werd er afgeleid welke verklarende factoren relevant zijn bij het niet-gebruik van het sociaal tarief op het speelplein in Puurs-Sint-Amands. Deze diepte-interviews zijn afgenomen aan de hand van verschillende interviewleidraden, die de concrete vragen bevatten. Die werden gecombineerd met topic guides, zodat de interviews gestructureerd verliepen en zodat alle onderwerpen zeker aan bod kwamen tijdens het gesprek (Roose & Meuleman, 2021); per niveau van niet-gebruik is er een interviewleidraad en topic guide opgesteld die terug te vinden zijn in de appendix (§2 en §3). Deze interviewleidraden werden

tijdens de dataverzameling licht aangepast om eerder vastgestelde zaken te kunnen affirmeren of ontkrachten.

Dit onderdeel bevindt zich binnen de pragmatisch kwalitatieve en fenomenologische benadering; het gaat hierbij namelijk over de ervaringen van de geïnterviewden wanneer de onderzoeker een fenomeen wil begrijpen binnen een bepaalde context, in dit geval ging het over het niet-gebruik van het sociaal tarief binnen de speelpleinwerking van Puurs-Sint-Amands. De vragen werden ook vanuit dit fenomenologisch filosofisch kader gesteld. Kennis wordt immers opgebouwd door middel van menselijke ervaringen (Savin-Baden & Howell-Major, 2013).

Binnen dit kwalitatieve onderdeel werd, ten opzichte van het kwantitatieve deel, wel zelf een steekproef getrokken. Deze steekproef heeft getracht uitspraken te doen over de onderzoekspopulatie van het kwalitatieve luik; dit betreft alle relevante invalshoeken van niet-gebruik van het sociaal tarief in Puurs-Sint-Amands. Vandaar werd ernaar gestreefd elk niveau van niet-gebruik van Janssens & Van Mechelen (2022) aan het woord te laten. De perspectieven van de respondenten op het niveau van de cliënt, de administratie, het beleidsontwerp en de sociale en juridische context over het thema hebben geleid tot een patroon van de verklarende factoren.

De case-selectie gebeurde vrij doelgericht, vermits het telkens gaat over een specifiek type respondent. Binnen dit luik werd het niet-gebruik geplaatst op het niveau van de ouder, en hoe de andere niveaus zich verhouden tot die ouders, vanwege het feit dat ouders voornamelijk de speelpleininschrijving en de aanvraag voor het sociaal tarief verzorgen. In wat volgt wordt de concrete case-selectie van de respondenten op de vier niveaus van niet-gebruik in meer detail behandeld. Onderaan kan er in Tabel 3 teruggevonden worden hoeveel respondenten geselecteerd werden op elk niveau.

Ten eerste werd er voor het eerste niveau van niet-gebruik gezocht naar cliënten, met name rechthebbende ouders van het sociaal tarief op de speelpleinwerking van Puurs-Sint-Amands die gebruik maken van dit tarief. Hiervoor werd een aanvraag bij de Sociaal-Maatschappelijke en Ethische Commissie van KU Leuven ingediend en goedgekeurd; het betreft immers kwetsbare personen die vermoedelijk schaamte ervaren bij het deelnemen aan het onderzoek. Uiteindelijk, uit noodzaak, konden ook ouders die niet recht hebben op het sociaal tarief maar wel gebruik maken van de speelpleinwerking deelnemen aan het onderzoek; hierbij was de ethische goedkeuring niet meer volledig van tel. Deze uitbreiding was nodig doordat de zeer specifieke doelgroep niet op de speelpleinwerking zelf te herkennen valt, en ook niet dient te onderscheiden worden uit respect en privacy voor deze groep. Bij het zoeken naar cases werd er rekening gehouden met de onafhankelijke kenmerken die relevant zijn voor de onderzoeksvraag. Deze kenmerken werden getracht vrijwel homogeen te houden om de variantie tussen de respondenten te minimaliseren; enkele heterogeniteit kon er zijn

tussen ouders die wel of niet gebruik maken van het sociaal tarief. Concreet werd er een reputatiesteekproef getrokken vanuit enkele administratieve medewerkers van het speelplein waarbij er aan hen gevraagd werd mogelijke respondenten aan te spreken. Zij hebben namelijk door hun sleutelpositie binnen het speelplein een zicht op de ouders, en wie een interview zou zien zitten. Hieruit is één respondent gevonden die wou deelnemen aan het onderzoek; deze persoon maakt gebruik van de speelpleinwerking, maar niet van het sociaal tarief. De zoektocht naar verdere respondenten werd gecombineerd met een open oproep waarbij flyers op gerichte plaatsen verspreid werden. Dit is online geplaatst in twee Facebook-groepen en ook doorgestuurd in de persoonlijke contacten van de onderzoeker. Er is ook getracht de flyer te verspreiden op de speelpleinwerking maar daar geldt een algemeen verbod op het verspreiden van flyers. De gebruikte flyer kan teruggevonden worden in de appendix (§4). Door de open oproep zouden de gezinnen zonder impliciete druk van bijvoorbeeld een administratief medewerker kunnen beslissen of ze wensen deel te nemen. Hierbij kan de kanttekening gemaakt worden dat hierop meer personen met een meer uitgesproken mening zouden reageren. Via deze weg zijn er geen verdere respondenten gevonden. Een open oproep is mogelijk wel hoogdrempelig vanwege de taboesfeer die rond financiële kwetsbaarheid hangt (Swanborn, 2013). In de discussie (§5) van dit onderzoek wordt dieper ingegaan op de mogelijke verklaringen voor het gebrek aan respons op het eerste niveau.

Ten tweede werd er op het niveau van de administratie gezocht naar gemeentelijke administratiemedewerkers die een rol spelen bij het toekennen van het sociaal tarief aan de cliënten van het eerste niveau en bij de werking van het speelplein en hoe daar het sociaal tarief wordt toegepast. Op dit niveau werden drie respondenten gevonden, twee die gelinkt zijn aan de speelpleinwerking en één maatschappelijk werker van de sociale dienst. Hierbij zijn de onafhankelijke kenmerken net heterogeen gehouden. Dit niveau is zeer interessant vanwege de discretionaire ruimte, binnen de grenzen van het beleid, die deze administratiemedewerkers hebben en mogelijks verschillen de visies over de nood aan het sociaal tarief tussen de medewerkers. De case-selectie gebeurde als eerste door middel van een reputatiesteekproef. Een leidinggevende van de sociale dienst van Puurs-Sint-Amands werd gecontacteerd als sleutelfiguur om een lijst met mogelijke respondenten te geven. Hierbij werd weloverwogen gekeken naar een medewerker die dit sociaal tarief mee kan toekennen door middel van het opmaken van een dossier. Wanneer de onderzoeker opmerkte dat de sociale dienst en de speelpleinwerking niet nauw samenwerken, werd er ten tweede vanuit de persoonlijke omgeving gezocht naar twee respondenten op de speelpleinwerking zodat ook die kant belicht werd; hierdoor werd ook de interviewleidraad licht aangepast. Daarnaast werd er ook op basis van een sneeuwbalsteekproef verder gekeken worden naar mogelijke respondenten (Swanborn, 2013), maar dit leverde geen verdere interviews op.

Bij het derde niveau van niet-gebruik werd er getracht gemeentelijke beleidsmedewerkers die (mede-)verantwoordelijk zijn voor het sociaal beleid en het beleid van de speelpleinwerking te onderzoeken binnen Puurs-Sint-Amands. Uiteindelijk werden op dit niveau twee respondenten gevonden, één van elke dienst. De variantie tussen respondenten werd hierbij bewust niet geminimaliseerd zodat de onafhankelijke kenmerken varieerden tussen de twee respondenten doordat de respondenten uit de twee diensten zijn gekozen. Zij kunnen elk een unieke blik op het fenomeen geven, elk vanuit hun perspectief. Ook hierbij gebeurde de case-selectie via de reputatiesteekproef waarbij een leidinggevende van de sociale dienst werd gecontacteerd (Swanborn, 2013). Deze persoon kon namelijk voor respondenten op het tweede en derde niveau zorgen.

Voor het laatste niveau van de sociale en juridische context werd er gezocht naar experts in de sociale en juridische context van het speelpleinwerk en het sociaal tarief. Ook hierbij werden er twee respondenten gevonden; één daarvan werkt bij de Vlaamse Dienst Speelpleinwerk (VDS) en de andere persoon bij de Ambrassade, wat het bureau van jeugdzaken is. Het leek hierbij interessant om net de onafhankelijke kenmerken zoveel mogelijk te laten variëren en zo veel mogelijk verscheidene informatie te verzamelen. De eerste case werd verzameld bij VDS aangezien dit dicht in de sociale omgeving van de onderzoeker ligt. Vanuit die organisatie is daarnaast met een sneeuwbalsteekproef gewerkt. Zulke experts kunnen namelijk nog personen kennen binnen het vak die mogelijk een meerwaarde zouden zijn voor het onderzoek (Swanborn, 2013).

Tabel 3. Geselecteerde respondenten op elk niveau van niet-gebruik binnen dit onderzoek

Niveau niet-gebruik	Respondent	Informatie van respondent
Eerste niveau van de cliënt	Respondent 1	Ouder die gebruik maakt van speelpleinwerk maar niet van sociaal tarief
Tweede niveau van de administratie	Respondent 2	Maatschappelijk werker sociale dienst
	Respondent 3	Administratief medewerker speelpleinwerking
	Respondent 4	Uitvoerend medewerker speelpleinwerking
Derde niveau van het beleidsontwerp	Respondent 5	Leidinggevende sociale dienst
	Respondent 6	Beleidsmaker jeugd
Vierde niveau van de sociale en juridische context	Respondent 7	Medewerker Vlaamse Dienst Speelpleinwerk
	Respondent 8	Medewerker Ambrassade

Bijgevolg kan de streekproef omschreven worden als een doelgerichte gemaks- en sneeuwbalsteekproef; respondenten zijn aan de hand van selectie in de steekproef beland. Aangezien de respondenten meer in dezelfde kringen gezocht werden, met name de persoonlijke omgeving van de onderzoeker, kan de representativiteit van de steekproef in twijfel getrokken worden. Al werd de steekproef wel deels gediversifieerd door de sneeuwbaltechniek vermits er daarmee toch meer in verschillende netwerken werd gezocht (Roose & Meuleman, 2021). Binnen deze masterproef werden er uiteindelijk acht personen geselecteerd voor het afnemen van een diepte-interview.

Zoals eerder aangehaald, werden de verklarende factoren omtrent het niet-gebruik van het leefloon en de verhoogde tegemoetkoming gehanteerd als wegwijzer voor de verklaringen van het sociaal tarief, samen met factoren die specifiek zijn aan het sociaal tarief en het speelpleinwerk. Dit werd omgezet worden naar vragen die aan bod kwamen tijdens de diepte-interviews. Zo kon het (niet-)gebruik van het sociaal tarief onderzocht worden door te vragen waarom een kind wel of niet naar een speelplein gaat en waarom en hoe de betreffende gezinnen al dan niet gebruik maken van het sociaal tarief. Echter, de concrete primaire opinies van het eerste niveau van de cliënt van het sociaal tarief zijn niet bereikt waardoor de resultaten enkel secundaire meningen omvatten. Toch bood dit ook een duidelijk beeld over het sociaal fenomeen met voldoende consistente resultaten waardoor de representativiteit niet in grote mate in gedrang kwam.

4. Resultaten

In dit onderdeel werd er getracht een antwoord te formuleren na de dataverzameling op de eerder beschreven onderzoeksvragen: ‘Hoe groot is het niet-gebruik van het sociaal tarief bij de lokale speelpleinwerking in Puurs-Sint-Amunds (OV1; zie §4.1) en welke verklarende factoren bij de verschillende niveaus van niet-gebruik van het sociaal tarief worden naar voren geschoven op diezelfde speelpleinwerking in Puurs-Sint-Amunds (OV2; zie §4.2)?’

4.1 Kwantitatieve deel

Zoals verklaard in de methodologie, werd volgende formule gebruikt voor het berekenen van de omvang van het niet-gebruik op het niveau van het kind van het sociaal tarief op de speelpleinwerking van Puurs-Sint-Amunds:

$$\left(1 - \frac{\text{Aantal gebruikers van het sociaal tarief}}{\text{Aantal gerechtigden van het sociaal tarief}}\right) \times 100\%.$$

Hierbij dient een belangrijke kanttekening gemaakt te worden dat deze berekening louter een ruime schatting is. Zoals verder zal blijken, kende het beschikbare cijfermateriaal namelijk heel wat beperkingen waardoor het werkelijke niet-gebruik niet berekend kon worden. Er werd gebruik gemaakt van data van de jaren 2023 en 2024 over de gemeente Puurs-Sint-Amunds die verkregen werden via de speelpleinwerking en de sociale dienst van de gemeente en via de onlinedatabase van Provincie in Cijfers (z.d.-a, z.d.-b, z.d.-c).

Hieronder wordt de berekening in drie delen opgesplitst en stelselmatig opgebouwd. De uitgebreide berekeningen en data kunnen teruggevonden in de appendix (§5).

4.1.1 Berekening van de teller: aantal gebruikers

Het aantal gebruikers van het sociaal tarief op de speelpleinwerking, oftewel de teller, zijn, zoals beschreven in het onderzoekstechnisch ontwerp (§3.1), de kinderen die naar de werking gingen en ingeschreven waren met het sociaal tarief in 2023. Dit kon, op basis van de verkregen cijfers van de speelpleinwerking, afgeleid worden van het aantal daginschrijvingen die gebeurd zijn met het sociaal tarief in combinatie met het gemiddeld aantal dagen dat een kind naar de werking kwam. Met betrekking tot het sociaal tarief wordt er namelijk uitsluitend beschikt over het gegeven ‘daginschrijvingen door middel van het sociaal tarief’, vermits de administratie dit op dergelijke manier bijhoudt. Aangezien een kind meerdere dagen per jaar kan deelnemen, bood dit cijfer op zichzelf geen inzicht in het daadwerkelijke aantal unieke kinderen dat gebruikmaakte van het sociaal tarief. Om dit aantal te benaderen, werd deze informatie gecombineerd met gegevens over het gemiddeld aantal dagen dat een kind deelnam aan de speelpleinwerking. De berekeningswijze wordt hieronder en verder in de appendix (§5.1) toegelicht.

Zo kwamen er 576 kinderen samen 4413 dagen naar de speelpleinwerking met en zonder sociaal tarief, wat maakt dat een kind gemiddeld 7,66 dagen naar de werking ging. Als er 98 daginschrijvingen door middel van het sociaal tarief gebeurd zijn, dan waren er 12,79 kinderen met een sociaal tarief ingeschreven, die een gemiddeld aantal dagen kwamen. Die 12,79 kinderen vormen een schatting van de gebruikers van het sociaal tarief, oftewel de teller in de berekening.

Dit cijfermateriaal van de speelpleinwerking is verzameld voor het jaar 2024, maar er wordt verondersteld dat dit niet significant afwijkt van andere jaren waardoor de cijfers overgedragen kunnen worden naar 2023. De gegevens in de noemer zijn namelijk van het jaartal 2023 en hierdoor werd er overeenstemming gevonden tussen de teller en noemer.

4.1.2 Berekening van de noemer: aantal gerechtigden

Aangezien het niet-gebruik op het niveau van het kind werd berekend, zijn, zoals beschreven in §3.1, het aantal gerechtigden van dit sociaal tarief op de speelpleinwerking de kinderen waarvan de ouders in de eerder beschreven toegangscriteria voor het sociaal tarief (zie §2.1.4.2 en §3.1) vielen die de gemeente heeft opgesteld. Personen die onder die categorieën vallen zouden in principe recht hebben op het sociaal tarief, maar het niet per se opnemen om verscheidene redenen.

Binnen deze berekening werd er slechts gewerkt met Categorie 1 en 3. De keuze om de tweede categorie niet in beschouwing te nemen kan verklaard worden doordat het inkomen van concrete personen niet publiek beschikbaar is en waardoor het aantal rechthebbenden vanuit deze categorie niet berekenbaar was. Bovendien werd ook de situatie waarbij een subjectieve toekenning gebeurt niet meegenomen; dit aantal was eveneens onmogelijk te berekenen. Dit betekent dat het werkelijk aantal gerechtigden van het sociaal tarief steeds hoger zal liggen dan het uiteindelijk ingeschatte aantal binnen dit onderzoek; dit wijst op een onderschatting van de grootte van het niet-gebruik.

4.1.2.1 Categorie 1: verhoogde tegemoetkoming

De eerste categorie van gerechtigden werd vereenvoudigd tot alle personen die de verhoogde tegemoetkoming ontvingen in 2023, zonder rekening te houden met de OMNIO- en RVV-statuten, vermits deze statuten niet meer in gebruik zijn en vandaar ook niet meer online te verkrijgen zijn. Aangezien de statuten toch de personen die een verhoogde tegemoetkoming ontvangen omvatten (Lefevere et al., 2019; RIZIV, 2018), is dit een gerechtvaardigde vereenvoudiging.

Via Provincie in Cijfers (z.d.-c) kon er gevonden worden dat in 2023, het laatste jaar met beschikbare cijfers, 3338 volwassenen in Puurs-Sint-Amands de VT ontvangen. Deze personen, waaronder ouders met kinderen die gebruik kunnen maken van de

speelpleinwerking, zijn bijgevolg de rechthebbenden en de aanvragers van het sociaal tarief in de gemeente. Dit moest echter herleid worden naar het aantal kinderen die procentueel gezien een VT zouden ontvangen, vanwege dat het niet-gebruik werd bekeken op het niveau van het kind. Aangezien kinderen geen VT kunnen ontvangen, is dit een hypothetische toepassing van het percentage gerechtigden onder de volwassenenbevolking van de gemeente op het aantal potentiële deelnemers binnen de doelgroep van 3- tot 15-jarigen. Zo waren er in 2023 21.613 volwassenen in Puurs-Sint-Amunds (Provincie in Cijfers, z.d.-a), wat maakt dat er een aandeel van 15,4% in de gemeente een VT ontving. Opgeteld woonden er 3777 3- tot 15-jarigen, oftewel potentiële deelnemers van het speelplein, in de gemeente (Provincie in Cijfers, z.d.-b). Wanneer het percentage gerechtigden onder de volwassen bevolking hierop werd toegepast, werden er 583,34 kinderen bekomen die hypothetisch door middel van de VT gerechtigd waren om het sociaal tarief te ontvangen in Puurs-Sint-Amunds.

4.1.2.2 Categorie 3: schuldbemiddeling of collectieve schuldenregeling

De derde categorie omhelst personen die zich in schuldbemiddeling of collectieve schuldenregeling bevinden. Dit werd geoperationaliseerd door het aantal personen die zich in betalingsbeheer of -bemiddeling bevonden bij het OCMW van Puurs-Sint-Amunds; dit materiaal werd verkregen bij de sociale dienst van de gemeente. Echter, dit cijfermateriaal is verzameld voor het jaar 2024. Toch, vermits er verondersteld wordt dat de aantallen tussen de beide jaren niet significant verschillen, werd het aantal personen in betalingsbeheer van 2024 naar 2023 overgedragen. Het betrof 150 dossiers die bij het OCMW in beheer of bemiddeling waren. Zoals bij Categorie 1 gaat het hierbij over de volwassenenbevolking die daardoor recht hadden op het sociaal tarief en de mogelijke aanvrager ervan waren, terwijl het niet-gebruik op het niveau van het kind wordt geschat. Hierdoor diende het percentage gerechtigden binnenin de volwassenenbevolking van Puurs-Sint-Amunds toegepast te worden op het aantal potentiële deelnemers van de speelpleinwerking van 3 tot 15 jaar. Aangezien er 21.613 volwassen inwoners waren in de gemeente in 2023 (Provincie in Cijfers, z.d.-a), is het relatieve aandeel onder hen dat zich in schuldbemiddeling bevond 0,7%. Toegepast op de 3777 3-tot 15-jarigen (Provincie in Cijfers, z.d.-b) binnen de gemeente kwam dit neer op 26,21 kinderen die hypothetisch zich in betalingsbeheer van de gemeente bevonden en daarmee recht hadden op het sociaal tarief.

De aantallen kinderen uit Categorie 1 en 3 werden samengeteld tot 609,55. Dit is het aantal kinderen die hypothetisch gezien recht hadden op het sociaal tarief op de speelpleinwerking; zij vormen de noemer van de rechthebbenden.

4.1.3 Uiteindelijke berekening van de omvang van het niet-gebruik

De data vanuit 4.1.1 en 4.1.2 werden nadien samengelegd om het niet-gebruik volgens de formule van Van den Broeck et al. (2024) te berekenen.

$$\left(1 - \frac{\# \text{gebruikers}}{\# \text{gerechtigden}}\right) \times 100\% = \left(1 - \frac{12,79}{609,55}\right) \times 100\% = 97,90\%$$

Er kon bijgevolg een niet-gebruik op het niveau van het kind van 98% opgemerkt worden in de gemeente Puurs-Sint-Amands bij het sociaal tarief van de speelpleinwerking. Dit is een zeer hoog percentage dat toch wat zorgen baart. Er is slechts circa 2% die het sociaal tarief op de speelpleinwerking effectief gebruikte.

Zoals eerder gezegd, kent deze schatting van het niet-gebruik een aantal beperkingen vanwege het beschikbare datamateriaal waardoor het werkelijke niet-gebruik niet berekend kon worden. Zo was er als eerste mogelijke overlap tussen personen die de verhoogde tegemoetkoming ontvingen en zich in betaalachterstand bevonden. Het ene vertaalde zich mogelijk in het andere. Ten tweede, het betrof hier een zeer ruime schatting doordat er veel assumpties en toepassingen werden gemaakt. Bovendien gingen en wilden niet alle kinderen die meegenomen waren in de noemer van de berekening ook gebruikmaken van de speelpleinwerking. Uit de diepte-interviews vanuit het kwalitatieve onderdeel bleek namelijk dat speelpleinwerk niet voor ieder kind een match is. Deze drie limieten maken de uitgevoerde berekening een overschatting.

Toch moet er ook opgemerkt worden dat het effectieve aantal personen dat de VT toegekend kreeg en/of zich in schuldbemiddeling bevond waarschijnlijk lager ligt dan het aantal personen die er recht op hadden en mogelijk nood aan hadden. Dit zou wijzen op een cascade van niet-gebruik waarbij het niet-gebruik van het ene sociaal recht leidt tot het niet-gebruik van het andere sociaal recht (Goedemé et al., 2022a). In dit geval verklaarde het niet-gebruik van de VT of van de schuldbemiddeling dus zich in het niet-gebruik van het sociaal tarief.

Verdere en uitgebreidere bespreking van de beperkingen kan teruggevonden worden in de discussie (§5).

4.2 Kwalitatieve deel

Bij het afnemen van de diepte-interviews op de vier verschillende niveaus van niet-gebruik konden verscheidene verklarende factoren voor het niet-gebruik van het sociaal tarief op de speelpleinwerking in de gemeente Puurs-Sint-Amands naar voren geschoven worden. De verklaringen worden steeds per niveau hieronder beschreven. Daarna wordt er teruggekoppeld naar de eerder geformuleerde verklarende factoren vanuit onderzoek naar het leefloon en de verhoogde tegemoetkoming (zoals besproken in §2.2.1), aangezien deze de

leidraad vormden voor het afnemen van de diepte-interviews. Meer informatie over de aanpak van de dataverzameling en -verwerking kan gevonden worden in §3.2.

4.2.1 Het eerste niveau van de cliënt

Er konden een aantal drempels geïdentificeerd worden die mee leiden tot het niet opnemen van het sociaal tarief voor de toegang tot de speelpleinwerking van Puurs-Sint-Amands door de concrete ouders zelf. Deze verklarende factoren zijn afkomstig uit de interviews van alle niveaus. Het gaat hierbij bijgevolg over voornamelijk secundaire opinies van het tweede, derde en vierde niveau, gecombineerd met de visie van het eerste niveau. Echter, aangezien de respondent van het eerste niveau geen gebruiker was van het sociaal tarief, betreft dit ook eerder een secundaire mening.

4.2.1.1 Verklaring 1: schaamte

“Je moet zeggen van ‘kijk, ik wil meer info, ik heb hulp nodig’. Of ik dat dan effectief zou doen? Goede vraag.” (Respondent niveau 2; interviewtranscripten bevinden zich bij de onderzoeker)

De factor van schaamte werd steeds aangehaald; het is namelijk niet evident om toe te geven dat het financieel niet gaat of moeilijker gaat om de toegangsprijs van het speelplein te betalen. Meer dan de helft van respondenten gaven aan dat ze twijfelen of ze hulp zouden zoeken indien ze het nodig zouden hebben, vanwege die schaamte en het taboe dat er hangt rond financiële moeilijkheden.

Daarnaast dient de cliënt steeds met documentatie naar het gemeentehuis te gaan en die hulpvraag te durven stellen. Als de persoon geen hoger toegekend recht ontvangt, zoals de verhoogde tegemoetkoming, dan wordt er een sociaal onderzoek gedaan; dit kan als een hoogdrempelige en pijnlijke procedure voelen voor de cliënt die op dat moment alles op tafel moet leggen. Ook hierbij kan de cliënt schaamte ervaren. Een respondent van het vierde niveau zei hierover: “Het mag geen kwestie zijn van aanvragen, maar het moet een kwestie zijn van d'r zijn.” Dit sluit ook aan bij de vraag van automatische rechtentoekenning die later aan bod komt.

4.2.1.2 Verklaring 2: financiële drempel

“Maar als ik echt in armoede zou zitten, dan denk ik dat het sociaal tarief soms nog te duur is.” (Respondent niveau 3)

Daarnaast kon ook een financiële drempel geïdentificeerd worden. Het sociaal tarief in de gemeente biedt meestal een korting van 50% op de €10,30, wat de dagprijs is op de

speelpleinwerking. Of dit bedrag effectief te hoog is, kon niet door dit onderzoek bepaald worden; de respondenten vanuit de gemeente waren hierover verdeeld.

Toch is dit opgeteld voor de hele zomer nog steeds een groot bedrag, zowel voor personen met als zonder financiële kwetsbaarheid. Een respondent van het tweede niveau zei hierover: “€10,30 is op zich niet zo veel, maar als je dat op twee maand bekijkt; is dat wel een immens bedrag.” Ook die 50% op de dagprijs kan voor sommige personen te veel zijn voor een speelpleindag of -zomer.

4.2.1.3 Verklaring 3: gebrek aan kennis over speelpleinwerk

“Je mag van speelpleinwerk niet zoveel verwachten en je moet ook wel accepteren dat er soms fouten worden gemaakt.” (Respondent niveau 4)

Er kon ook opgemerkt worden dat er bij ouders weinig kennis is van het speelpleinwerk en jeugdwerk bij uitbreiding. De geïnterviewde ouder op het eerste niveau gaf bijvoorbeeld aan het moeilijk te vinden om gebruik te maken van een onbekende speelpleinwerking, aangezien ze daar de werking niet kent en het niet fijn zou vinden als haar kind dan vuil terug thuiskomt. Die vuile kleren kunnen net teken zijn dat het kind goed heeft gespeeld en speelt zoals het thuis niet zou kunnen spelen (Coussée & Roets, 2011); een kernwaarde binnen speelpleinwerk die de ouder niet deelde.

Er worden bovendien hoge verwachtingen gesteld van een speelpleinwerking. Speelpleinwerk is geen kinderopvang die regels van bovenaf opgelegd krijgt. Die ongedwongen kant van speelpleinwerk werd perfect beschreven door een respondent van de sociale en juridische context: “Wij zijn geen kinderopvang, wij zijn jeugdwerk. En met het jeugdwerk is de regel: zolang dat er niet te veel zichtbare schimmel is, is het allemaal goed.” Mogelijks leiden zulke attitudes ertoe dat ouders geen gebruik willen maken van de speelpleinwerking en het sociaal tarief doordat ze de vorm van jeugdwerk niet kennen en minder vertrouwen, terwijl speelpleinwerk net een zeer waardevolle manier van vakantiebesteding is voor een kind, zoals alle respondenten unaniem bevestigden die wel speelpleinwerk kennen en begrijpen.

Vanwege deze drempels die leiden tot niet-gebruik kunnen kinderen die leven in een huishouden met een financiële kwetsbaarheid niet genieten van de vele voordelen die speelpleinwerk met zich meedraagt. Uit de interviews kon namelijk afgeleid worden dat er een zeer positieve opinie is van de speelpleinwerking in Puurs-Sint-Amunds en speelpleinwerk in het algemeen. Specifiek in het geval van de gemeente kon er opgemerkt worden dat het als positief wordt ervaren dat de prijzen voor alle opvangmogelijkheden van de gemeente dezelfde zijn, in combinatie met de voor- en na-opvang. Daarnaast benadrukken alle respondenten het

belang van het sociaal contact en het samenspelen met andere kinderen. Kinderen kunnen zichzelf ontdekken en verder uitdagen op de werking. Op het plein is bovendien iedereen gelijk waardoor ook kwetsbare kinderen sneller hun weg vinden naar de speelpleinwerking. Wanneer kwetsbare kinderen vanwege het niet-gebruik van het sociaal tarief geen gebruik kunnen maken van het speelplein, kunnen ze niet doen wat andere kinderen kunnen doen en ervaren.

4.2.2 Het tweede en derde niveau van de administratie en het beleidsontwerp

Ook op het tweede niveau van de administratie en het derde niveau van het beleidsontwerp werden er tegenhoudende drempels gerapporteerd waardoor ouders het sociaal tarief op de lokale speelpleinwerking niet gebruiken. De oorzaken van het niet-gebruik kunnen in dit geval meer gekoppeld worden aan de uitvoerende en beleidsmatige personen in Puurs-Sint-Amands.

Het tweede en derde niveau van niet-gebruik worden hier samengenomen omdat beide niveaus sterk overlappen qua verklarende factoren en doordat er in de gemeente Puurs-Sint-Amands een duidelijke wisselwerking is tussen de administratie en het beleid; dit laatste werd zelf aangehaald door een respondent van het derde niveau.

4.2.2.1 Verklaring 4: werking tussen sociale dienst en speelpleinwerking

“Als ik echt iets specifiek vraag, dan komt er een communicatie, maar verder is er eigenlijk geen duidelijke lijn of zo.” (Respondent niveau 2)

Hoewel er kon opgemerkt worden dat er in se wel een goede en vriendschappelijke samenwerking leek te zijn tussen het speelplein en de sociale dienst, waren beide diensten toch te weinig betrokken met elkaars aanbod. Dit kon afgeleid worden doordat de respondenten uit zowel de sociale dienst en de speelpleinwerking elkaars werkingen niet konden beschrijven. Zulke beperktere kennis kan nadelig zijn voor ouders doordat doorverwijzingen en informatieverlening mogelijk minder vlot kan verlopen. Bovendien wordt zo ook het beleid bij beide diensten niet volledig op elkaar afgestemd. Zoals een respondent van het tweede niveau correct aanhaalde: “Heel dat proces van een sociaal tarief moet een samenwerking zijn waarbij veel mensen in dezelfde richting kijken.” Het leek nu alsof nog niet alle neuzen in dezelfde richting wezen voor een meer vlekkeloze samenwerking.

4.2.2.2 Verklaring 5: discretionaire ruimte medewerkers

“Sociaal tarief, dat is dan 50%. Er wordt soms hier en daar een beetje mee gespeeld.” (Respondent niveau 2)

De administratief medewerkers van de speelpleinwerking gaven aan dat er “gespeeld” kan worden met tarieven. Dit kan zowel als voor- als nadeel beschouwd worden; vanwege de discretionaire ruimte kunnen deze medewerkers namelijk meer of minder percentage sociaal tarief toekennen op bepaalde activiteiten van de speelpleinwerking, voornamelijk hoe het uitkomt bij de kostprijs van de activiteit zelf om een logisch bedrag te bekomen. Hierdoor is deze keuze afhankelijk van een medewerker en minder objectief, wat nadelig kan zijn voor de ouders. Al zou deze discretionaire ruimte eerder beperkt zijn vermits het gaat over kleine aanpassingen op die korting van 50%, wat deze drempel in perspectief plaatst.

4.2.2.3 Verklaring 6: beperkte kennis over (kinder)armoede op speelpleinwerking

“Ik geef toe dat we qua inclusie niet altijd het verste stonden. Ook omdat de nood nooit echt groot geweest is.” (Respondent niveau 2)

Uit de interviews kon daarnaast afgeleid worden dat er een eerder beperkte kennis is over (kinder)armoede op de speelpleinwerking. Hierdoor wordt in mindere mate rekening gehouden met kinderen en ouders in een financiële kwetsbare positie. Dit vormt voor deze groep een bijkomende drempel om, al dan niet via het sociaal tarief, deel te nemen aan de speelpleinwerking. Een illustratief voorbeeld hiervan is dat ouders en kinderen met een financiële kwetsbaarheid zich minder welkom of thuis voelen op een werking die als minder inclusief wordt ervaren, onder meer omdat zij niet altijd beschikken over vaardigheden of vertrouwdheid met de gangbare gebruiken die een integratie op een speelpleinwerking vergemakkelijken (Haesendonckx, 2001).

De beperkte kennis over (kinder)armoede op de speelpleinwerking kon deels verklaard worden doordat de nood aan inclusie en toegankelijkheid in de gemeente eerder klein is. Een respondent van het tweede niveau verklaarde dat de gevallen die er zijn vrij individueel aangepakt kunnen worden. De respondenten rapporteerden Puurs-Sint-Amands als een welvarende gemeente waarin er in vergelijking met grootsteden weinig armoede is. Ook het cijfermateriaal ondersteunt de vaststelling: in 2021 bedroeg het armoederisico in Puurs-Sint-Amands namelijk 5,1%, tegenover 18,2% in Antwerpen en 25,1% in Brussel (Statbel, 2024). Toch maakt zulke situatie dat het minder comfortabel is voor de kwetsbare personen die er wel zijn in de gemeente; zij worden op die manier sneller vergeten.

4.2.2.4 Verklaring 7: informatieverlening over sociaal tarief

“Ja, ik heb daar nog nooit communicatie over gezien, terwijl alle mails bijvoorbeeld van de vakantiewerking passeren mij.” (Respondent niveau 2)

Bovendien bleek er ook een beperkte informatieverlening te zijn vanuit de gemeente over het sociaal tarief. De respondenten van de sociale dienst gaven aan rechtstreeks wel de cliënten aan te spreken over al de delen van hun aanbod en tijdens een gesprek met de cliënt dus verder te kijken dan het sociaal tarief wanneer een cliënt een hulpvraag komt stellen; deze andere delen van het aanbod van de sociale dienst betreffen bijvoorbeeld schuldbemiddeling, leefloon of huizing. Echter, er wordt weinig breder en algemener gecommuniceerd. Zo zou een aanbeveling kunnen zijn dat dit standaard bij de inschrijving vermeld wordt en ook in elke mail voor gemeentelijke diensten kan dit steeds aangegeven worden. Dit voorkomt situaties waarin cliënten van het eerste niveau, zoals de geïnterviewde ouder, volledig onbekend zijn met de procedure en toekenningsvoorwaarden voor het aanvragen van het sociaal tarief en niet weten hoe zij hieraan zouden moeten beginnen. De respondent van het eerste niveau uitte mogelijke teleurstelling over het feit dat zij hiervan niet op de hoogte zou gesteld zijn indien haar gezin daadwerkelijk recht zou hebben op het sociaal tarief. Tegelijkertijd kunnen deze vaststellingen genuanceerd worden doordat personen die zelf niet in aanraking komen met die financiële kwetsbaarheid vaker niet geneigd zijn om actief stil te staan bij dergelijke informatie.

4.2.2.5 Verklaring 8: afstand cliënt-gemeente

“Sinds wij verhuisd zijn [...], hebben we geen contact meer met ouders, enkel nog telefonisch en via mail. [...] Vroeger kwam je je kind afhalen op het speelplein en dan zag je iemand van de administratie zitten en dan kon je gewoon face-to-face iets vragen. En dat is een veel kleinere drempel dan dat je echt een vreemd gebouw moet binnenstappen, speciaal om die vraag te stellen.” (Respondent niveau 2)

De vijfde drempel van het tweede en derde niveau van niet-gebruik is de afstand tussen de cliënt en de gemeente. Respondenten van het tweede niveau vanop de speelpleinwerking gaven aan dat communicatie met ouders die mogelijk financieel kwetsbaar zijn moeilijker verloopt. Het is bovendien niet eenvoudig om aan ouders te vragen of financieel alles in orde is en of ze beter doorverwezen kunnen worden naar de sociale dienst voor het sociaal tarief wanneer rekeningen van de speelpleinwerking niet betaald worden; een respondent van het tweede niveau van het speelplein zei hierover: “Ik kan ze die info meegeven, maar daar stopt mijn job ook”.

Er is daarnaast ook een duidelijke fysieke afstand. De meeste afdelingen van de gemeente bevinden zich in het gemeentehuis. Men kan niet verwachten dat een cliënt zomaar het gemeentehuis binnenloopt om een hulpvraag te stellen. Er dient namelijk al een afspraak gemaakt te worden om iemand te kunnen spreken, terwijl vroeger, zoals aangehaald door de respondent van niveau 2, heel wat administratieve medewerkers op de speelpleinwerking aanwezig waren waardoor een ouder spontaan en laagdrempelig een vraag kon stellen, wat

de afstand tussen de cliënt en de gemeente verkleinde. Een belangrijk nuancerend hierbij is dat, wanneer een cliënt een afspraak in het gemeentehuis heeft, het voor buitenstaanders niet zichtbaar is dat het specifiek om een afspraak met de sociale dienst gaat, aangezien alle gespreksruimtes gezamenlijk met alle gemeentediensten worden gebruikt en deze er allemaal hetzelfde uitzien.

4.2.2.6 Verklaring 9: grenzen bij toekenningsvoorwaarden sociaal tarief

“Dus ik vind zeker dat die niet uit de boot mogen vallen omdat ze dan niet zo binnen één van die drie categorieën vallen die dat we dan gekozen hebben.” (Respondent niveau 2)

Er zitten duidelijke grenzen aan de toekenningsvoorwaarden van het sociaal tarief waardoor cliënten net buiten de boot kunnen vallen en zo geen aanspraak kunnen doen op het tarief. De drie opgestelde categorieën voor de toekenning van het sociaal tarief binnen Puurs-Sint-Amands op basis van de verhoogde tegemoetkoming, een middelenonderzoek en de schuldbemiddeling (zie §2.1.4.1 voor meer informatie) bepalen namelijk wie recht heeft op het sociaal tarief en wie niet; vooral het middelenonderzoek kent duidelijke boven- en ondergrenzen waardoor cliënten net (niet) recht kunnen hebben. De respondenten van het tweede en derde niveau vanuit de sociale dienst rechtvaardigden de categorieën doordat het de enige manier is om de situatie van de cliënt zo objectief mogelijk te analyseren. Al hebben de maatschappelijke werkers wel de mogelijkheid om de hulpvraag zo breed mogelijk te bekijken en voorstellen te doen aan het Bijzonder Comité om toch het tarief toe te kennen aan personen die net buiten de voorwaarden vallen.

4.2.2.7 Verklaring 10: administratieve rompslomp

“Onze [sociale] dienst kan alleen maar adviseren. Wie beslist daar finaal over? Dat is het Bijzonder Comité. Dus het BCSD gaat eigenlijk alle voorstellen dat onze dienst doet, gaan die over beslissen. [...] Dus dat komt dan bij BCSD via advies van de maatschappelijk werker en daar gaan de raadsleden eigenlijk beslissen van ‘wordt dat nu toegekend of niet?’” (Respondent niveau 3)

Volgend op de vorige drempel, bleek dat de toekenning van het sociaal tarief en de voorwaarden die wel of niet voldaan zijn een hele procedure en administratieve rompslomp met zich meebrengen, doordat alle aanvragen langs het Bijzonder Comité Sociale Dienst dienen te passeren voor een uiteindelijke beslissing. Dit kan zowel voor de administratie als de cliënten een last zijn voor de toekenning. Tegelijkertijd zorgt de langere procedure ervoor dat er niet zomaar arbitraire beslissingen uitgevoerd kunnen worden door de maatschappelijke werkers; dit beperkt eveneens de discretionaire ruimte van deze medewerkers.

4.2.2.8 Verklaring 11: inschrijvingsmethode voor speelpleinwerking

“Dan is het inschrijven. Die dag moet je dan je kinderen inschrijven. En dat lukt meestal wel. De grote vakantie is moeilijker. Ja dat is echt zo... Tomorrowland-toestanden. Dan kan je zien hoeveel wachtenden ervoor je zijn.” (Respondent niveau 1)

De inschrijvingsmethode voor de speelpleinwerking vormt de achtste drempel binnen het niet-gebruik van het tweede en derde niveau. Een aantal maanden op voorhand kunnen de ouders hun kinderen via een online webshop inschrijven. Ook via het loket kunnen op bepaalde momenten kinderen handmatig ingeschreven worden. Doordat de inschrijvingen voornamelijk digitaal zijn en het steeds een online drukte is op die inschrijvingsdag, vallen de systemen stil en ontstaat er een enorme stress bij de ouders. Dit vormt een tegenhoudende factor voor ouders in het algemeen en in het bijzonder voor personen met een financiële kwetsbaarheid die mogelijk minder digitaal vaardig zijn.

Bovendien gaf een respondent van het vierde niveau aan dat er steeds een mogelijkheid moet zijn om op de dag zelf nog je kind in te schrijven op de speelpleinwerking zelf; het kan namelijk zijn dat een ouder op dat moment ongepland nood heeft aan opvang maar vanwege het inschrijvingssysteem het kind niet heeft kunnen inschrijven. Bij de speelpleinwerking van Puurs-Sint-Amunds bleek dit het geval te zijn aangezien de respondenten van het plein vertelden dat last minute nog steeds kindjes kunnen aansluiten, ook wanneer het maximumaantal van die dag reeds overschreden is.

Bij de geschetste drempels dient te worden opgemerkt dat binnen Puurs-Sint-Amunds een duidelijke beleidsvisie bestaat waarin gesteld wordt dat elk kind tijdens de vakantieperiode recht heeft op opvang, dit bleek uit de interviews met de respondenten van het tweede en derde niveau. Het was daarbij volgens hen de verantwoordelijkheid van de gemeente om deze visie te operationaliseren door de speelpleinwerking op een betrokken en ondersteunende wijze te faciliteren, zodat het speelplein zich enkel moet focussen op hun activiteiten en de kinderen. Niettemin bleek de implementatie van deze visie in de praktijk (vooralsnog) niet verwezenlijkt te zijn.

4.2.3 Het vierde niveau van de sociale en juridische context

Daarnaast konden er eveneens op het niveau van de sociale en juridische context enkele drempels beschreven worden waardoor cliënten het sociaal tarief direct of indirect niet gebruiken.

4.2.3.1 Verklaring 12: geen kader hogere overheid

“En dan, als we zien dat het systeem goed draait, dat er communicatie is tussen de speelpleinen en het OCMW, dat er een UiTPAS is of wat ze ook gebruiken, dat dat werkt, dat die [kwetsbare kinderen] gewoon een entree maken in een speelplein gelijk elk ander kind, is dat een gigantische meerwaarde om kinderen dat te kunnen aanbieden en te weten als ouder: ‘Ik scheur mijn broek hier niet aan en mijn kind heeft een fijne tijd.’ Dus ik denk dat het zowat afhangt van het speelplein waar je woont, spijtig genoeg.” (Respondent niveau 4)

De meest prominente drempel die door alle respondenten van het tweede, derde en vierde niveau werd aangehaald, betrof het ontbreken van een overkoepelend beleidskader vanuit een hogere overheid. Hierdoor is de toegang tot het sociaal tarief grotendeels afhankelijk van de specifieke gemeente waarin de cliënt woont en van de speelpleinwerking waarvan de kinderen gebruik maken. Zoals een respondent van het derde niveau treffend verwoordde: “Het zou niet mogen uitmaken waar je woont of geboren bent.” Doordat elke gemeente en elk speelplein ruimte heeft om keuzes te maken op sociaal beleidsvlak, is er een wildgroei aan sociale tarieven in het speelpleinlandschap ontstaan. Ook worden er zo geen controles uitgevoerd over de kwaliteit en toegankelijkheid van de speelpleinen. Hierdoor kunnen ouders en hun kinderen geluk of ongeluk hebben met de gemeente en speelpleinwerking waarin ze terecht komen.

Toch werd een te strikte overkoepeling van het beleid als negatief beschouwd door de respondenten van het vierde niveau. Speelpleinen en jeugdwerk bij uitbreiding dienen in hun eigenheid gehouden te worden waardoor ze hun kenmerkende identiteit niet verliezen. Het ging hen enkel over het volbrengen van het recht op vrije tijd.

4.2.3.2 Verklaring 13: toekenningsmethode: visie automatische rechtentoekenning

“Daar moet niet in koeien van letters staan van ‘je krijgt hier een sociaal tarief’, dat moet automatisch toegekend worden.” (Respondent niveau 4)

Zoals eerder aangegeven in de resultaten, zou de toekenning van een sociaal recht geen kwestie van aanvragen mogen zijn, maar een kwestie van er zijn. De effectiviteit van de automatische rechtentoekenning is al bewezen in onderzoek (§2.2.1.2) waardoor de respondenten van het vierde niveau dit ook als optie zagen voor meer sociale rechten, waaronder het sociaal tarief.

4.2.3.3 Verklaring 14: belang recht op vrije tijd

“We krijgen het in het onderwijs niet opgelost, dus we gaan ze twee weken achter de schoolbanken zetten in de vakantie. Maar je grijpt eigenlijk in op de vrije tijd van kinderen en

jongeren. En je zet eigenlijk dat recht op vrije tijd onder dat recht op onderwijs, terwijl dat kinderrechten zijn één en ondeelbaar.” (Respondent niveau 4)

Volgens een respondent van het vierde niveau werd binnen het Kinderrechtenverdrag het recht op onderwijs vaak hoger geplaatst dan het recht op vrije tijd. Hierdoor dreigt die vrijetijdsbesteding, zoals speelpleinwerk, ondergewaardeerd en onder druk te worden geplaatst, ondanks het ondeelbare karakter van de kinderrechten. Zowel onderwijs als vrije tijd vervullen immers cruciale functies als hefboomen voor sociale mobiliteit. Deze context draagt onrechtstreeks bij aan een beleidsklimaat dat weinig bevorderlijk is voor het gebruik van het sociaal tarief binnen de speelpleinwerkingen.

4.2.3.4 Verklaring 15: individueel schuldmodel

“Terwijl rechten, die moet je niet verwerven of je moet daar niet voor strijden, die heb je.”
(Respondent niveau 4)

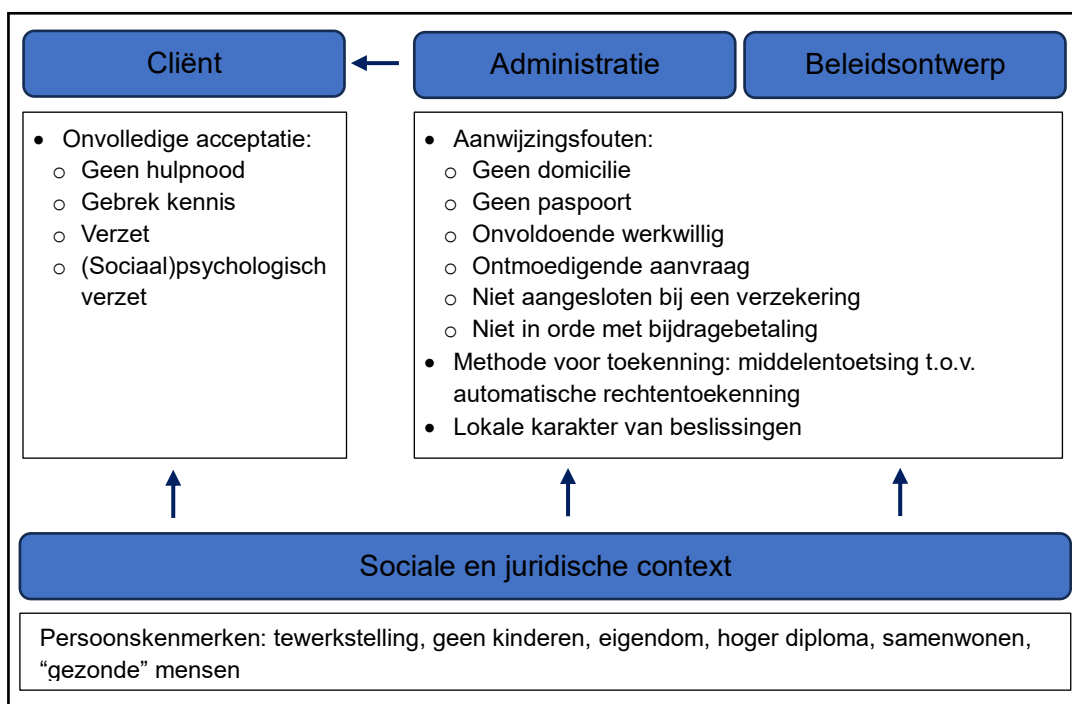
Het individueel schuldmodel waarbij de persoon in nood gezien wordt als de “schuldige” wordt daarenboven als maatschappelijke norm vaak als evident beschouwd. Zo zou het de schuld zijn van de cliënt dat ze in die situatie terecht zijn gekomen en moet de cliënt aantonen, of strijden, waarom die terecht recht heeft op sociale hulpmiddelen. Vanwege deze maatschappelijke druk zouden cliënten mogelijk minder aanspraak maken op het recht en zouden medewerkers mogelijk minder geneigd zijn om hulp te verlenen. Een automatische rechtentoekenning zou ook hierbij de toekenning vergemakkelijken en het gebruik vergroten.

Het belang van tweede- en derdelijnsorganisaties³ voor het gebruik van het sociaal tarief op de speelpleinen werd bovendien ook duidelijk in de interviews. De respondenten van het vierde niveau gaven aan ten strijde te trekken en steeds hun visie te proberen overbrengen door daarvoor naar hogere beleidsmakers te durven stappen. Ze hebben namelijk een unieke positie in het speelplein- en jeugdwerklandschap en staan met beide voeten in de realiteit.

³ De organisaties binnenin het jeugdwerk kunnen opgedeeld worden in drie niveaus. Eerstelijnsjeugdwerk zet zich in om op een directe manier initiatieven, vormingen of producten van jeugdverenigingen aan te bieden, rechtstreeks gericht op kinderen en jongeren, in deze thesis zijn dat de speelpleinwerkingen (Ambrassade, z.d.). Daarnaast, tweedelijnsorganisaties bevinden zich achter die eerstelijnsorganisaties en ondersteunen en begeleiden hen bijvoorbeeld aan de hand van training en subsidies. Hierdoor verlenen ze niet rechtstreeks diensten aan het publiek, zoals een eerstelijnsorganisatie dat wel doet (The audience agency, 2010), zoals bijvoorbeeld de Vlaamse Dienst Speelpleinwerk (VDS). Dan, een derdelijnsorganisatie richt zich op de ondersteuning en vorming van dat tweedelijnsjeugdwerk en vormt een belangrijke schakel naar de overheid en de beleidsmakers (Ambrassade, z.d.). Derdelijnsjeugdwerk is in dit geval de Ambrassade.

4.2.4 Terugkoppeling naar eerder onderzoek

De gevonden verklaringen kunnen dan teruggekoppeld worden naar eerder onderzoek omtrent het niet-gebruik van het leefloon en de verhoogde tegemoetkoming. Hierbij wordt Figuur 4 en §2.2.1 hernomen waarin het eerder onderzoek omtrent het niet-gebruik van het leefloon en de VT uiteen werd gezet, dit omdat de verklaringen uit dat onderzoek een leidraad hebben gevormd voor het afnemen van de diepte-interviews. Hierdoor kan er gekeken worden in welke mate de verklarende factoren van het niet-gebruik van het sociaal tarief overeenkomen met die van het leefloon en de verhoogde tegemoetkoming, en wat er eerder als situatie-specifiek voor het sociaal tarief en het speelpleinwerk geclassificeerd kan worden.



Figuur 4. Terugkoppeling verklaringen op de verschillende niveaus van niet-gebruik van het leefloon en de verhoogde tegemoetkoming

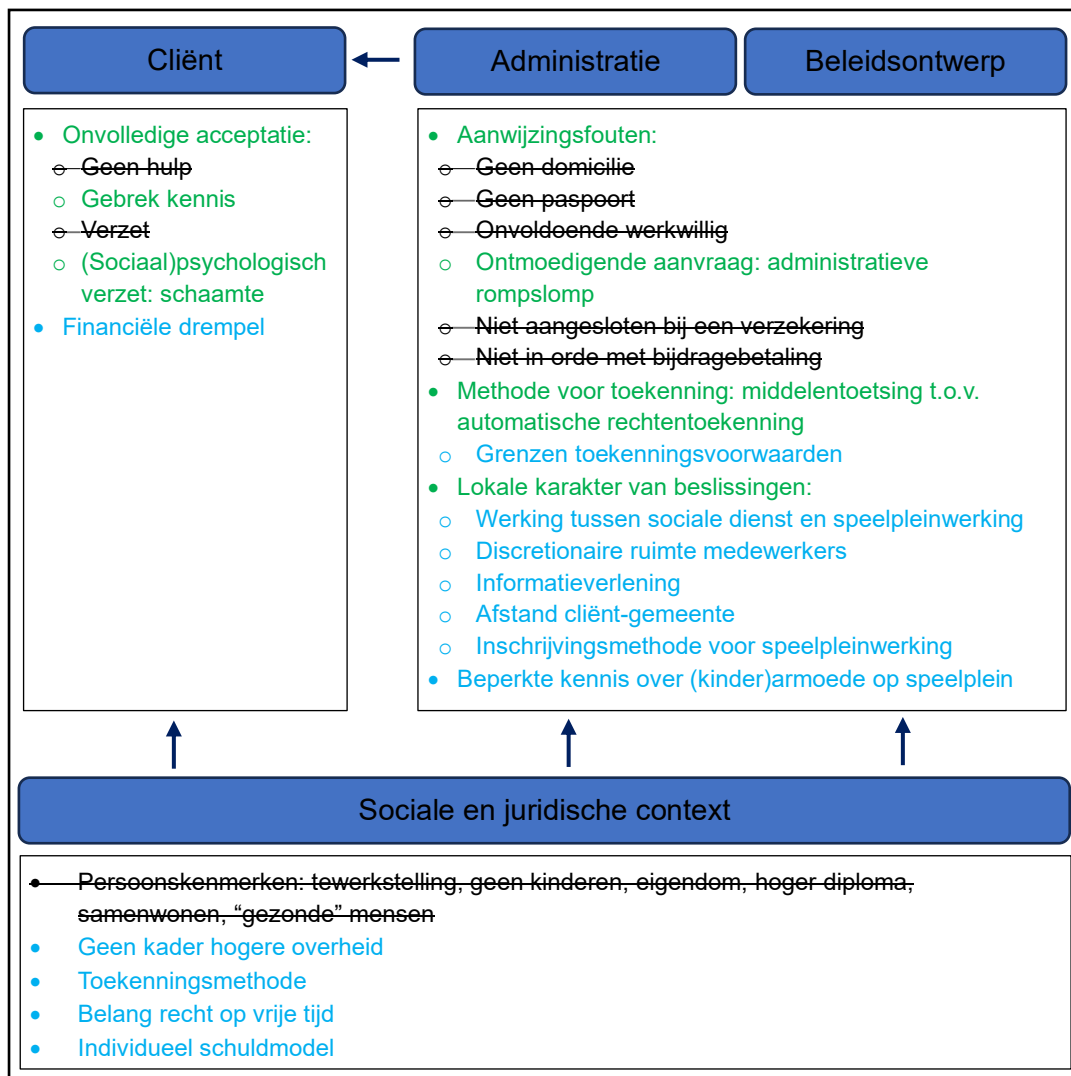
Er kan meteen opgemerkt worden dat er werd verwezen naar de onvolledige acceptatie die Bouckaert & Schokkaert (2011) en Steenssens et al. (2007) aanhaalden in hun onderzoek naar het leefloon. Zo verwezen de respondenten naar de factoren van schaamte als (sociaal)psychologische drempel en het gebrek aan kennis over het speelpleinwerk. Het financiële aspect werd niet eerder vermeld, waardoor dit een situatie-specifieke factor is. Dit komt omdat de toegangsprijs, met of zonder 50% vermindering vanwege het sociaal tarief, opgeteld voor de gehele zomer als (te) hoog werd ervaren door respondenten op verschillende niveaus.

Ook de ontmoedigende aanvraag binnen de aanwijzingsfouten van Bouckaert & Schokkaert (2011) en Steenssens et al. (2007) kwam naar boven in de interviews. Het proces van het sociaal tarief betreft in Puurs-Sint-Amunds namelijk een administratieve rompslomp waarbij het dossier van de cliënt beoordeeld wordt door het Bijzonder Comité. In het dossier verklaart de maatschappelijk werker waarom de cliënt recht heeft op dat sociaal tarief en in welke mate die voldoet aan de opgestelde categorieën (zie §2.1.4.2) op basis van de VT, een middelenonderzoek en de schuldbemiddeling. Het onderzoek van Goedemé et al. (2022a) bestempelde die middelentoetsing binnen het toekenningsproces waarbij er een duidelijke boven- en ondergrens is als hoogdrempelig. Ook de respondenten vanuit Puurs-Sint-Amunds op het eerste, tweede en derde niveau beschreven dit middelenonderzoek als een drempel.

Daarnaast kon er opgemerkt worden dat het lokale karakter qua beslissingen, zoals Lefevere et al. (2019) al aanhaalde, een belangrijke rol speelt. Ook de respondenten uit dit onderzoek bespraken dit; zo zijn de samenwerking tussen de diensten, de discretionaire ruimte van de medewerkers, de informatieverlening, de afstand tussen de cliënt en de gemeente en de inschrijvingsmethode voor de speelpleinwerking lokale aspecten waar een hogere overheid geen grip op heeft. De beperktere kennis over (kinder)armoede op de speelpleinwerking wordt gecategoriseerd als een situatie-specifieke factor van de speelpleinwerking van Puurs-Sint-Amunds aangezien die niet concreet bepaald wordt door het lokale bestuur maar die wel effect heeft op het niet-gebruik van het sociaal tarief.

Duidelijke persoonskenmerken, zoals door Goedemé et al. (2022a) en Janssens et al. (2023) besproken, konden daarentegen niet duidelijk opgemerkt worden aangezien er maar één respondent van het primaire niveau is geïnterviewd die bovendien niet het sociaal tarief gebruikt. Andere aangehaalde factoren van het vierde niveau van de sociale en juridische context werden niet in eerder onderzoek beschreven. Daarmee zijn het ontbrekende kader van hogerop, de visie op automatische rechtentoekenning, het mindere belang van het recht op vrije tijd en het individueel schuldmodel situatie-specifieke factoren voor het niet-gebruik van speelpleinwerk in het algemeen en het sociaal tarief in het specifiek.

Met deze terugkoppeling in het achterhoofd kan er toch gezegd worden dat de bevindingen uit dit onderzoek wat overlap vinden met de resultaten uit eerder onderzoek naar het leefloon en de verhoogde tegemoetkoming. De verklarende factoren van huidig onderzoek omtrent het niet-gebruik van het sociaal tarief op de speelpleinwerking van Puurs-Sint-Amunds afgezet tegen het onderzoek van het leefloon en de VT is afgebeeld in Figuur 5 hieronder. De groene zaken zijn factoren van eerder onderzoek die overeenkomen met de verklaringen van huidig onderzoek over het sociaal tarief. De blauwe factoren zijn nieuwe verklaringen die situatie-specifiek zijn voor het sociaal tarief en het speelpleinwerk. De doorstreepte zaken zijn verklaringen die enkel van toepassing zijn op het niet-gebruik van het leefloon en de VT.



Figuur 5. Overzicht verklaringen van het niet-gebruik van het sociaal tarief op de speelpleinwerking van Puurs-Sint-Amunds ten opzichte van eerdere verklaringen van het niet-gebruik van het leefloon en de verhoogde tegemoetkoming

5. Discussie

In deze discussiesectie wordt er teruggekoppeld op de resultaten die hierboven beschreven werden. Hierbij kunnen namelijk een aantal beperkingen vermeld worden die in acht moeten genomen worden bij het begrijpen van het onderzoek.

Uit het kwantitatieve onderdeel van deze masterthesis bleek dat de gemeente Puurs-Sint-Amands een niet-gebruik op het niveau van het kind van het sociaal tarief op hun lokale speelpleinwerking van 98% kent. Wel dienen er een aantal kanttekeningen gemaakt te worden om dit resultaat in perspectief te plaatsen. Ten eerste is er een mogelijke overlap tussen de personen die een verhoogde tegemoetkoming ontvingen en zij die zich in een betaalachterstand bevonden. Beide categorieën tonen een financiële kwetsbaarheid waardoor het ene zich mogelijk vertaalt in het andere. Het datamateriaal hiervan werd enerzijds online gevonden en anderzijds verkregen bij de sociale dienst van de gemeente waardoor de effectieve overlap niet in kaart gebracht kan worden, maar een gedeeltelijke overlap mag toch verondersteld worden. Toch moet er ook opgemerkt worden dat het aantal personen dat de VT zouden moeten ontvangen hebben en zich in schuldbemiddeling zouden moeten bevonden hebben vermoedelijk hoger ligt dan het aantal dat het effectief deed. Het niet-gebruik van zulke sociale rechten zouden dan rechtstreeks geleid hebben naar het niet-gebruik van het sociaal tarief, wat wijst op een cascade van niet-gebruik (Goedemé et al., 2022a). Dit betekent dat vermoedelijk meer mensen dan in dit onderzoek berekend is recht en mogelijk nood hadden aan dat sociaal tarief. Als tweede vormt de uitkomst van het niet-gebruik een ruime schatting vanwege de vele assumpties en toepassingen die gemaakt werden tijdens de berekeningen. Er werd bijvoorbeeld gewerkt met cijfers uit 2024 in plaats van uit 2023. Bovendien werd er ook verondersteld in de berekening dat het percentage gerechtigden binnenin de volwassenenbevolking ook het geval was bij de potentiële kinderen van de speelpleinwerking, wat geleid heeft tot het aantal hypothetische gerechtigden op het niveau van het kind. De noodzaak aan een berekening op niveau van het kind op basis van assumpties en toepassingen kan verklaard worden door de beperkte beschikbaarheid aan data. Ten derde kan er niet vanuit gegaan worden dat alle kinderen die als rechthebbenden beschouwd werden ook effectief naar de speelpleinwerking willen gaan. Het speelpleinwerk is niet voor iedereen, en dit bleek ook uit de diepte-interviews vanuit het kwalitatieve onderdeel van dit onderzoek. Deze drie limieten resulteerden allicht in een overschatting van het aantal kinderen in de noemer, waardoor de omvang van het niet-gebruik ook overschat werd.

In het kwalitatieve onderdeel werden heel wat verklarende factoren vastgesteld op de vier niveaus van niet-gebruik. De verklarende factoren van het niet-gebruik van het sociaal tarief omvatten voornamelijk schaamte binnen de aanvraag, een financiële drempel en een gebrek aan kennis op het eerste niveau van de cliënt. Een beperkte samenwerking tussen de

sociale dienst en de speelpleinwerking, de discretionaire ruimte van de administratief werkers, een gebrek aan kennis over (kinder)armoede op het speelplein, de beperkte informatieverlening, een afstand tussen de cliënt en de gemeente, de grenzen bij de toekenningsvoorwaarden van het sociaal tarief, de administratieve rompslomp en de inschrijvingsmethode voor de speelpleinwerking vormden de verklaringen op het tweede en derde niveau van de administratie en het beleidsontwerp. Op het vierde niveau van de sociale en juridische context waren het gebrek aan kader van hogerop, het gebrek aan automatische rechtentoekenning, het mindere belang van het recht op vrije tijd en het individuele schuldmodel de tegenhoudende drempels voor het niet-gebruik.

Hoewel deze verklarende factoren een zeer interessante en uitgebreide blik geven van het niet-gebruik van het sociaal tarief op de speelpleinwerking, dienen er toch een aantal limieten besproken te worden. Ten eerste werd er binnen het onderzoek een eerder beperkte steekproefomvang gebruikt, wat de representativiteit van het onderzoek in vraag stelt. Dit is voornamelijk het geval op het eerste niveau van de cliënt waarbij er maar één ouder geïnterviewd is. Door de beperkte steekproefomvang kan er niet gesproken worden van saturatie waarbij er geen nieuwe informatie meer gevonden wordt met nieuwe interviews (Swanborn, 2013). Het gebrek aan respondenten op het eerste niveau kon mogelijk te wijten zijn aan een te hoogdrempelige aard van de onderzoeksmethode, met name een één uur durend diepte-interview waarvan cliënten mogelijk niet weten wat te verwachten en angst hebben schaamte te ervaren tijdens het onderzoek. Meer respondenten op dat eerste niveau hadden nochtans geholpen voor een betere en meer primaire kijk op de leefwereld van de cliënten. Als tweede werden de respondenten voornamelijk gevonden in de eigen kring, wat ook de representativiteit eerder beperkt. Dit werd wel gecounterd met het gebruik van een sneeuwbalsteekproef waardoor er toch meer diversiteit qua sociale kring en mogelijk visies in de steekproef kwam. Ten derde betrof het onderzoek de gemeente Puurs-Sint-Amands met een zeer specifieke context. Uit de diepte-interview bleek dat het als een welvarende en betrokken gemeente werd ervaren waarbij het aantal kwetsbare personen eerder beperkt is en waardoor de nood voor een sociaal beleid niet zeer groot is. Toch is het belangrijk om ook kleine groepen niet uit het oog te verliezen en een gebrek aan sociaal beleid te rechtvaardigen. Als vierde dient ook de persoonlijke bias van de onderzoeker aangehaald te worden. Hoewel er getracht werd dit zo min mogelijk een rol te laten spelen, is het mogelijk dat de visie over het belang van toegankelijkheid de resultaten heeft beïnvloed.

De onderzoeksvragen hadden specifiek betrekking op de gemeente Puurs-Sint-Amands, waardoor de bevindingen enkel binnen deze context geïnterpreteerd mogen worden. De resultaten zijn bijgevolg niet generaliseerbaar naar andere gemeenten of steden. Zoals eerder aangehaald, vormt Puurs-Sint-Amands een specifieke casus: het betreft een welvarende gemeente met een beperkt aantal kwetsbare inwoners.

Ondanks de geformuleerde beperkingen, kunnen de onderzoeksresultaten belangrijke implicaties hebben. Als eerste beoogt deze studie bij te dragen aan een verhoogde maatschappelijke bewustwording binnen de gemeente Puurs-Sint-Amands omtrent het niet-gebruik van het sociaal tarief op de speelpleinwerking, en bij uitbreiding bij andere diensten die door de gemeente worden aangeboden. Het concept 'niet-gebruik' en de betekenis ervan verdienen meer naamsbekendheid; het louter aanbieden van sociale rechten garandeert immers niet dat deze ook effectief hun doelpubliek bereiken. Bovendien kan dit onderzoek nieuwe inzichten opleveren voor Puurs-Sint-Amands. In het kader van deze thesis fungeerden de betreffende gemeentediensten in verband met het sociaal tarief en de speelpleinwerking als onderwerp, wat voor de gemeente als een reflectie van de werking kan dienen, waarbij drempels werden blootgelegd die zij mogelijk voorheen nog niet zelf hadden opgemerkt. Deze bevindingen kunnen aanleiding geven tot meer toegankelijke en doeltreffende beleidsaanpassingen. Ten tweede, ongeacht of de gemeente ervoor kiest om de resultaten van dit onderzoek al dan niet te benutten, draagt deze studie bij aan de uitbreiding van de wetenschappelijke kennis over speelpleinwerk en het sociaal tarief. Aangezien de bestaande literatuur hierover zeer beperkt is, vormt deze bijdrage een nuttige aanvulling.

De implicaties tonen aan dat vervolgonderzoek over deze thematiek weldegelijk waardevol kan zijn. Het zou ten eerste zeer interessant zijn om een grootschaliger onderzoek te kunnen voeren waarbij meer gemeentes bestudeerd kunnen worden. Hoewel dit een aanzienlijk onderzoek zou zijn vanwege het zeer diverse landschap van het sociaal tarief op verscheidene speelpleinwerkingen, lijkt het toch zeer interessant om een groter patroon binnen het niet-gebruik van het sociaal tarief te ontdekken. Als tweede zou een breder onderzoek binnen de gemeente Puurs-Sint-Amands waarbij meer respondenten op de verschillende niveaus geïnterviewd worden een accurater en dieper beeld geven van de kwantitatieve en kwalitatieve onderzoeksvragen die gesteld werden in dit thesisonderzoek. Indien gegevens beschikbaar zouden zijn over het werkelijk aantal kinderen met ouders die een verhoogde tegemoetkoming ontvangen en het werkelijk aantal kinderen waarvan de ouders zich in schuldenbemiddeling bevinden, zouden de berekeningen nauwkeuriger zijn. Bovendien zou het interviewen van cliënten die effectief gebruik maken van het sociaal tarief binnen de speelpleinwerking toelaten om de verklarende factoren achter het (niet-)gebruik van deze dienst accurater te identificeren. Kortom, het sociaal fenomeen van niet-gebruik van het sociaal tarief op lokale speelpleinwerkingen is een interessante thematiek voor verder onderzoek met het oog op meer bewustwording rond het thema, meer erkenning en kennis van het speelpleinwerk, en meer ontwikkeling van beleidsaanbevelingen.

6. Conclusie

Binnen dit thesisonderzoek is er getracht een antwoord te formuleren op volgende onderzoeksvragen: 'Hoe groot is het niet-gebruik van het sociaal tarief bij de lokale speelpleinwerking in Puurs-Sint-Amunds (OV1) en welke verklarende factoren bij de verschillende niveaus van niet-gebruik van het sociaal tarief worden naar voren geschoven op diezelfde speelpleinwerking in Puurs-Sint-Amunds (OV2)?' Door middel van een mixed-method aanpak, waarin kwantitatieve en kwalitatieve methodologieën zijn gecombineerd, zijn er diverse bevindingen aan het licht gekomen.

Bij de eerste onderzoeksvraag is er geschat dat op de speelpleinwerking van Puurs-Sint-Amunds een niet-gebruik van het sociaal tarief op het niveau van het kind is van 98%. Dit betekent dat er slechts circa 2% van de gerechtigde kinderen van het sociaal tarief het sociaal tarief op de speelpleinwerking ook effectief gebruiken. Zoals besproken in de discussie (§5), gaan deze berekeningen gepaard met enkele belangrijke beperkingen. Hierdoor bestaat de mogelijkheid dat de omvang van het niet-gebruik van het sociaal tarief overschat wordt.

De tweede onderzoeksvraag betrof de verklarende factoren van het niet-gebruik van het sociaal tarief in Puurs-Sint-Amunds op de verschillende niveaus, zoals geformuleerd door Janssens & Van Mechelen (2022). Hierbij is gevonden dat op het eerste niveau van de cliënt de schaamte bij de aanvraag, de financiële drempel en een gebrek aan kennis de voornaamste verklaringen zijn. Op het tweede en derde niveau van de administratie en het beleidsontwerp komen de factoren van een beperkte samenwerking tussen de sociale dienst en de speelpleinwerking, de discretionaire ruimte van de administratief werkers, een gebrek aan kennis over (kinder)armoede op de speelpleinwerking, de beperkte informatieverlening, de afstand tussen cliënt en gemeente, de grenzen van de toekenningsvoorwaarden van het sociaal tarief, de administratieve rompslomp en de inschrijvingsmethode van de speelpleinwerking naar voren. Dan, het gebrek aan een kader van hogerop, het gebrek aan automatische rechtentoekening, het mindere belang van het recht op vrije tijd en het individuele schuldmodel vormen de drempels op het vierde niveau van de sociale en juridische context. Hoewel de onderzoeksbevindingen enkele beperkingen kennen zoals toegelicht in de discussie (§5), liggen deze resultaten toch in lijn met de bevindingen uit eerder onderzoek omtrent het niet-gebruik van het leefloon en de verhoogde tegemoetkoming. Dit versterkt de legitimiteit van de vastgestelde verklaringen binnen dit thesisonderzoek.

Ook kan er in de conclusie teruggeblikt worden op de eerder beschreven hypothesen. De eerste hypothese stelde dat de (sociaal-)psychologische drempel, een gebrek aan kennis en de ontmoedigende aanvraagprocedure deel zouden zijn van de verklarende factoren op het eerste en tweede niveau van niet-gebruik. Dit werd geformuleerd vanwege dat dit belangrijke oorzaken zijn uit eerder onderzoek naar het niet-gebruik van het leefloon en de VT.

Aangezien schaamte, een gebrek aan kennis bij de cliënt en bij de speelpleinwerking, en de administratieve rompslomp belangrijke vastgestelde drempels zijn, kan er besloten worden dat de eerste hypothese wordt bevestigd. Daarnaast verwachtte de tweede hypothese dat het niet-gebruik ook op het niveau van de sociale en juridische context zou plaatsvinden, ten gevolge van het zeer lokale karakter van het sociaal tarief waardoor elk speelplein zelf zijn kinderarmoedebeleid mag formuleren. Ook deze hypothese wordt bekrachtigd, vermits dat het ontbrekende kader van hogerop een essentiële verklaring was binnen het vierde niveau van niet-gebruik.

De bevindingen ten gevolge van beide onderzoeksvragen tonen aan dat niet-gebruik van het sociaal tarief weldegelijk een relevant sociaal probleem is in de gemeente Puurs-Sint-Amands waarnaar extra aandacht en beleid kan gaan, wat een mogelijke implicatie van het thesisonderzoek kan zijn. Hoewel de gemeente zelf ongetwijfeld bepaalde aanpassingen kan doorvoeren om het gebruik van het sociaal tarief toegankelijker te maken, eventueel aan de hand van de eerder geformuleerde vijf of zeven B's (Ambrassade, 2025), blijven, zoals Degerickx et al. (2023) reeds opmerkte, de kansen van personen in armoede in sterke mate afhangen van de concrete woonplaats. Vanuit dit perspectief zou een bovenlokaal vrijetijdsbeleid een positieve rol kunnen vervullen voor Puurs-Sint-Amands en mogelijke andere gemeentes.

Referenties

- Ambrassade. (2025). Drempels verlagen. *Ambrassade*. Geraadpleegd op 15 februari 2025, van <https://ambrassade.be/nl/toolbox-diversiteit/laagdrempelig-jeugdwerk/drempels-verlagen>
- Ambrassade. (z.d.). Verschillende niveaus. *Ambrassade*. Geraadpleegd op 18 mei 2025, van <https://ambrassade.be/nl/basiswerk-jeugdwerk/landschap/verschillende-niveaus>
- Bauwens, H., Bodart, F., De Weerdt, F., Ghooos, A., Luyten, D., Mentens, F., Pierlé, F., & Van Broekhoven, A. (1999). Naar de kern van het OCMW. In D. Luyten, H. Bauwens, F. Bodart, K. De Weerdt, A. Ghooos, F. Mentens, K. Neyt, F. Pierlé, P. Sabbe, R. Stokx, M. Suykens, A. Van Broekhoven, J. Vos, & E. Wauters (Eds.), *Het OCMW gaat voor wat het is: essentie, plaats en rol* (pp. 21-31). VVOS/VVSG.
- Bornem. (z.d.). UitPAS met kansentarief. *Bornem*. Geraadpleegd op 13 mei 2025, van <https://www.bornem.be/uitpas-met-kansentarief>
- Bouckaert, N., & Schokkaert, E. (2011). *A first computation of non-take-up behaviour in the 'leefloon'* (Discussion paper nr. 6). Geraadpleegd op ResearchGate website: https://www.researchgate.net/publication/265351021_A_FIRST_COMPUTATION_OF_NON-TAKE-UP_BEHAVIOUR_IN_THE_'LEEFLOON'
- Bradbury, B., Jenkins, S. P., & Micklewright, J. (2001). Beyond the snapshot: a dynamic view of child poverty. In B. Bradbury, S. P. Jenkins, & J. Micklewright (Eds.), *The Dynamics of Child Poverty in Industrialised Countries* (pp. 1-23). [Digitale versie]. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511522147.001>
- Buyse, L., Goedemé, T., Van der Heyden, M., Van Mechelen, N., Janssens, J., De Spiegeleer, T., & Nisen, L. (2017). De automatische toekenning van rechten in de Belgische sociale bescherming. Stand van zaken en kritische reflectie. In W. Lahaye, I. Pannecoucke, J. Vrancken, & R. Van Rossem (Eds.), *Armoede in België. Jaarboek 2017* (pp. 73-99). Skribis.
- Cantillon, B. (1992). *De verzadigde sociale zekerheid* (CSB-Berichten). Geraadpleegd op UAntwerpen website: <https://repository.uantwerpen.be/docman/irua/23d235/3f592c33.pdf>
- Carraro, A., & Ferrone, L. (2020). Measurement of Multidimensional Child Poverty. UNICEF Office of Research. Geraadpleegd op <https://www.unicef-irc.org/>
- Coene, J. (2021). Dertig jaar armoedecijfers. In J. Coene, T. Ghys, B. Hubeau, S. Marchal, P. Raeymaeckers, R. Remmen, & W. Vandenhoele (Eds.), *Armoede en Sociale Uitsluiting* (pp. 52-79). [Digitale versie]. Uitgeverij ASP. Geraadpleegd op <https://www.uantwerpen.be/>

- Coene, J., Ghys, T., Hubeau, B., Marchal, S., Raeymaeckers, P., Remmen, R., Vandenhoe, W., Van Dooren, W., & Van Regemortel, H. (2023). Over multilevel governance van armoede en ongelijkheid. In J. Coene, T. Ghys, B. Hubeau, S. Marchal, P. Raeymaeckers, R. Remmen, W. Vandenhoe, W. Van Dooren, & H. Van Regemortel (Eds.), *Armoede en Ongelijkheid* (pp. 33-62). [Digitale versie]. Acco. Geraadpleegd op <https://www.medialibrary.uantwerpen.be/>
- Coussée, F., & Roets, G. (2011). *Vrijtijdsbeleving van kinderen in armoede* (Onderzoeksrapport Vlaamse Gemeenschap). Geraadpleegd op Demos website: https://demos.be/sites/default/files/20110628_vrijtijdsbeleving_armoede_eindrapport.pdf
- Coussée, F., De Schepper, P., & Deceur, E. (2011). Dertien drempels tussen droom en daad. Van toegankelijk jeugdwerk naar bruikbaar jeugdwerk. In F. Coussée, & C. Mathijssen (Eds.), *Uit de marge van het jeugdbeleid. Werken met maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongen* (pp. 129-145). Acco.
- Coussée, F., Mathijssen, C., & Crivit, R. (2011). Een introductie in de marge van het jeugdbeleid. In F. Coussée, & C. Mathijssen (Eds.), *Uit de marge van het jeugdbeleid. Werken met maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongen* (pp. 15-24). Acco.
- de Neubourg, C., Bradshaw, J., Chzhen, Y., Main, G., Martorano, B., & Menchini, L. (2012). *Child Deprivation, Multidimensional Poverty and Monetary Poverty in Europe* (Innocenti Working Paper nr. 2). Geraadpleegd op UN-iLibrary website: <https://www.un-ilibrary.org/content/papers/25206796/74/read>
- De Rynck, F. (1999). De organisatie van het lokaal sociaal beleid. In D. Luyten, H. Bauwens, F. Bodart, K. De Weerd, A. Ghoo, F. Mentens, K. Neyt, F. Pierlé, P. Sabbe, R. Stokx, M. Suykens, A. Van Broekhoven, J. Vos, & E. Wauters (Eds.), *Het OCMW gaat voor wat het is: essentie, plaats en rol* (pp. 51-71). VVOS/VVSG.
- De Schutter, O., Frazer, H., Guio, A.-C., & Marlier, E. (2023). *The Escape from Poverty: Breaking the Vicious Cycles Perpetuating Disadvantage*. Bristol University Press. <https://doi.org/10.56687/9781447370611>
- Degerickx, H., Claes, T., D'Hertoghe, M., Lambrechts, S., Van Raemdonck, L., Van Regemortel, H., & Van Tittelboom, G. (2023). Kansen en valkuilen van multilevel armoedebeleid voor mensen in armoede. In J. Coene, T. Ghys, B. Hubeau, S. Marchal, P. Raeymaeckers, R. Remmen, W. Vandenhoe, W. Van Dooren, & H. Van Regemortel (Eds.), *Armoede en Ongelijkheid* (pp. 359-377). [Digitale versie]. Acco. Geraadpleegd op <https://www.medialibrary.uantwerpen.be/>
- Departement Cultuur, Jeugd en Media. (2020). *Vlaams Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan* (Beleidsplan 2020-2024). Geraadpleegd op Vlaanderen website:

- https://www.vlaanderen.be/cjm/sites/default/files/2021-02/vlaams-jeugd-en-kinderrechtenbeleidsplan_2020-2024%20%282%29.pdf
- Dewanckel, L., Schiettecat, T., Hermans, K., Roose, R., Van Lancker, W., & Roets, G. (2022). Researching the Non-Take up of Social Rights: A Social Work Perspective. *The British Journal of Social Work*, 25(3), 1-19. <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcab117>
- Dewilde, C. (2019). Poverty and access to welfare benefits. In B. Greve (Ed.), *Routledge International Handbook of Poverty* (pp. 268-284). [Digitale versie]. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780429058103-21>
- Europees Parlement. (2009). Briefing note for the meeting of the EMPL Committee 5 October 2009 regarding the exchange of views on the Lisbon Strategy and the EU cooperation in the field of social inclusion. *Europees Parlement*. Geraadpleegd op 2 december 2024, van https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/empl/dv/lisbonstrategybn_/lisbonstrategybn_en.pdf
- Europees Parlement. (2023). Bestrijding van armoede, sociale uitsluiting en discriminatie. *Europees Parlement*. Geraadpleegd op 21 februari 2024, van <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/nl/sheet/60/bestrijding-van-armoede-sociale-uitsluiting-en-discriminatie>
- Europese Commissie. (2021). Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's: Het actieplan voor de Europese pijler van sociale rechten. *Europese Commissie*. Geraadpleegd op 21 februari 2024, van <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:52021DC0102&qid=1615364474217>
- Europese Commissie. (z.d.). European Pillar of Social Rights. *Employment, Social Affairs and Inclusion*. Geraadpleegd op 11 februari 2025, van https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/policies-and-activities/european-pillar-social-rights-building-fairer-and-more-inclusive-european-union_en
- Eurostat. (z.d.). Glossary: Child deprivation – statistics explained. *Eurostat*. Geraadpleegd op 13 februari 2025, van https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Child_deprivation
- Fort, K. (2009). Visie op spelen, op het speelplein. *Tijdschrift Jeugd- en Kinderrechten*, 139-147. Geraadpleegd op <https://www-jurisquare-be>
- Goedemé, T. (2024). De niet-ontvangst van sociale rechten in België: enkele lessen uit het TAKE project. In G. Briels, & H. Grymonprez (Eds.), *Bouwen aan een breed lokaal sociaal beleid. Werken aan de toegankelijkheid van maatschappelijke dienstverlening* (pp. 53-68). Politeia.

- Goedemé, T., Janssens, J., Bolland, M., Corselis, A., Derboven, J., Linchet, S., Nisen, L., Vandervelden, M., Van den Bosch, K., Van Mechelen, N., & Vergauwen, J. (2022a). De omvang en kenmerken van de niet-opname van het leefloon, de verhoogde tegemoetkoming en de verwarmingstoelage onder 18- tot 64-jarigen in België. In J. Coene, T. Ghys, B. Hubeau, S. Marchal, P. Raeymaeckers, R. Remmen, W. Vandenhoe, G. Van Hecken, & L. Van Praag (Eds.), *Armoede en sociale uitsluiting. Jaarboek 2022* (pp. 139-159). Acco.
- Goedemé, T., Janssens, J., Derboven, J., Van Gestel, R., Lefevère, E., Verbist, G., Vergauwen, J., Vandervelden, M., Nisen, L., Linchet, S., Bolland, M., Reynaert, J., Thiry, B., Novella, M. L., Boucq, E., Van den Bosch, K., Van Mechelen, N., & Corselis, A. (2022b). *TAKE: Reducing poverty through improving the take up of social policies* (Onderzoeksrapport). Geraadpleegd via Belgian Science Policy Office website: https://www.belspo.be/belspo/brain-be/projects/FinalReports/TAKE_FinRep.pdf
- Guio, A.-C., Gordon, D., & Marlier, E. (2017). Measuring child material deprivation in the EU. In A. B. Atkinson, A.-C. Guio, & E. Marlier (Eds.), *Monitoring social inclusion in Europe* (pp. 209-224).
- Guio, A.-C., Marlier, E., Vandenbroucke, F., & Verbunt, P. (2022). Differences in Child Deprivation Across Europe: The Role of In-Cash and In-Kind Transfers. *Child Indicators Research*, 15(6), 2363-2388. <https://doi.org/10.1007/s12187-022-09948-y>
- Haesendonckx, C. (2001). *Recht-op cultuur: Drempels die mensen in armoede belemmeren in hun culturele participatie* (Nota in opdracht van DSO-Cultuurcel Stad Antwerpen). Geraadpleegd op Recht-op vzw website: <https://www.recht-op.be/assets/documents/dossiers/iedereen-Recht-Op-cultuur.pdf>
- HZIV. (2025). Verhoogde tegemoetkoming. HZIV. Geraadpleegd op 13 februari 2025, van <https://www.caami-hziv.fgov.be/nl/leden/terugbetaling-medische-kosten/voordelen/verhoogde-tegemoetkoming>
- Iacovou, M. (2017). Household structure and risk of poverty or social exclusion. In A. B. Atkinson, A.-C. Guio, & E. Marlier (Eds.), *Monitoring social inclusion in Europe* (pp. 333-352).
- Janssens, J., & Van Mechelen, N. (2022). To take or not to take? An overview of the factors contributing the non-take-up of public provisions. *European Journal of Social Security*, 24(2), 95-116. <https://doi.org/10.1177/13882627221106800>
- Janssens, J., Bolland, M., & Goedemé, T. (2023). Why do Belgian households miss out on social assistance? An empirical analysis of the individual and household determinants of non-take-up. In J. Janssens (Ed.), *Gaps in Belgium's final safety net: towards a better measurement and understanding of non-take-up of social benefits in Belgium* (pp. 207-233). Universiteit Antwerpen.

- Jones, N., & Sumner, A. (2011). *Child Poverty, Evidence and Policy: Mainstreaming children in international development* [Digitale versie]. Bristol University Press. <https://doi.org/10.56687/9781847424471>
- Kalthoff, H. (2018). *Opgroeien en opvoeden in armoede* (Onderzoeksrapport). Geraadpleegd op Alliantie Kinderarmoede website: [https://alliantiekinderarmoede.nl/media/uploads/file/Opgroeien-en-opvoeden-in-armoede%20\(1\).pdf](https://alliantiekinderarmoede.nl/media/uploads/file/Opgroeien-en-opvoeden-in-armoede%20(1).pdf)
- Kinderrechtencommissariaat. (2022). Armoede structureel aanpakken, vraagt samenwerking op alle niveaus. *Kinderrechtencommissariaat*. Geraadpleegd op 2 april 2024, van <https://www.kinderrechten.be/nieuws/armoede-structureel-aanpakken-vraagt-samenwerking-op-alle-niveaus>
- Lefevre, E., Goedemé, T., De Wilde, M., & De Spiegeleer, T. (2019). Non-take-up van de verhoogde tegemoetkoming en automatische rechtentoekenning: overzicht en case study. *Belgisch Tijdschrift voor Sociale Zekerheid*, 61(2), 251-284.
- Lemahieu, M. (2011). Switchen, mixen en matchen in het jeugdwerk. In F. Coussée, & C. Mathijssen (Eds.), *Uit de marge van het jeugdbeleid. Werken met maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongen* (pp. 195-204). Acco.
- Miech, R. A., & Hauser, R. M. (2001). Socioeconomic status and health at midlife. A comparison of educational attainment with occupation-based indicators. *Annals of Epidemiology*, 11(2), 75-84. [https://doi.org/10.1016/S1047-2797\(00\)00079-X](https://doi.org/10.1016/S1047-2797(00)00079-X)
- Morreel, E., Nys, K., & Van Leeuwen, K. (2017). *Ouders en jeugdwerk: ervaringen en verwachtingen van ouders over deelname en betrokkenheid bij jeugdwerk* (Onderzoeksrapport Departement Cultuur, Jeugd, Sport & Media). Geraadpleegd op Publicaties Vlaanderen: <https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/19184>
- Notredame, L. (1999). Tussen welzijnsbevordering en armoedebestrijding. In D. Luyten, H. Bauwens, F. Bodart, K. De Weerd, A. Ghoo, F. Mentens, K. Neyt, F. Pierlé, P. Sabbe, R. Stokx, M. Suykens, A. Van Broekhoven, J. Vos, & E. Wauters (Eds.), *Het OCMW gaat voor wat het is: essentie, plaats en rol* (pp. 75-91). VVOS/VVSG.
- Opstaele, V., Van der Sypt, M., & Vanassche, S. (2018). *Wetenschappelijk onderzoek naar instrumenten voor de uitvoering van de regierol van lokale besturen op het vlak van (kinder)armoedebestrijding* (Onderzoeksrapport). Geraadpleegd op Opgroeien website: https://www.opgroeien.be/sites/default/files/tool-documents/onderzoeksrapport_regierol_lokale_besturen_armoedebestrijding_opstaele_van.pdf
- Pavolini, E., & Van Lancker, W. (2018). The Matthew effect in childcare use: a matter of policies or preferences? *Journal of European Public Policy*, 25(6), 878-893. <https://doi.org/10.1080/13501763.2017.1401108>

- POD Maatschappelijke Integratie. (z.d.-a). Geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie (GPMI). *POD Maatschappelijke Integratie*. Geraadpleegd op 29 april 2025, van <https://www.mi-is.be/nl/geindividualiseerd-project-voor-maatschappelijke-integratie-gpmi>
- POD Maatschappelijke Integratie. (z.d.-b). Nationaal Kinderarmoedebestrijdingsplan. *POD Maatschappelijke Integratie*. Geraadpleegd op 21 februari 2024, van https://www.mi-is.be/sites/default/files/documents/nationaal_kinderarmoedebestrijdingsplan_nl_0.pdf
- Provincie in Cijfers. (z.d.-a). *Bevolking naar leeftijd, geslacht, wachtregister – 2023 – Puurs-Sint-Amands* [Dataset]. Provincie in Cijfers. Geraadpleegd op 2 mei 2025, van https://provincies.incijfers.be/databank?workspace_guid=19b10d7a-a025-4f29-b188-7e286f3ca6d2
- Provincie in Cijfers. (z.d.-b). *Bevolking naar geslacht, leeftijd en wachtregister – 2023 – Puurs-Sint-Amands* [Dataset]. Provincie in Cijfers. Geraadpleegd op 13 mei 2025, https://provincies.incijfers.be/databank?workspace_guid=c56b77a2-38ee-4632-ae76-3bc7f8e52db1
- Provincie in Cijfers. (z.d.-c). Financiële tegemoetkoming. *Provincie in Cijfers*. Geraadpleegd op 2 mei 2025, van <https://provincies.incijfers.be/dashboard/armoede/financi%C3%ABle-tegemoetkoming>
- RIZIV. (2018). Evaluatie van de hervorming van de verhoogde tegemoetkoming en het nieuwe systeem voor gegevensuitwisseling. *Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering*. Geraadpleegd op 15 februari 2025, van <https://www.riziv.fgov.be/nl/publicaties/jaarverslag-2018/thema-s/evaluatie-van-de-hervorming-van-de-verhoogde-tegemoetkoming-en-het-nieuwe-systeem-voor-gegevensuitwisseling>
- Roose, H., & Meuleman, B. (2021). *Kennis maken*. Skribis.
- Rowntree, S. B. (1901). *Poverty, A Study of Town Life*. Macmillan.
- Savin-Baden, M., & Howell-Major, C. (2013). *Qualitative research: The essential guide to theory and practice*. Routledge.
- Statbel. (2022). Opgroeien in kwetsbare gezinnen. *Statbel*. Geraadpleegd op 21 februari 2024, van <https://statbel.fgov.be/nl/nieuws/opgroeien-kwetsbare-gezinnen>
- Statbel. (2024). Gemeentelijke armoedecijfers van 2021. *Statbel*. Geraadpleegd op 19 mei 2025, van <https://statbel.fgov.be/nl/nieuws/gemeentelijke-armoedecijfers-van-2021>
- Statbel. (2025a). Kinderspecifieke deprivatie. *Statbel*. Geraadpleegd op 12 mei 2025, van <https://statbel.fgov.be/nl/themas/huishoudens/armoede-en-levensomstandigheden/focus-op-de-levensomstandigheden-0#news>

- Statbel. (2025b). Ongeveer een Belg op tien leeft in materiële en sociale deprivatie. *Statbel*. Geraadpleegd op 12 mei 2025, van <https://statbel.fgov.be/nl/nieuws/ongeveer-een-belg-op-tien-leeft-materiele-en-sociale-deprivatie>
- Statbel. (z.d.). SILC Definities. *Statbel*. Geraadpleegd op 2 mei 2025, van <https://statbel.fgov.be/nl/themas/huishoudens/armoede-en-levensomstandigheden/plus>
- Steenssens, K., & Van Regenmortel, T. (2011). Empowerment: een positief, krachtgericht, verbindend denk- en handelingskader. In F. Coussée, & C. Mathijssen (Eds.), *Uit de marge van het jeugdbeleid. Werken met maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongen* (pp. 39-49). Acco.
- Steenssens, K., Degavre, F., Sannen, L., Demeyer, B., Van Regenmortel, T., De Blander, R., & Nicaise, I. (2007). *Leven (z)onder leefloon. Deel 1. Onderbescherming onderzocht* (Onderzoeksrapport HIVA-KU Leuven). Geraadpleegd via ResearchGate website: https://www.researchgate.net/publication/284730259_Leven_zonder_leefloon_Deel_1_Onderbescherming Onderzocht
- Steunpunt tot bestrijding van armoede. (z.d.). 1.1. *Een betere toegang tot de gezondheidszorg met het omnio-statuu?* (Onderzoeksrapport). Geraadpleegd via Steunpunt tot bestrijding van armoede website: https://armoedebestrijding.be/publications/verslag5/rap5_Uitoefening_rechten_OMNI_O_NL.pdf
- Swanborn, P. G. (2013). *Case studies: wat, wanneer en hoe?* Boom.
- The audience agency. (2010). Community Engagement Terms & Definitions. *Audiences London*. <https://www.culturehive.co.uk/wp-content/uploads/2013/06/11-Community-Engagement-Terms-and-Definitions.pdf>
- Townsend, P. (1979). *Poverty in the United Kingdom*. Allen Lane and Penguin Books.
- UiTPAS. (z.d.-a). De 'solidaire kostendeling', wat is dat? *UiTPAS*. Geraadpleegd op 2 december 2024, van <https://helpdesk.uitpas.be/hc/nl/articles/360011578600-De-solidaire-kostendeling-wat-is-dat>
- UiTPAS. (z.d.-b). Wat is de UiTPAS? *UiTPAS*. Geraadpleegd op 15 februari 2025, van <https://www.uitpas.be/wat-is-uitpas>
- UiTPAS. (z.d.-c). Wie heeft recht op het kansentariaf? *UiTPAS*. Geraadpleegd op 2 december 2024, van <https://helpdesk.uitpas.be/hc/nl/articles/360011579540-Wie-heeft-recht-op-het-kansentariaf>
- UNICEF. (z.d.). Artikel 31: Spel en vrije tijd. *UNICEF*. Geraadpleegd op 2 april 2024, van <https://www.unicef.nl/over-unicef/kinderrechten/art-31-spel-en-vrije-tijd#:~:text=Ieder%20kind%20heeft%20recht%20op,of%20een%20theater%20te%20bezoeken.>

- Van den Bossche, J. (2009). *Speelpleinwerk in Vlaanderen, anno 2008* (Working paper nr. 0901). Geraadpleegd op Vlaamse Dienst Speelpleinwerk website: https://www.speelplein.net/Download/speelpleinwerkinvlaanderen_versie2008.pdf
- Van den Broeck, K., Brotcorne, P., Steenssens, K., Moriau, J., & Wagener, M. (2024). *Studie over non-take-up van het leefloon en afgeleide rechten* (Onderzoeksrapport i.o.v. POD MI). Geraadpleegd op POD Maatschappelijke Integratie website: https://www.mi-is.be/sites/default/files/documents/NTU_rapport_NL.pdf
- Van Mechelen, N., & Janssens J. (2017). *Who is to blame? An overview of the factors contributing to the non-take-up of social rights* (Working paper nr. 17.08). Geraadpleegd op Institutional Repository van de Universiteit Antwerpen website: <https://repository.uantwerpen.be/docman/irua/cf28ca/147576.pdf>
- Van Nimmen, H. (2024). *To use or not to use? Omvang en verklaringen van het niet-gebruik van het sociaal tarief op de lokale speelpleinwerkingen* [Bachelorpaper]. Katholieke Universiteit Leuven.
- van Oorschot, W. J. H. (1996). Modelling non-take-up: The interactive model of multi-level influences and the dynamic model of benefit receipt. In W. J. H. van Oorschot (Ed.), *New perspectives on the non-take-up of social security benefits* (pp. 7-59). (TISSER Studies). Tilburg University Press.
- Vandebergh, A. (2019). *Prijsbepaling: wat mag een dagje speelplein kosten?* (Infofiche). Geraadpleegd op Vlaamse Dienst Speelpleinwerk website: <https://www.speelplein.net/Download/infofiche-prijsbepaling.pdf>
- Vandenbroucke, F., & Vinck, J. (2015). Child poverty risks in Belgium, Wallonia and Flanders: accounting for a worrying performance. *Belgisch Tijdschrift voor Sociale Zekerheid*, 57(1), 51-98.
- Vermeersch, L., Noël, L., & Vandenbroucke, A. (2011). *Proeven van participatie. Evaluatie van de federale maatregelen ter bevordering van de sociale, culturele en sportieve participatie van OCMW-cliënten, met bijzondere aandacht voor de maatregel ter bestrijding van de kinderarmoede* (Onderzoeksrapport in opdracht van Staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding). Geraadpleegd op ResearchGate website: https://www.researchgate.net/profile/Laurence-Noel-2/publication/362966194_Proeven_van_participatie_Evaluatie_van_de_federale_maatregelen_ter_bevordering_van_de_sociale_culturele_en_sportieve_participatie_van_OCMW-clienten_met_bijzondere_aandacht_voor_de_maatregel_ter_bestrijding_van_de_kinderarmoede/links/6309454261e4553b953f713d/Proeven-van-participatie-Evaluatie-van-de-federale-maatregelen-ter-bevordering-van-de-sociale-culturele-en-sportieve-participatie-van-OCMW-clienten-met-bijzondere-aandacht-voor-de-maatregel-ter-best.pdf

- Vettenburg, N. (2011). Jongeren, maatschappelijke kwetsbaarheid en emancipatorisch jeugdwerk. In F. Coussée, & C. Mathijssen (Eds.), *Uit de marge van het jeugdbeleid. Werken met maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongen* (pp. 25-38). Acco.
- Vlaams Parlement. (z.d.). Armoedebeleid. *Vlaams Parlement*. Geraadpleegd op 21 februari 2024, van <https://www.vlaamsparlement.be/nl/parlementair-werk/themas/armoedebeleid>
- Vlaamse Dienst Speelpleinwerk. (2016a). Over ons. *Vlaamse Dienst Speelpleinwerk*. Geraadpleegd op 22 mei 2025, van <https://www.speelplein.net/overons/nl>
- Vlaamse Dienst Speelpleinwerk. (2016b). Over speelpleinwerk. *Vlaamse Dienst Speelpleinwerk*. Geraadpleegd op 23 februari 2024, van <https://www.speelplein.net/overspeelpleinwerk/nl>
- Vlaamse Dienst Speelpleinwerk. (2016c). Speelpleinwerk, een sterk merk! *Vlaamse Dienst Speelpleinwerk*. Geraadpleegd op 23 februari 2024, van <https://www.speelplein.net/beterspelen/externerelaties/sterkmerk>
- Vlaamse Dienst Speelpleinwerk. (2016d). Wat is speelpleinwerk? *Vlaamse Dienst Speelpleinwerk*. Geraadpleegd op 4 april 2024, van <https://www.speelplein.net/watisspeelpleinwerk/nl>
- Vlaamse Dienst Speelpleinwerk. (2021). *Speelpleinwerk onder de loep* [Ongepubliceerde ruwe data]. Vlaamse Dienst Speelpleinwerk i.s.m. Kind & Samenleving.
- Vlaamse Dienst Speelpleinwerk. (2022). *Speelpleinwerk onder de loep* (Onderzoeksrapport vijfjaarlijkse speelpleinenquête 2021). Geraadpleegd op Vlaamse Dienst Speelpleinwerk website: <https://www.speelplein.net/ondersteuning/onderzoek>
- Vlaanderen. (2020). Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2020-2024. *Vlaanderen*. Geraadpleegd op 21 februari 2024, van <https://www.vlaanderen.be/publicaties/vlaams-actieplan-armoedebestrijding-2020-2024>
- Vlaanderen. (z.d.-a). Leefloon. *Vlaanderen*. Geraadpleegd op 2 april 2024, van <https://www.vlaanderen.be/leefloon>
- Vlaanderen. (z.d.-b). Verhoogde tegemoetkoming voor gezondheidszorgen. *Vlaanderen*. Geraadpleegd op 3 november 2024, van <https://www.vlaanderen.be/verhoogde-tegemoetkoming-voor-gezondheidszorgen>
- Worldbank. (z.d.). *C4D2 Training – Measuring poverty (Lecture 14)* [PowerPoint-slides]. Worldbank.
<https://thedocs.worldbank.org/en/doc/20f02031de132cc3d76b91b5ed8737d0-0050012017/related/lecture-14-1.pdf>

Appendix

1. Codeboom

- Sociaal tarief
 - Niet-gebruik sociaal tarief
 - Niveau 1
 - Gebrek kennis
 - (Sociaal)psychologisch verzet
 - Financiële drempel
 - Niveau 2 & 3
 - Ontmoedigende aanvraag
 - Methode voor toekenning
 - Lokale karakter beslissingen
 - Informatieverlening
 - Inschrijvingsmethode
 - Gebrek kennis
 - Administratieve last
 - Discretionaire ruimte
 - Niveau 4
 - Persoonskenmerken
 - Kader hogerop
 - Gebrek erkenning speelpleinwerk & jeugdwerk
 - Methode van aanvraag
 - Gebruik sociaal tarief
 - Niveau 1
 - Methode voor toekenning
 - Inschrijvingsmethode
 - Niveau 2 & 3
 - Discretionaire ruimte
 - Sociale blik van gemeente
 - Niveau 4
 - Toegankelijkheid als kernwaarde
 - Ondersteuning van steunpunten
- Speelpleinwerk
 - Voordelen speelpleinwerk

- Sociale samenhang
- Informeel leren
- Opvang
- Toegankelijkheid
- Nadelen speelpleinwerk
 - Planstress
 - Afhankelijkheid lokale context
 - Financiële drempel
 - Chaos en beperkte structuur
- Context niveaus
 - Specifieke context niveau 1
 - Persoonskenmerken
 - Specifieke context niveau 2 & 3 (PSA)
 - Inwoners
 - Economie
 - Kwetsbare personen
 - Specifieke context niveau 4
 - Beperkte erkenning en kennis van speelpleinmerk
 - DNA van toegankelijkheid

2. Interviewleidraden voor diepte-interview

2.1 Interviewleidraad voor interviews op niveau van de cliënt

Ik zal dit interview opnemen met mijn telefoon, als dat oké is? Ik wil me namelijk meer focussen op het gesprek en dan kan ik later alles proper uittypen. De opname zal puur daarvoor gebruikt worden en zal dus ook niet verspreid worden.

Eerst en vooral, bedankt dat u wil deelnemen aan mijn thesisonderzoek! Uw bijdrage wordt ontzettend gewaardeerd.

Mag ik u dan vragen om deze informed consent te ondertekenen? Hierin staat dat u toestemming geeft voor dit onderzoek en dat u weet dat u elk moment mag stoppen voor, tijdens of na het interview. En dat u weet dat de resultaten gebruikt zullen worden voor wetenschappelijke doeleinden en dus ook gepubliceerd mogen worden, maar hierbij zal uw naam niet vermeld worden en zal de anonimiteit en vertrouwelijkheid bewaard worden. U kan ook uw emailadres invullen als u graag op de hoogte wordt gehouden van de uitwerking en de resultaten. En daarin staan ook alle gegevens van mijn promotoren, van de ethische

commissie en van mezelf. U kan ons namelijk altijd bereiken voor vragen of opmerkingen. Heeft u momenteel nog vragen?

Oké, dan kunnen we van start gaan. Ik zal eerst beginnen met het onderzoek wat te kaderen. Het gaat dus over mijn masterproef; de gekozen titel is 'Betaalbaar spelen, maar niet voor iedereen? Een onderzoek naar de omvang en de verklaringen van het niet-gebruik van het sociaal tarief op de lokale speelpleinwerking.'

We kunnen eigenlijk spreken van niet-gebruik wanneer rechthebbenden van een sociaal recht dit recht toch niet opnemen, om verscheidene redenen. Een voorbeeld van zo een sociaal recht is in dit onderzoek het sociaal tarief op de lokale speelpleinwerking. Dit niet-gebruik kan eigenlijk geplaatst worden op vier niveaus. Ten eerste heb je het niveau van de cliënt, dit is echt de concrete rechthebbende, oftewel in dit geval de ouders die recht hebben op het sociaal tarief. Binnen dit onderzoek koos ik ervoor om ook ouders die niet gebruik maken van het sociaal tarief te betrekken. Als tweede hebben we het niveau van de administratie, dus hierbij gaat het over de administratieve gemeentemedewerkers die mee het sociaal tarief toekennen. Ten derde hebben we het beleidsontwerp, dit zijn de beleidsmedewerkers binnen de gemeente die bepalen welke concrete voorwaarden er moeten voldaan worden voor een toekenning. En dan als laatste hebben we de sociale en juridische context. De eerste drie niveaus zijn eigenlijk ingebed in deze context. Dus door bijvoorbeeld maatschappelijke normen of de maatschappelijke druk, het beleid op een hoger niveau of andere omstandigheden worden de niveaus van de cliënt, de administratie of het beleidsontwerp beïnvloed. Uw interview valt onder het eerste niveau, aangezien uw kind(eren) gaat/gaan naar het speelplein van Puurs-Sint-Amands (met eventueel gebruik van het sociaal tarief).

U zal vermoedelijk het principe van speelpleinwerk wel kennen. Ik zal kort wel even het sociaal tarief kaderen. Eigenlijk bieden de meeste speelpleinen een verminderd tarief of een soort korting op de toegangsprijs van het speelplein. Dit valt onder lokaal beleid. Ook in Puurs-Sint-Amands wordt er een sociaal tarief aangeboden.

- VRAAG 1: Mag ik eerst wat vragen over u persoonlijk stellen?
 - Wie ben je? Kan je me iets vertellen over jouw gezin, het aantal kinderen dat u heeft en het aantal dat daarvan naar de speelpleinwerking gaan?
 - Kan u me iets vertellen over uw achtergrond? Heeft u iets gestudeerd? Kan u uw huidige werksituatie beschrijven?
 - Wat zijn uw interesses? Heeft u zelf in het jeugdwerk gestaan? Dan denk ik bijvoorbeeld aan het speelplein, de Chiro of Scouts.
- VRAAG 2: Dan zou ik graag wat vragen stellen over de gemeente zelf.

- Hoe zou u Puurs-Sint-Amands als gemeente beschrijven, voor uzelf, voor uw kinderen, maar ook voor andere inwoners, voor bedrijven, of voor kwetsbare personen?
- VRAAG 3: Dan wil ik graag verder gaan over die praktische werking van het speelplein, qua inschrijving, uren dat het plein open is, de kosten die gepaard gaan met naar de werking te komen.
 - Gebruikt u vaak het speelplein in de schoolvakanties; hoe vaak? Gebruikt u nog andere vormen van opvang (bv. kampen of bij grootouders)?
 - Kent u de werking van het speelplein in de gemeente? Kan u iets vertellen over de inschrijvingswijze, de openingsuren of de kosten?
 - Wat vindt u hiervan? Ervaart u hierbij drempels?
 - Denkoefening: Stel dat u zelf op een financiële manier kwetsbaar bent, wat zou u zelf vinden van de werking van het speelplein? Wat zou u als struikelblokken identificeren?
- VRAAG 4: Dan wil ik graag eens de concrete activiteiten en het spelaanbod van het speelplein bespreken.
 - Kent u de manier waarop het spelaanbod op het speelplein georganiseerd wordt?
 - Wat vindt u hiervan? Ervaart u hierbij drempels?
 - Wordt er hierbij, volgens u, rekening gehouden met specifieke doelgroepen, zoals kinderen met een beperking, maar ook bijvoorbeeld met kinderen die uit een financieel kwetsbare achtergrond komen?
 - Denkoefening: Stel dat u zelf op een financiële manier kwetsbaar bent, wat zou u zelf vinden van de organisatie van het spelaanbod? Wat zou u als struikelblokken identificeren?
- VRAAG 5: Als we dan eens naar het bredere plaatje van speelpleinwerk kijken.
 - Wat zijn de voordelen van speelpleinwerk voor kinderen? Wat zijn de redenen om een kind naar een werking te laten gaan, volgens u?
 - Spelen de gemeente en de bredere context een rol in deze voordelen? Kunnen of moeten zij een rol spelen zodat kinderen van deze voordelen kunnen genieten?
 - Zijn er nadelen aan speelpleinwerk voor kinderen? Wat zijn deze?
 - Spelen de gemeente en de bredere context een rol in deze nadelen? Kunnen of moeten zij een rol spelen zodat kinderen deze nadelen minder ervaren?
 - Wat zijn de voordelen van speelpleinwerk voor de ouders?

- Spelen de gemeente en de bredere context een rol in deze voordelen? Kunnen of moeten zij een rol spelen zodat kinderen van deze voordelen kunnen genieten?
- Zijn er nadelen aan speelpleinwerk voor ouders? Wat zijn deze?
 - Spelen de gemeente en de bredere context een rol in deze nadelen? Kunnen of moeten zij een rol spelen zodat kinderen deze nadelen minder ervaren?
- Als we nu de antwoorden van de vorige vraag toespitsen voor kinderen en hun ouders met een financieel kwetsbare achtergrond, welke voor- en nadelen springen dan meer naar boven?
 - Wat zou een speelpleinwerking kunnen doen om toegankelijker te zijn?
- VRAAG 6: Nu zou ik graag wat verder ingaan op het sociaal tarief.
 - Wist u dat de gemeente een sociaal tarief aanbiedt voor de speelpleinwerking? Kan u de toekenningsvoorwaarden en het aanvraagproces beschrijven? Weet u waar u informatie kan vinden hierover?
 - Wat vindt u hiervan?
 - Heeft u ooit overwogen het sociaal tarief aan te vragen? Waarom wel of niet?
 - Denkoefening: Stel dat u zelf een financieel kwetsbare achtergrond heeft, zou u het sociaal tarief kunnen en willen aanvragen en wat zou u vinden van het beleid, de voorwaarden, het proces en de informatie?
 - Wat zijn de voordelen van het sociaal tarief voor de kinderen en hun ouders? Wat zouden voor u de redenen zijn om het sociaal tarief te gebruiken?
 - Spelen de gemeente en de bredere context een rol in deze voordelen? Kunnen of moeten zij een rol spelen zodat kinderen van deze voordelen kunnen genieten?
 - Wat zijn de nadelen van het sociaal tarief voor de kinderen en hun ouders? Vindt u dat er drempels zijn verbonden aan deze aanvraag; zo ja, welke?
 - Spelen de gemeente en de bredere context een rol in deze nadelen? Kunnen of moeten zij een rol spelen zodat kinderen deze nadelen minder ervaren?
 - Hoe zou de gemeente het sociaal tarief toegankelijker kunnen maken voor financieel kwetsbare personen?

2.2 Interviewleidraad voor interviews op niveau van de administratie

2.2.1 Interviewleidraad voor interviews met administratie van sociale dienst

Ik zal dit interview opnemen met mijn telefoon, als dat oké is? Ik wil me namelijk meer focussen op het gesprek en dan kan ik later alles proper uittypen. De opname zal puur daarvoor gebruikt worden en zal dus ook niet verspreid worden.

Eerst en vooral, bedankt dat u wil deelnemen aan mijn thesisonderzoek! Uw bijdrage wordt ontzettend gewaardeerd.

Mag ik u dan vragen om deze informed consent te ondertekenen? Hierin staat dat u toestemming geeft voor dit onderzoek en dat u weet dat u elk moment mag stoppen voor, tijdens of na het interview. En dat u weet dat de resultaten gebruikt zullen worden voor wetenschappelijke doeleinden en dus ook gepubliceerd mogen worden, maar hierbij zal uw naam niet vermeld worden en zal de anonimiteit en vertrouwelijkheid bewaard worden. U kan ook uw emailadres invullen als u graag op de hoogte wordt gehouden van de uitwerking en de resultaten. En daarin staan ook alle gegevens van mijn promotoren, van de ethische commissie en van mezelf. U kan ons namelijk altijd bereiken voor vragen of opmerkingen. Heeft u momenteel nog vragen?

Oké, dan kunnen we van start gaan. Ik zal eerst beginnen met het onderzoek wat te kaderen. Het gaat dus over mijn masterproef; de gekozen titel is 'Betaalbaar spelen, maar niet voor iedereen? Een onderzoek naar de omvang en de verklaringen van het niet-gebruik van het sociaal tarief op de lokale speelpleinwerking.'

We kunnen eigenlijk spreken van niet-gebruik wanneer rechthebbenden van een sociaal recht dit recht toch niet opnemen, om verscheidene redenen. Een voorbeeld van zo een sociaal recht is in dit onderzoek het sociaal tarief op de lokale speelpleinwerking. Dit niet-gebruik kan eigenlijk geplaatst worden op vier niveaus. Ten eerste heb je het niveau van de cliënt, dit is echt de concrete rechthebbende, oftewel in dit geval de ouders die recht hebben op het sociaal tarief. Als tweede hebben we het niveau van de administratie, dus hierbij gaat het over de administratieve gemeentemedewerkers die mee het sociaal tarief toekennen. Ten derde hebben we het beleidsontwerp, dit zijn de beleidsmedewerkers binnen de gemeente die bepalen welke concrete voorwaarden er moeten voldaan worden voor een toekenning. En dan als laatste hebben we de sociale en juridische context. De eerste drie niveaus zijn eigenlijk ingebed in deze context. Dus door bijvoorbeeld maatschappelijke normen of de maatschappelijke druk, het beleid op een hoger niveau of andere omstandigheden worden de niveaus van de cliënt, de administratie of het beleidsontwerp beïnvloed. Uw interview valt

eigenlijk onder het tweede niveau, waardoor ik u zal bevragen over de concrete toekenning van de inschrijvingen op het speelplein in Puurs-Sint-Amands en de toekenning van het sociaal tarief binnen de gemeente.

- VRAAG 1: Mag ik eerst wat vragen over u en over uw functie stellen?
 - Wie ben je? En wat is uw functie binnen de gemeente?
 - Hoe verhoudt u zich tot het speelplein en de toekenning van het sociaal tarief binnen de gemeente en het speelplein?
 - Kan u me iets vertellen over uw achtergrond? Heeft u gestudeerd voor deze functie; wat heeft u dan gestudeerd?
 - Wat zijn uw interesses? Heeft u zelf in het jeugdwerk gestaan? Dan denk ik bijvoorbeeld aan het speelplein, de Chiro of Scouts.
- VRAAG 2: Dan zou ik graag wat vragen stellen over de gemeente zelf.
 - Hoe zou u Puurs-Sint-Amands als gemeente beschrijven, voor de inwoners, voor bedrijven, of voor kwetsbare personen?
 - Welke koers wordt erop gegaan met het beleid (in het algemeen)? En wat is de rol van de administratie ten opzichte van het beleid?
- VRAAG 3: Dan wil ik graag verder gaan over die praktische werking van het speelplein, qua inschrijving, uren dat het plein open is, de kosten die gepaard gaan met naar de werking te komen.
 - Kent u de werking van het speelplein in de gemeente? Kan u hier iets over vertellen?
 - Is er specifiek beleid uitgewerkt om personen met een financiële kwetsbaarheid te kunnen betrekken in de werking van het speelplein? Zo ja, wat is dat beleid en wat doet u als administratie om dat beleid te volbrengen?
 - Denkoefening: Stel dat u zelf op een financiële manier kwetsbaar bent, wat zou u zelf vinden van de werking van het speelplein (met of zonder het beleid van de gemeente toegepast)? Wat zou u als struikelblokken identificeren?
- VRAAG 4: Dan wil ik graag eens de concrete activiteiten en het spelaanbod van het speelplein bespreken.
 - Kent u de manier waarop het spelaanbod op het speelplein georganiseerd wordt?
 - Wordt er hierbij, volgens u, rekening gehouden met specifieke doelgroepen, zoals kinderen met een beperking, maar ook bijvoorbeeld met kinderen die uit een financieel kwetsbare achtergrond komen?

- Denkoefening: Stel dat u zelf op een financiële manier kwetsbaar bent, wat zou u zelf vinden van de organisatie van het spelaanbod (met of zonder het beleid van de gemeente toegepast)? Wat zou u als struikelblokken identificeren?
- VRAAG 5: Als we dan eens naar het bredere plaatje van speelpleinwerk kijken.
 - Wat zijn de voordelen van speelpleinwerk voor kinderen? Wat zijn de redenen om een kind naar een werking te laten gaan, volgens u?
 - Spelen de beleidsmedewerkers en de sociale en juridische context een rol in deze voordelen? Kunnen of moeten zij een rol spelen zodat kinderen van deze voordelen kunnen genieten?
 - En wat ziet u als de rol van de administratie van de gemeente hierbij? Hoe kan de gemeente deze voordelen versterken?
 - Zijn er nadelen aan speelpleinwerk voor kinderen? Wat zijn deze?
 - Spelen de beleidsmedewerkers en de sociale en juridische context een rol in deze nadelen? Kunnen of moeten zij een rol spelen zodat kinderen deze nadelen minder of niet ervaren?
 - En wat ziet u als de rol van de administratie van de gemeente hierbij? Hoe kan de gemeente deze nadelen verhelpen?
 - Wat zijn de voordelen van speelpleinwerk voor ouders?
 - Spelen de beleidsmedewerkers en de sociale en juridische context een rol in deze voordelen? Kunnen of moeten zij een rol spelen zodat kinderen van deze voordelen kunnen genieten?
 - En wat ziet u als de rol van de administratie van de gemeente hierbij? Hoe kan de gemeente deze voordelen versterken?
 - Zijn er nadelen aan speelpleinwerk voor ouders? Wat zijn deze?
 - Spelen de beleidsmedewerkers en de sociale en juridische context een rol in deze nadelen? Kunnen of moeten zij een rol spelen zodat kinderen deze nadelen minder of niet ervaren?
 - En wat ziet u als de rol van de administratie van de gemeente hierbij? Hoe kan de gemeente deze nadelen verhelpen?
 - Als we nu de antwoorden van de vorige vraag toespitsen voor kinderen en hun ouders met een financieel kwetsbare achtergrond, welke voor- en nadelen springen dan meer naar boven?
 - Wat zou een speelpleinwerking kunnen doen om toegankelijker te zijn; en hoe zou de gemeente dit kunnen faciliteren?
- VRAAG 6: Nu zou ik graag wat verder ingaan op het sociaal tarief.

- Heeft de gemeente een beleid of visie ontwikkeld voor het sociaal tarief op het speelplein? Kan u de toekenningsvoorwaarden en het aanvraagproces beschrijven?
- Weet u hoe vaak het sociaal tarief aangevraagd wordt? Ziet u hier een verschil in bij het gebruik doorheen de jaren?
- Hoe worden personen in de gemeente geïnformeerd over het sociaal tarief?
- Denkoefening: Stel dat u zelf een financieel kwetsbare achtergrond heeft, wat zou u vinden van het beleid, de voorwaarden, het proces en de informatie?
- Wat zijn de voordelen van het sociaal tarief voor de kinderen en hun ouders?
Wat zijn de redenen om het sociaal tarief te gebruiken?
 - Spelen de beleidsmedewerkers en de sociale en juridische context een rol in deze voordelen? Kunnen of moeten zij een rol spelen zodat kinderen van deze voordelen kunnen genieten?
 - En wat ziet u als de rol van de administratie van de gemeente hierbij? Hoe kan de gemeente deze voordelen versterken?
- Wat zijn de nadelen van het sociaal tarief voor de kinderen en hun ouders?
Vindt u dat er drempels zijn verbonden aan deze aanvraag; zo ja, welke?
 - Spelen de beleidsmedewerkers en de sociale en juridische context een rol in deze nadelen? Kunnen of moeten zij een rol spelen zodat kinderen deze nadelen minder of niet ervaren?
 - En wat ziet u als de rol van de administratie van de gemeente hierbij? Hoe kan de gemeente deze nadelen verhelpen?
- Hoe zou de administratie het sociaal tarief toegankelijker kunnen maken voor financieel kwetsbare personen?
- VRAAG 7: Zou er iemand van je collega's die mee bezig is met het sociaal tarief het ook zien zitten om een interview met mij af te nemen?

2.2.2 Interviewleidraad voor interviews met administratie van speelpleinwerking

Ik zal dit interview opnemen met mijn telefoon, als dat oké is? Ik wil me namelijk meer focussen op het gesprek en dan kan ik later alles proper uittypen. De opname zal puur daarvoor gebruikt worden en zal dus ook niet verspreid worden.

Eerst en vooral, bedankt dat u wil deelnemen aan mijn thesisonderzoek! Uw bijdrage wordt ontzettend gewaardeerd.

Mag ik u dan vragen om deze informed consent te ondertekenen? Hierin staat dat u toestemming geeft voor dit onderzoek en dat u weet dat u elk moment mag stoppen voor,

tijdens of na het interview. En dat u weet dat de resultaten gebruikt zullen worden voor wetenschappelijke doeleinden en dus ook gepubliceerd mogen worden, maar hierbij zal uw naam niet vermeld worden en zal de anonimiteit en vertrouwelijkheid bewaard worden. U kan ook uw emailadres invullen als u graag op de hoogte wordt gehouden van de uitwerking en de resultaten. En daarin staan ook alle gegevens van mijn promotoren, van de ethische commissie en van mezelf. U kan ons namelijk altijd bereiken voor vragen of opmerkingen. Heeft u momenteel nog vragen?

Oké, dan kunnen we van start gaan. Ik zal eerst beginnen met het onderzoek wat te kaderen. Het gaat dus over mijn masterproef; de gekozen titel is 'Betaalbaar spelen, maar niet voor iedereen? Een onderzoek naar de omvang en de verklaringen van het niet-gebruik van het sociaal tarief op de lokale speelpleinwerking.'

We kunnen eigenlijk spreken van niet-gebruik wanneer rechthebbenden van een sociaal recht dit recht toch niet opnemen, om verscheidene redenen. Een voorbeeld van zo een sociaal recht is in dit onderzoek het sociaal tarief op de lokale speelpleinwerking. Dit niet-gebruik kan eigenlijk geplaatst worden op vier niveaus. Ten eerste heb je het niveau van de cliënt, dit is echt de concrete rechthebbende, oftewel in dit geval de ouders die recht hebben op het sociaal tarief. Als tweede hebben we het niveau van de administratie, dus hierbij gaat het over de administratieve, uitvoerende gemeentemedewerkers die bijvoorbeeld mee het sociaal tarief toekennen of zoals jij het speelplein draaiende houden. Ten derde hebben we het beleidsontwerp, dit zijn de beleidsmedewerkers binnen de gemeente die bepalen welke concrete voorwaarden er moeten voldaan worden voor een toekenning. En dan als laatste hebben we de sociale en juridische context. De eerste drie niveaus zijn eigenlijk ingebed in deze context. Dus door bijvoorbeeld maatschappelijke normen of de maatschappelijke druk, het beleid op een hoger niveau of andere omstandigheden worden de niveaus van de cliënt, de administratie of het beleidsontwerp beïnvloed. Uw interview ga ik categoriseren onder het tweede niveau, aangezien je meer verantwoordelijk bent voor de uitvoering hier op het speelplein.

- VRAAG 1: Mag ik eerst wat vragen over u en over uw functie stellen?
 - Wie ben je? En wat is uw functie binnen de gemeente?
 - Hoe verhoudt u zich tot de toekenning van het sociaal tarief binnen de gemeente en het speelplein?
 - Kan u me iets vertellen over uw achtergrond? Heeft u gestudeerd voor deze functie; wat heeft u dan gestudeerd?
 - Wat zijn uw interesses? Heeft u zelf in het jeugdwerk gestaan? Dan denk ik bijvoorbeeld aan het speelplein, de Chiro of Scouts.

- VRAAG 2: Dan zou ik graag wat vragen stellen over de gemeente zelf.
 - Hoe zou u Puurs-Sint-Amands als gemeente beschrijven, voor de inwoners, voor bedrijven, of voor kwetsbare personen?
 - Welke koers wordt erop gegaan met het beleid (in het algemeen)?
- VRAAG 3: Dan wil ik graag verder gaan over die praktische werking van het speelplein, qua inschrijving, uren dat het plein open is, de kosten die gepaard gaan met naar de werking te komen.
 - Kan u mij de praktische werking van het speelplein uitleggen? En dan bedoel ik: hoe gebeurt de inschrijving, wat zijn de openingsuren van het plein, wat kost een dagje speelplein?
 - Is er specifiek beleid uitgewerkt om personen met een financiële kwetsbaarheid te kunnen betrekken in de werking van het speelplein? Zo ja, wat is dat beleid en wat doet u als administratie om dat beleid te volbrengen?
 - Denkoefening: Stel dat u zelf op een financiële manier kwetsbaar bent, wat zou u zelf vinden van de werking van het speelplein (met of zonder het beleid van de gemeente toegepast)? Wat zou u als struikelblokken identificeren?
- VRAAG 4: Dan wil ik graag eens de concrete activiteiten en het spelaanbod van het speelplein bespreken.
 - Kan je de manier waarop de activiteiten op het speelplein zijn georganiseerd beschrijven? Zijn er extra activiteiten bovenop het gewone aanbod?
 - Wordt er hierbij, volgens u, rekening gehouden met specifieke doelgroepen, zoals kinderen met een beperking, maar ook bijvoorbeeld met kinderen die uit een financieel kwetsbare achtergrond komen?
 - Denkoefening: Stel dat u zelf op een financiële manier kwetsbaar bent, wat zou u zelf vinden van de organisatie van het spelaanbod (met of zonder het beleid van de gemeente toegepast)? Wat zou u als struikelblokken identificeren?
- VRAAG 5: Als we dan eens naar het bredere plaatje van speelpleinwerk kijken.
 - Wat zijn de voordelen van speelpleinwerk voor kinderen? Wat zijn de redenen om een kind naar een werking te laten gaan, volgens u?
 - En wat ziet u als de rol van de gemeente hierbij? Hoe kan de gemeente deze voordelen versterken?
 - Is hierbij een rol weggelegd voor bijvoorbeeld hogere overheid of andere ondersteunende organisaties?
 - Zijn er nadelen aan speelpleinwerk voor kinderen? Wat zijn deze?
 - En wat ziet u als de rol van de gemeente hierbij? Hoe kan de gemeente deze nadelen verkleinen?

- Is hierbij een rol weggelegd voor bijvoorbeeld hogere overheid of andere ondersteunende organisaties?
- Wat zijn de voordelen van speelpleinwerk voor ouders?
 - En wat ziet u als de rol van de gemeente hierbij? Hoe kan de gemeente deze voordelen versterken?
 - Is hierbij een rol weggelegd voor bijvoorbeeld hogere overheid of andere ondersteunende organisaties?
- Zijn er nadelen aan speelpleinwerk voor ouders? Wat zijn deze?
 - En wat ziet u als de rol van de gemeente hierbij? Hoe kan de gemeente deze nadelen verkleinen?
 - Is hierbij een rol weggelegd voor bijvoorbeeld hogere overheid of andere ondersteunende organisaties?
- Als we nu de antwoorden van de vorige vraag toespitsen voor kinderen en hun ouders met een financieel kwetsbare achtergrond, welke voor- en nadelen springen dan meer naar boven?
 - Wat zou een speelpleinwerking kunnen doen om toegankelijker te zijn; en hoe zou de gemeente dit kunnen faciliteren?
- VRAAG 6: Nu zou ik graag wat verder ingaan op het sociaal tarief.
 - Heeft de gemeente, voor zover u weet, een beleid of visie ontwikkeld voor het sociaal tarief op het speelplein?
 - Kan u de toekenningsvoorwaarden en het aanvraagproces beschrijven?
 - Weet u hoe vaak het sociaal tarief aangevraagd wordt? Ziet u hier een verschil in bij het gebruik doorheen de jaren? Is dit iets dat je in de gaten houdt?
 - Hoe worden personen in de gemeente en het speelplein geïnformeerd over het sociaal tarief?
 - Denkoefening: Stel dat u zelf een financieel kwetsbare achtergrond heeft, wat zou u vinden van het beleid, de voorwaarden, het proces en de informatie?
 - Wat zijn de voordelen van het sociaal tarief voor de kinderen en hun ouders? Wat zijn de redenen om het sociaal tarief te gebruiken?
 - En wat ziet u als de rol van de gemeente hierbij? Hoe kan de gemeente deze voordelen vergroten?
 - Is hierbij een rol weggelegd voor bijvoorbeeld hogere overheid of andere ondersteunende organisaties?
 - Wat zijn de nadelen van het sociaal tarief voor de kinderen en hun ouders? Vindt u dat er drempels zijn verbonden aan deze aanvraag; zo ja, welke?
 - En wat ziet u als de rol van de gemeente hierbij? Hoe kan de gemeente deze nadelen verkleinen?

- Is hierbij een rol weggelegd voor bijvoorbeeld hogere overheid of andere ondersteunende organisaties?
- Hoe zou de administratie het sociaal tarief toegankelijker kunnen maken voor financieel kwetsbare personen?
- VRAAG 7: Is er nog iets dat je graag gezegd wil hebben over het onderwerp dat nog niet aan bod is gekomen?

2.3 Interviewleidraad voor interviews op niveau van het beleidsontwerp

2.3.1 Interviewleidraad voor interviews met beleidsontwerp van sociale dienst

Ik zal dit interview opnemen met mijn telefoon, als dat oké is? Ik wil me namelijk meer focussen op het gesprek en dan kan ik later alles proper uittypen. De opname zal puur daarvoor gebruikt worden en zal dus ook niet verspreid worden.

Eerst en vooral, bedankt dat u wil deelnemen aan mijn thesisonderzoek! Uw bijdrage wordt ontzettend gewaardeerd.

Mag ik u dan vragen om deze informed consent te ondertekenen? Hierin staat dat u toestemming geeft voor dit onderzoek en dat u weet dat u elk moment mag stoppen voor, tijdens of na het interview. En dat u weet dat de resultaten gebruikt zullen worden voor wetenschappelijke doeleinden en dus ook gepubliceerd mogen worden, maar hierbij zal uw naam niet vermeld worden en zal de anonimiteit en vertrouwelijkheid bewaard worden. U kan ook uw emailadres invullen als u graag op de hoogte wordt gehouden van de uitwerking en de resultaten. En daarin staan ook alle gegevens van mijn promotoren, van de ethische commissie en van mezelf. U kan ons namelijk altijd bereiken voor vragen of opmerkingen. Heeft u momenteel nog vragen?

Oké, dan kunnen we van start gaan. Ik zal eerst beginnen met het onderzoek wat te kaderen. Het gaat dus over mijn masterproef; de gekozen titel is 'Betaalbaar spelen, maar niet voor iedereen? Een onderzoek naar de omvang en de verklaringen van het niet-gebruik van het sociaal tarief op de lokale speelpleinwerking.'

We kunnen eigenlijk spreken van niet-gebruik wanneer rechthebbenden van een sociaal recht dit recht toch niet opnemen, om verscheidene redenen. Een voorbeeld van zo een sociaal recht is in dit onderzoek het sociaal tarief op de lokale speelpleinwerking. Dit niet-gebruik kan eigenlijk geplaatst worden op vier niveaus. Ten eerste heb je het niveau van de cliënt, dit is echt de concrete rechthebbende, oftewel in dit geval de ouders die recht hebben op het sociaal tarief. Als tweede hebben we het niveau van de administratie, dus hierbij gaat het over de

administratieve gemeentemedewerkers die mee het sociaal tarief toekennen. Ten derde hebben we het beleidsontwerp, dit zijn de beleidsmedewerkers binnen de gemeente die bepalen welke concrete voorwaarden er moeten voldaan worden voor een toekenning. En dan als laatste hebben we de sociale en juridische context. De eerste drie niveaus zijn eigenlijk ingebed in deze context. Dus door bijvoorbeeld maatschappelijke normen of de maatschappelijke druk, het beleid op een hoger niveau of andere omstandigheden worden de niveaus van de cliënt, de administratie of het beleidsontwerp beïnvloed. Uw interview valt eigenlijk onder het derde niveau, waardoor ik u zal bevragen over het beleid achter de speelpleinwerking van Puurs-Sint-Amunds en het sociaal tarief binnen de gemeente.

- VRAAG 1: Mag ik eerst wat vragen over u en over uw functie stellen?
 - Wie ben je? En wat is uw functie binnen de gemeente?
 - Hoe verhoudt u zich tot het speelplein en het beleid rond het sociaal tarief binnen de gemeente en het speelplein?
 - Kan u me iets vertellen over uw achtergrond? Heeft u gestudeerd voor deze functie; wat heeft u dan gestudeerd?
 - Wat zijn uw interesses? Heeft u zelf in het jeugdwerk gestaan? Dan denk ik bijvoorbeeld aan het speelplein, de Chiro of Scouts.
- VRAAG 2: Dan zou ik graag wat vragen stellen over de gemeente zelf.
 - Hoe zou u Puurs-Sint-Amunds als gemeente beschrijven, voor de inwoners, voor bedrijven, of voor kwetsbare personen?
 - Welke koers wordt erop gegaan met het beleid (in het algemeen)?
- VRAAG 3: Dan wil ik graag verder gaan over die praktische werking van het speelplein, qua inschrijving, uren dat het plein open is, de kosten die gepaard gaan met naar de werking te komen.
 - Kent u de werking van het speelplein in de gemeente? Kan u hier iets over vertellen?
 - Wordt er specifiek beleid uitgewerkt om personen met een financiële kwetsbaarheid te kunnen betrekken in de werking van het speelplein? Zo ja, wat is dat beleid?
 - Denkoefening: Stel dat u zelf op een financiële manier kwetsbaar bent, wat zou u zelf vinden van de werking van het speelplein (met of zonder het beleid van de gemeente toegepast)? Wat zou u als struikelblokken identificeren?
- VRAAG 4: Dan wil ik graag eens de concrete activiteiten en het spelaanbod van het speelplein bespreken.
 - Kent u de manier waarop het spelaanbod op het speelplein georganiseerd wordt?

- Wordt er hierbij, volgens u, rekening gehouden met specifieke doelgroepen, zoals kinderen met een beperking, maar ook bijvoorbeeld met kinderen die uit een financieel kwetsbare achtergrond komen?
- Denkoefening: Stel dat u zelf op een financiële manier kwetsbaar bent, wat zou u zelf vinden van de organisatie van het spelaanbod (met of zonder het beleid van de gemeente toegepast)? Wat zou u als struikelblokken identificeren?
- VRAAG 5: Als we dan eens naar het bredere plaatje van speelpleinwerk kijken.
 - Wat zijn de voordelen van speelpleinwerk voor kinderen? Wat zijn de redenen om een kind naar een werking te laten gaan, volgens u?
 - Spelen de administratieve gemeentemedewerkers en de sociale en juridische context een rol in deze voordelen? Kunnen of moeten zij een rol spelen zodat kinderen van deze voordelen kunnen genieten?
 - En wat ziet u als de rol van het beleid van de gemeente hierbij? Hoe kan de gemeente deze voordelen versterken?
 - Zijn er nadelen aan speelpleinwerk voor kinderen? Wat zijn deze?
 - Spelen de administratieve gemeentemedewerkers en de sociale en juridische context een rol in deze nadelen? Kunnen of moeten zij een rol spelen zodat kinderen deze nadelen minder of niet ervaren?
 - En wat ziet u als de rol van het beleid van de gemeente hierbij? Hoe kan de gemeente deze nadelen verhelpen?
 - Wat zijn de voordelen van speelpleinwerk voor ouders?
 - Spelen de administratieve gemeentemedewerkers en de sociale en juridische context een rol in deze voordelen? Kunnen of moeten zij een rol spelen zodat kinderen van deze voordelen kunnen genieten?
 - En wat ziet u als de rol van het beleid van de gemeente hierbij? Hoe kan de gemeente deze voordelen versterken?
 - Zijn er nadelen aan speelpleinwerk voor ouders? Wat zijn deze?
 - Spelen de administratieve gemeentemedewerkers en de sociale en juridische context een rol in deze nadelen? Kunnen of moeten zij een rol spelen zodat kinderen deze nadelen minder of niet ervaren?
 - En wat ziet u als de rol van het beleid van de gemeente hierbij? Hoe kan de gemeente deze nadelen verhelpen?
 - Als we nu de antwoorden van de vorige vraag toespitsen voor kinderen en hun ouders met een financieel kwetsbare achtergrond, welke voor- en nadelen springen dan meer naar boven?
 - Wat zou een speelpleinwerking kunnen doen om toegankelijker te zijn; en hoe zou de gemeente dit kunnen faciliteren?

- VRAAG 6: Nu zou ik graag wat verder ingaan op het sociaal tarief.
 - Heeft de gemeente een beleid of visie ontwikkeld voor het sociaal tarief op het speelplein? Kan u de toekenningsvoorwaarden en het aanvraagproces beschrijven?
 - Weet u hoe vaak het sociaal tarief aangevraagd wordt? Ziet u hier een verschil in bij het gebruik doorheen de jaren?
 - Zijn er plannen om het beleid rond het sociaal tarief aan te passen, naargelang het gebruik van het sociaal tarief?
 - Hoe worden personen in de gemeente geïnformeerd over het sociaal tarief?
 - Denkoefening: Stel dat u zelf een financieel kwetsbare achtergrond heeft, wat zou u vinden van het beleid, de voorwaarden, het proces en de informatie?
 - Wat zijn de voordelen van het sociaal tarief voor de kinderen en hun ouders? Wat zijn de redenen om het sociaal tarief te gebruiken?
 - Spelen de administratieve gemeentemedewerkers en de sociale en juridische context een rol in deze voordelen? Kunnen of moeten zij een rol spelen zodat kinderen van deze voordelen kunnen genieten?
 - En wat ziet u als de rol van het beleid van de gemeente hierbij? Hoe kan de gemeente deze voordelen versterken?
 - Wat zijn de nadelen van het sociaal tarief voor de kinderen en hun ouders? Vindt u dat er drempels zijn verbonden aan deze aanvraag; zo ja, welke?
 - Spelen de administratieve gemeentemedewerkers en de sociale en juridische context een rol in deze nadelen? Kunnen of moeten zij een rol spelen zodat kinderen deze nadelen minder of niet ervaren?
 - En wat ziet u als de rol van het beleid van de gemeente hierbij? Hoe kan de gemeente deze nadelen verhelpen?
 - Hoe zou het beleid het sociaal tarief toegankelijker kunnen maken voor financieel kwetsbare personen?
- VRAAG 7: Zou er iemand die net zoals u een meer beleidsfunctie opneemt het zien zitten om ook met mij een interview af te nemen? Of denkt u dat het spreken met een schepen hierover ook een goed idee is? (Onder welke schepen vallen jullie? Is dat Sophie of Willem?)

2.3.2 Interviewleidraad voor interviews met beleidsontwerp van speelplein

Ik zal dit interview opnemen met mijn telefoon, als dat oké is? Ik wil me namelijk meer focussen op het gesprek en dan kan ik later alles proper uittypen. De opname zal puur daarvoor gebruikt worden en zal dus ook niet verspreid worden.

Eerst en vooral, bedankt dat u wil deelnemen aan mijn thesisonderzoek! Uw bijdrage wordt ontzettend gewaardeerd.

Mag ik u dan vragen om deze informed consent te ondertekenen? Hierin staat dat u toestemming geeft voor dit onderzoek en dat u weet dat u elk moment mag stoppen voor, tijdens of na het interview. En dat u weet dat de resultaten gebruikt zullen worden voor wetenschappelijke doeleinden en dus ook gepubliceerd mogen worden, maar hierbij zal uw naam niet vermeld worden en zal de anonimiteit en vertrouwelijkheid bewaard worden. U kan ook uw emailadres invullen als u graag op de hoogte wordt gehouden van de uitwerking en de resultaten. En daarin staan ook alle gegevens van mijn promotoren, van de ethische commissie en van mezelf. U kan ons namelijk altijd bereiken voor vragen of opmerkingen. Heeft u momenteel nog vragen?

Oké, dan kunnen we van start gaan. Ik zal eerst beginnen met het onderzoek wat te kaderen. Het gaat dus over mijn masterproef; de gekozen titel is 'Betaalbaar spelen, maar niet voor iedereen? Een onderzoek naar de omvang en de verklaringen van het niet-gebruik van het sociaal tarief op de lokale speelpleinwerking.'

We kunnen eigenlijk spreken van niet-gebruik wanneer rechthebbenden van een sociaal recht dit recht toch niet opnemen, om verscheidene redenen. Een voorbeeld van zo een sociaal recht is in dit onderzoek het sociaal tarief op de lokale speelpleinwerking. Dit niet-gebruik kan eigenlijk geplaatst worden op vier niveaus. Ten eerste heb je het niveau van de cliënt, dit is echt de concrete rechthebbende, oftewel in dit geval de ouders die recht hebben op het sociaal tarief. Als tweede hebben we het niveau van de administratie, dus hierbij gaat het over de administratieve gemeentemedewerkers die mee het sociaal tarief toekennen of uitvoerende medewerkers van het speelplein. Ten derde hebben we het beleidsontwerp, dit zijn de personen (mede)verantwoordelijk voor het beleid van het sociaal tarief of onze speelpleinwerking. En dan als laatste hebben we de sociale en juridische context. De eerste drie niveaus zijn eigenlijk ingebed in deze context. Dus door bijvoorbeeld maatschappelijke normen of de maatschappelijke druk, het beleid op een hoger niveau of andere omstandigheden worden de niveaus van de cliënt, de administratie of het beleidsontwerp beïnvloed. Uw interview valt eigenlijk onder het derde niveau, waardoor ik u zal bevragen over het beleid achter de speelpleinwerking van Puurs-Sint-Amands en het sociaal tarief binnen de gemeente.

- VRAAG 1: Mag ik eerst wat vragen over u en over uw functie stellen?
 - Wie ben je? En wat is uw functie binnen de gemeente?

- Hoe verhoudt u zich tot het speelplein en het beleid rond het sociaal tarief binnen de gemeente en het speelplein?
- Kan u me iets vertellen over uw achtergrond? Heeft u gestudeerd voor deze functie; wat heeft u dan gestudeerd? Wat voor werk heb je gedaan voor dat je schepen werd?
- Wat zijn uw interesses? Heeft u zelf in het jeugdwerk gestaan? Dan denk ik bijvoorbeeld aan het speelplein, de Chiro of Scouts.
- VRAAG 2: Dan zou ik graag wat vragen stellen over de gemeente zelf.
 - Hoe zou u Puurs-Sint-Amands als gemeente beschrijven, voor de inwoners, voor bedrijven, of voor kwetsbare personen?
 - Welke koers wordt erop gegaan met het beleid (in het algemeen)?
- VRAAG 3: Dan wil ik graag verder gaan over die praktische werking van het speelplein, qua inschrijving, uren dat het plein open is, de kosten die gepaard gaan met naar de werking te komen.
 - Kent u de werking van het speelplein in de gemeente? Kan u hier iets over vertellen?
 - Wordt er specifiek beleid uitgewerkt om personen met een financiële kwetsbaarheid te kunnen betrekken in de werking van het speelplein? Zo ja, wat is dat beleid?
 - Denkoefening: Stel dat u zelf op een financiële manier kwetsbaar bent, wat zou u zelf vinden van de werking van het speelplein (met of zonder het beleid van de gemeente toegepast)? Wat zou u als struikelblokken identificeren?
- VRAAG 4: Dan wil ik graag eens de concrete activiteiten en het spelaanbod van het speelplein bespreken.
 - Kent u de manier waarop het spelaanbod op het speelplein georganiseerd wordt?
 - Wordt er hierbij, volgens u, rekening gehouden met specifieke doelgroepen, zoals kinderen met een beperking, maar ook bijvoorbeeld met kinderen die uit een financieel kwetsbare achtergrond komen?
 - Denkoefening: Stel dat u zelf op een financiële manier kwetsbaar bent, wat zou u zelf vinden van de organisatie van het spelaanbod (met of zonder het beleid van de gemeente toegepast)? Wat zou u als struikelblokken identificeren?
- VRAAG 5: Wat is jouw rol bij het speelplein dat je nu beschreven hebt? Bepaal jij mee hoe de werking van het speelplein eruitziet?
 - Zijn er zaken die je in de komende legislatuur wil veranderen? Zo ja, wat en waarom?
- VRAAG 6: Als we dan eens naar het bredere plaatje van speelpleinwerk kijken.

- Wat zijn de voordelen van speelpleinwerk voor kinderen? Wat zijn de redenen om een kind naar een werking te laten gaan, volgens u?
 - Speelt volgens jou de gemeente een rol in deze voordelen? Kunnen of moeten zij een rol spelen zodat kinderen van deze voordelen kunnen genieten?
- Zijn er nadelen aan speelpleinwerk voor kinderen? Wat zijn deze?
 - Speelt de gemeente een rol in deze nadelen? Kunnen of moeten zij een rol spelen zodat kinderen deze nadelen minder of niet ervaren?
- Wat zijn de voordelen van speelpleinwerk voor ouders?
 - Speelt volgens jou de gemeente een rol in deze voordelen? Kunnen of moeten zij een rol spelen zodat kinderen van deze voordelen kunnen genieten?
- Zijn er nadelen aan speelpleinwerk voor ouders? Wat zijn deze?
 - Speelt de gemeente een rol in deze nadelen? Kunnen of moeten zij een rol spelen zodat kinderen deze nadelen minder of niet ervaren?
- Als we nu de antwoorden van de vorige vraag toespitsen voor kinderen en hun ouders met een financieel kwetsbare achtergrond, welke voor- en nadelen springen dan meer naar boven?
 - Wat zou een speelpleinwerking kunnen doen om toegankelijker te zijn; en hoe zou de gemeente dit kunnen faciliteren?
- Vindt u dat er een rol moet weggelegd zijn voor een hogere overheid qua beleid en visie op het speelplein? Of vindt u dat elk speelplein, eventueel in combinatie met de gemeente in kwestie, zijn eigen lijnen moet uittekenen?
 - Wat kunnen hierbij de voor- en nadelen van zijn?
- VRAAG 7: Nu zou ik graag wat verder ingaan op het sociaal tarief. Als u niet kan antwoorden, is dit uiteraard helemaal oké. Ik vermoed dat dat niet uw core business is?
 - Heeft de gemeente een beleid of visie ontwikkeld voor het sociaal tarief op het speelplein? Kan u de toekenningsvoorwaarden en het aanvraagproces beschrijven?
 - Hoe worden personen in de gemeente geïnformeerd over het sociaal tarief?
 - Denkoefening: Stel dat u zelf een financieel kwetsbare achtergrond heeft, wat zou u vinden van het beleid, de voorwaarden, het proces en de informatie?
 - Wat zijn de voordelen van het sociaal tarief voor de kinderen en hun ouders? Wat zijn de redenen om het sociaal tarief te gebruiken?
 - Speelt de gemeente een rol in deze voordelen? Kunnen of moeten zij een rol spelen zodat kinderen van deze voordelen kunnen genieten?

- Wat zijn de nadelen van het sociaal tarief voor de kinderen en hun ouders? Vindt u dat er drempels zijn verbonden aan deze aanvraag; zo ja, welke?
 - Speelt de gemeente een rol in deze nadelen? Kunnen of moeten zij een rol spelen zodat kinderen deze nadelen minder of niet ervaren?
- Hoe zou het beleid het sociaal tarief toegankelijker kunnen maken voor financieel kwetsbare personen?
- Vindt u dat er een rol moet weggelegd zijn voor een hogere overheid qua beleid en visie omtrent het sociaal tarief? Of vindt u dat elk gemeente zijn eigen lijnen moet uittekenen?
 - Wat kunnen hierbij de voor- en nadelen van zijn?

2.4 Interviewleidraad voor interviews op niveau van de sociale en juridische context

Ik zal dit interview opnemen met mijn telefoon, als dat oké is? Ik wil me namelijk meer focussen op het gesprek en dan kan ik later alles proper uittypen. De opname zal puur daarvoor gebruikt worden en zal dus ook niet verspreid worden.

Eerst en vooral, bedankt dat u wil deelnemen aan mijn thesisonderzoek! Uw bijdrage wordt ontzettend gewaardeerd.

Mag ik u dan vragen om deze informed consent te ondertekenen? Hierin staat dat u toestemming geeft voor dit onderzoek en dat u weet dat u elk moment mag stoppen voor, tijdens of na het interview. En dat u weet dat de resultaten gebruikt zullen worden voor wetenschappelijke doeleinden en dus ook gepubliceerd mogen worden, maar hierbij zal uw naam niet vermeld worden en zal de anonimiteit en vertrouwelijkheid bewaard worden. U kan ook uw emailadres invullen als u graag op de hoogte wordt gehouden van de uitwerking en de resultaten. En daarin staan ook alle gegevens van mijn promotoren, van de ethische commissie en van mezelf. U kan ons namelijk altijd bereiken voor vragen of opmerkingen. Heeft u momenteel nog vragen?

Oké, dan kunnen we van start gaan. Ik zal eerst beginnen met het onderzoek wat te kaderen. Het gaat dus over mijn masterproef; de gekozen titel is 'Betaalbaar spelen, maar niet voor iedereen? Een onderzoek naar de omvang en de verklaringen van het niet-gebruik van het sociaal tarief op de lokale speelpleinwerking.' We kunnen spreken van niet-gebruik wanneer rechthebbenden van een sociaal recht dit recht toch niet opnemen, om verscheidene redenen. Een voorbeeld van zo een sociaal recht is in dit onderzoek het sociaal tarief op de lokale speelpleinwerking. Dit niet-gebruik kan eigenlijk geplaatst worden op vier niveaus. Ten eerste

heb je het niveau van de cliënt, dit is echt de concrete rechthebbende, oftewel in dit geval de ouders die recht hebben op het sociaal tarief. Als tweede hebben we het niveau van de administratie, dus hierbij gaat het over de administratieve gemeentemedewerkers die mee het sociaal tarief toekennen. Ten derde hebben we het beleidsontwerp, dit zijn de beleidsmedewerkers binnen de gemeente die bepalen welke concrete voorwaarden er moeten voldaan worden voor een toekenning. En dan als laatste hebben we de sociale en juridische context. De eerste drie niveaus zijn eigenlijk ingebed in deze context. Dus door bijvoorbeeld maatschappelijke normen of de maatschappelijke druk, het beleid op een hoger niveau of andere omstandigheden worden de niveaus van de cliënt, de administratie of het beleidsontwerp beïnvloed. Uw interview valt eigenlijk onder het laatste niveau, waardoor ik u zal bevragen over de sociale en juridische context van speelpleinwerk en het sociaal tarief.

- VRAAG 1: Mag ik eerst wat vragen over u en over uw functie stellen?
 - Wie ben je? En wat is uw functie binnen de organisatie waarin je werkt?
 - Kan u me iets vertellen over uw achtergrond? Heeft u gestudeerd voor deze functie; wat heeft u dan gestudeerd?
 - Hoe ben je op die job terechtgekomen? Wat zijn vorige jobs die je gedaan hebt?
 - Wat zijn uw interesses? Heeft u zelf op een speelplein gestaan?
- VRAAG 2: Dan zou ik graag wat vragen stellen over de organisatie zelf.
 - Hoe zou u de organisatie beschrijven? Wat doen jullie?
 - Op welke manier ondersteunen jullie de concrete speelpleinen?
 - Kan u speelpleinwerk definiëren?
- VRAAG 3: Dan wil ik graag verder gaan over die praktische werking van de speelpleinen, qua inschrijving, uren dat het plein open is, de kosten die gepaard gaan met naar de werking te komen.
 - Wordt er een ideaaltypische speelpleinwerking/ jeugdwerk aangeraden? Wat is de visie van de organisatie daarin?
 - Wordt er specifiek beleid uitgewerkt om personen met een financiële kwetsbaarheid toch te kunnen betrekken in speelpleinen/ jeugdwerk? Zo ja, wat is dat beleid?
 - Denkoefening: Stel dat u zelf op een financiële manier kwetsbaar bent, wat zou u zelf vinden van de werkingen van de speelpleinen (met of zonder het beleid van jullie toegepast)? Wat zou u als struikelblokken identificeren?
- VRAAG 4: Dan wil ik graag eens de concrete activiteiten en het spelaanbod van speelpleinen bespreken.
 - Wat wordt er daarbij vanuit de organisatie aangeraden of wat is de visie hierbij?

- Wordt er hierbij rekening gehouden met specifieke doelgroepen, zoals kinderen met een beperking, maar ook bijvoorbeeld met kinderen die uit een financieel kwetsbare achtergrond komen?
- Denkoefening: Stel dat u zelf op een financiële manier kwetsbaar bent, wat zou u zelf vinden van de organisatie van het spelaanbod van de speelpleinen (met of zonder het beleid van jullie toegepast)? Wat zou u als struikelblokken identificeren?
- VRAAG 5: Als we dan eens naar het bredere plaatje van speelpleinwerk of jeugdwerk kijken.
 - Wat zijn de voordelen van speelpleinwerk voor kinderen? Wat zijn de redenen om een kind naar een werking te laten gaan?
 - Spelen de administratieve gemeentemedewerkers en de beleidsmedewerkers een rol in deze voordelen? Kunnen of moeten zij een rol spelen zodat kinderen van deze voordelen kunnen genieten?
 - En wat ziet u als de rol van jullie hierbij? Hoe kan de organisatie deze voordelen versterken?
 - Zijn er nadelen aan speelpleinwerk voor kinderen? Wat zijn deze?
 - Spelen de administratieve gemeentemedewerkers en de beleidsmedewerkers een rol in deze nadelen? Kunnen of moeten zij een rol spelen zodat kinderen deze nadelen minder of niet ervaren?
 - En wat ziet u als de rol van jullie hierbij? Hoe kan de organisatie deze nadelen verhelpen?
 - Wat zijn de voordelen van speelpleinwerk voor ouders?
 - Spelen de administratieve gemeentemedewerkers en de beleidsmedewerkers een rol in deze voordelen? Kunnen of moeten zij een rol spelen zodat kinderen van deze voordelen kunnen genieten?
 - En wat ziet u als de rol van VDS hierbij? Hoe kan VDS deze voordelen versterken?
 - Zijn er nadelen aan speelpleinwerk voor ouders? Wat zijn deze?
 - Spelen de administratieve gemeentemedewerkers en de beleidsmedewerkers een rol in deze nadelen? Kunnen of moeten zij een rol spelen zodat kinderen deze nadelen minder of niet ervaren?
 - En wat ziet u als de rol van jullie hierbij? Hoe kan de organisatie deze nadelen verhelpen?
 - Als we nu de antwoorden van de vorige vraag toespitsen voor kinderen en hun ouders met een financieel kwetsbare achtergrond, welke voor- en nadelen springen dan meer naar boven?

- Wat zou een speelpleinwerking kunnen doen om toegankelijker te zijn?
- VRAAG 6: Onder welke bevoegdheid van welke overheid valt speelpleinwerk?
 - Is speelpleinwerk verankerd in een wet? Zou dit wel of niet het geval moeten zijn?

Het merendeel van de speelpleinen biedt, al dan niet als lokaal beleid in kinderarmoedebestrijding, een sociaal tarief of een soort korting aan. Hierdoor kunnen kinderen aan een verminderd tarief naar de werking komen.

- VRAAG 7: Nu zou ik graag wat verder ingaan op het sociaal tarief.
 - Heeft de organisatie een beleid of visie ontwikkeld voor het sociaal tarief op de lokale speelpleinen? Wordt dit aangemoedigd of aangeraden?
 - Elk speelplein kan zelf bepalen of en hoe dat ze een sociaal tarief aanbieden; dit maakt het landschap van het sociaal tarief erg divers. In elke gemeente zijn de toekenningsvoorwaarden & het proces ernaartoe dus verschillend. Denkoefening: Stel dat u zelf een financieel kwetsbare achtergrond heeft, wat zou u vinden hiervan?
 - Wat vinden jullie van dit diverse landschap? Zou u dit graag veranderd zien?
 - Wat zijn de voordelen van het sociaal tarief voor de kinderen en hun ouders? Wat zijn de redenen om het sociaal tarief te gebruiken?
 - Spelen de administratieve gemeentemedewerkers en de beleidsmedewerkers een rol in deze voordelen? Kunnen of moeten zij een rol spelen zodat kinderen van deze voordelen kunnen genieten?
 - En wat ziet u als de rol van jullie hierbij? Hoe kan de organisatie deze voordelen versterken?
 - Wat zijn de nadelen van het sociaal tarief voor de kinderen en hun ouders? Vindt u dat er drempels zijn verbonden aan deze aanvraag; zo ja, welke?
 - Spelen de administratieve gemeentemedewerkers en de beleidsmedewerkers een rol in deze nadelen? Kunnen of moeten zij een rol spelen zodat kinderen deze nadelen minder of niet ervaren?
 - En wat ziet u als de rol van jullie hierbij? Hoe kan de organisatie deze nadelen verhelpen?
 - Hoe zou u het sociaal tarief toegankelijker maken voor financieel kwetsbare personen?
- VRAAG 8: Kan u mij iets vertellen over de juridische context van het sociaal tarief? Zou dit beter wel of niet verankerd zijn in een wet en gelijkgesteld worden voor bv. heel Vlaanderen of België?

- VRAAG 9: Kent u nog andere personen die veel kennis hebben van het speelpleinwerk en het sociaal tarief die eventueel bereid zouden zijn voor deel te nemen aan een interview?

3. Topic guide voor diepte-interviews

3.1 Topic guide voor interviews op niveau van de cliënt

- Kadering onderzoek: uitleg van
 - Speelpleinwerk
 - Sociaal tarief
- Persoonlijke eigenschappen geïnterviewde
 - Familiesituatie (aantal kinderen, leeftijd)
 - Achtergrond: studies, interesses, jeugdwerk
- Context Puurs-Sint-Amands
 - Zichzelf & kinderen
 - Andere inwoners, bedrijven, kwetsbare personen
- (Niet-)gebruik speelpleinen
 - Gebruik lokale speelpleinwerking, andere opvang of geen opvang
 - Kennis speelpleinwerking:
 - Werking (vb. openingsuren, plaats speelpleinwerking, inkomprijs)
 - Wat vinden ze hiervan?
 - Denkoefening financiële kwetsbaarheid
 - Activiteiten (& spelaanbod)
 - Wat vinden ze hiervan?
 - Rekening met specifieke doelgroepen
 - Denkoefening financiële kwetsbaarheid
 - Voordelen & nadelen speelpleinwerk
 - Redenen gebruik speelpleinwerking, en waarom niet?
 - Voor kinderen en ouders
 - Rol voor gemeente en bredere context?
 - Verbetering: Hoe zou het speelpleinwerk toegankelijker worden?
- (Niet-)gebruik sociaal tarief
 - Kennis sociaal tarief op de speelpleinwerking:
 - Toekenningsvoorwaarden & -proces
 - Wat vinden ze hiervan?
 - Denkoefening financiële kwetsbaarheid

- Voordelen & nadelen/drempels sociaal tarief
 - Redenen gebruik sociaal tarief, en waarom niet?
 - Rol voor gemeente en bredere context?
 - Verbetering: Hoe zou het sociaal tarief toegankelijker worden?

3.2 Topic guide voor interviews op niveau van de administratie en het beleidsontwerp

- Kadering onderzoek: uitleg van
 - Speelpleinwerk & sociaal tarief
 - Niet-gebruik
- Persoonlijke eigenschappen geïnterviewde
 - Functie
 - Verhouding tot speelplein
 - Achtergrond: studies, interesses, jeugdwerk
- Context Puurs-Sint-Amands
 - Inwoners, bedrijven, kwetsbare personen
 - Koers beleid
- (Niet-)gebruik speelpleinen
 - Kennis speelpleinwerking:
 - Werking (vb. openingsuren, plaats speelpleinwerking, inkomprijs)
 - Wat vinden ze hiervan?
 - Specifiek beleid voor armoede?
 - Denkoefening financiële kwetsbaarheid
 - Activiteiten (& spelaanbod)
 - Wat vinden ze hiervan?
 - Rekening met specifieke doelgroepen
 - Denkoefening financiële kwetsbaarheid
 - Voordelen & nadelen speelpleinwerk
 - Redenen gebruik speelpleinwerking, en waarom niet?
 - Voor kinderen en ouders
 - Rol voor gemeente en bredere context?
 - Verbetering: Hoe zou het speelpleinwerk toegankelijker worden?
- (Niet-)gebruik sociaal tarief
 - Kennis sociaal tarief op de speelpleinwerking:
 - Toekenningsvoorwaarden & -proces
 - Informatieverlening

- Denkoefening financiële kwetsbaarheid
- Voordelen & nadelen/drempels sociaal tarief
 - Redenen gebruik sociaal tarief, en waarom niet?
 - Rol voor gemeente en bredere context?
 - Verbetering: Hoe zou het sociaal tarief toegankelijker worden?

3.3 Topic guide voor interviews op niveau van de sociale en juridische context

- Kadering onderzoek: uitleg van
 - Speelpleinwerk & sociaal tarief
 - Niet-gebruik
- Persoonlijke eigenschappen geïnterviewde
 - Functie
 - Achtergrond: studies, interesses, jeugdwerk
- Vragen over organisatie
 - Wat doet het?
 - Ondersteuning speelpleinwerk
- (Niet-)gebruik speelpleinen
 - Kennis speelpleinwerking:
 - Visie over de werking van een speelplein
 - Denkoefening financiële kwetsbaarheid
 - Wat vinden ze zelf hiervan (qua bereikbaarheid, inclusie, toegankelijkheid)?
 - Visie over de activiteiten van een speelplein
 - Denkoefening financiële kwetsbaarheid
 - Wat vinden ze zelf hiervan (qua bereikbaarheid, inclusie, toegankelijkheid)?
 - Voordelen & nadelen speelpleinwerk
 - Redenen gebruik speelpleinwerking, en waarom niet?
 - Rol van gemeente en organisatie?
 - Verbetering: Hoe zou het speelpleinwerk toegankelijker worden?
 - Verankering speelplein
- (Niet-)gebruik sociaal tarief
 - Kennis sociaal tarief op de speelpleinwerking:
 - Visie over sociaal tarief
 - Toekenningsvoorwaarden & -proces = divers landschap
 - Denkoefening financiële kwetsbaarheid

- Wat vinden ze zelf hiervan?
- Voordelen & nadelen/drempels sociaal tarief
 - Redenen gebruik sociaal tarief, en waarom niet?
 - Rol van gemeente en organisatie?
 - Verbetering: Hoe zou het sociaal tarief toegankelijker worden?
- Verankering sociaal tarief

4. Flyers voor het vinden van respondenten



deelnemers gezocht voor onderzoek

Voor onderzoek over het **sociaal tarief bij speelpleinwerk** zijn wij op zoek naar deelnemers voor het afnemen van een **diepte-interview** (max. 1 uur).

Bent u:

- Woonachtig te Puurs-Sint-Amands;
- Nederlandstalig;
- Een **ouder** met schoolgaande kind(eren) die (soms) **naar het speelplein gaan**, of een **ouder** met schoolgaande kind(eren) die **niet naar het speelplein gaan**?



Past u binnen de kenmerken of kent u iemand die binnen de kenmerken valt, en wilt u graag een bijdrage leveren aan wetenschappelijk onderzoek?
Bij interesse of vragen, stuur gerust een mail
 naar: hanne.vannimmen@student.kuleuven.be

alvast bedankt voor uw medewerking!

Dit onderzoek is goedgekeurd door de Sociaal-Maatschappelijke en Ethische Commissie (SMEC) van KU Leuven onder volgend nummer: M-2025 02 146.

5. Uitgebreide kwantitatieve berekeningen (Resultaten - §4.1)

Om de grootte van het niet-gebruik op het niveau van het kind van het sociaal tarief op de speelpleinwerking van Puurs-Sint-Amunds te berekenen kan er gebruikt worden gemaakt van volgende formule van Van den Broeck et al. (2024):

$$\left(1 - \frac{\# \text{gebruikers}}{\# \text{gerechtigden}}\right) \times 100\%.$$

Echter dient een belangrijke kanttekening gemaakt te worden dat deze berekening louter een schatting is. Zoals is gebleken, kent het beschikbare cijfermateriaal namelijk heel wat beperkingen waardoor het werkelijke niet-gebruik niet berekend kan worden. Er is gebruik gemaakt van data van de jaren 2023 en 2024 over de gemeente Puurs-Sint-Amunds die verkregen werden via de speelpleinwerking en de sociale dienst van de gemeente en via de onlinedatabase van Provincie in Cijfers (z.d.-a & z.d.-c).

5.1 Berekening van de teller: aantal gebruikers

De teller omvat het aantal gebruikers van het sociaal tarief op de speelpleinwerking in Puurs-Sint-Amunds; dit zijn kinderen die naar de werking gaan en ingeschreven zijn met het sociaal tarief. Door middel van de verkregen cijfers van de speelpleinwerking van Puurs-Sint-Amunds kan dit aantal afgeleid worden van de hoeveelheid daginschrijvingen die gebeurd zijn met het sociaal tarief gecombineerd met het gemiddeld aantal dagen dat een kind naar de werking kwam. Met betrekking tot het sociaal tarief wordt er namelijk uitsluitend beschikt over het gegeven ‘daginschrijvingen door middel van het sociaal tarief’. Aangezien een kind meerdere dagen per jaar kan deelnemen, biedt dit cijfer op zichzelf geen inzicht in het daadwerkelijke aantal unieke kinderen dat gebruikmaakt van het sociaal tarief. Om dit aantal te benaderen, wordt deze informatie gecombineerd met gegevens over het gemiddeld aantal dagen dat een kind deelneemt aan de speelpleinwerking. De berekeningswijze wordt hieronder toegelicht.

- We gebruiken drie variabelen uit de dataset van de speelpleinwerking van Puurs-Sint-Amunds: het aantal kinderen dat deelneemt aan de speelpleinwerking met en zonder sociaal tarief, het aantal dagen dat alle kinderen samen naar de werking zijn gekomen met en zonder sociaal tarief, en het aantal daginschrijvingen door middel van het sociaal tarief. Deze variabelen zijn gemeten voor het jaar 2024, maar worden overgedragen naar 2023 vermits er verondersteld wordt dat hierin geen significantie afwijking bevindt.
- Op basis van deze variabelen maken we volgende schatting:
 - 576 kinderen komen samen 4413 dagen: $\frac{4413}{576} =$ gemiddeld komt een kind 7,66 dagen

- 98 daginschrijvingen d.m.v. het sociaal tarief: $\frac{98}{7,66} = 12,79$ kinderen met een sociaal tarief die een gemiddeld aantal dagen komen

Het aantal gebruikers, in dit geval kinderen die door middel van een sociaal tarief naar de speelpleinwerking komen van Puurs-Sint-Amands, wordt geschat op 12,79 kinderen. Dit vormt de teller in de berekening.

5.2 Berekening van de noemer: aantal gerechtigden

Het aantal gerechtigden van dit sociaal tarief, oftewel de noemer in de berekening, omvat het aantal ouders met kinderen die potentieel gebruik kunnen maken van de speelpleinwerking en die onder de opgestelde toegangscategorieën van Puurs-Sint-Amands vallen. Personen die binnen deze categorieën vallen hebben in principe recht op het sociaal tarief, maar nemen het niet per se op. De verschillende categorieën van rechthebbenden van Puurs-Sint-Amands worden hieronder nog eens herhaald.

- Categorie 1: Gezinnen met recht op een verhoogde tegemoetkoming van de ziekte- en invaliditeitsverzekering waarbij: alle gezinsleden het OMNIO-statuuut hebben, het gezin bestaat uit één alleenstaande persoon (met of zonder kinderen ten laste) die geniet van het RVV-statuuut, of alle gezinsleden genieten van het RVV-statuuut; hierbij wordt geen inkomensonderzoek gedaan. Wanneer een of meerdere gezinsleden geen VT-statuuut hebben, dient er wel een inkomensonderzoek gedaan te worden, rekening houden met het inkomen en de gezinslast.
- Categorie 2: Personen met een laag inkomen waarbij geen enkel gezinslid een statuut van verhoogde tegemoetkoming voor gezondheidszorgen kent, waarbij een inkomensonderzoek werd uitgevoerd en het inkomen lager dan of gelijk aan 23.851,17 euro (verhoogd met 4.413,54 euro per persoon ten laste) wordt bevonden.
- Categorie 3: Personen die zich in een schuldbemiddeling of een collectieve schuldenregeling bevinden (B. Callaerts, persoonlijke communicatie, 4 maart 2025).
- Indien de cliënt niet voldoet aan bovenstaande categorieën, kan er toch anders beslist worden in geval van de persoonlijke situatie van de cliënt waarbij die toch nood heeft aan de voordelen (S. Camfield, persoonlijke communicatie, 27 december 2024)

Binnen dit onderzoek wordt er slechts gewerkt met Categorie 1 en 3. De keuze voor de tweede categorie niet in beschouwing te nemen kan verklaard worden doordat het inkomen van concrete personen niet publiek beschikbaar is en waardoor het aantal rechthebbenden vanuit deze categorie niet berekenbaar is. Bovendien wordt ook de situatie waarbij een subjectieve toekenning gebeurt niet meegenomen; dit aantal is eveneens onmogelijk te berekenen. Dit betekent dat het werkelijk aantal gerechtigden van het sociaal tarief steeds

hoger zal liggen dan het uiteindelijk ingeschatte aantal binnen dit onderzoek; dit zal wijzen op een onderschatting van de grootte van het niet-gebruik.

5.2.1 Categorie 1: verhoogde tegemoetkoming

De eerste categorie van gerechtigden wordt vereenvoudigd tot alle personen die de verhoogde tegemoetkoming ontvangen in Puurs-Sint-Amands. Hierbij wordt geen rekening gehouden met de OMNIO- en RVV-statuten, vermits deze statuten niet meer in gebruik zijn en vandaar ook niet meer online te verkrijgen zijn. Vanwege dat beide statuten toch de personen die een verhoogde tegemoetkoming ontvangen omvatten (RIZIV, 2018; Lefevere et al., 2019), wordt dit beschouwd als een gerechtvaardigde vereenvoudiging.

De gerechtigden zijn bijgevolg de volwassenen met kinderen die potentieel deelnemen aan de speelpleinwerking in Puurs-Sint-Amands en de VT ontvangen. Echter, binnen dit onderzoek wordt het niet-gebruik op niveau van het kind geschat, waardoor het aantal kinderen die hypothetisch gezien een VT zouden ontvangen gezocht dient te worden. Dit is gerealiseerd door het percentage gerechtigden binnen de volwassenenbevolking toe te passen op het aantal potentiële deelnemers van 3 tot 15 jaar, wat de leeftijd van speelpleingebruikers is. De concrete berekeningswijze wordt hieronder uitgelegd.

- We gebruiken wederom drie variabelen, deze keer uit de online dataset van Provincie in Cijfers (z.d.-a, z.d.-b & z.d.-c): het aantal volwassenen dat in Puurs-Sint-Amands de verhoogde tegemoetkoming ontvangt, het totaal aantal volwassenen in de gemeente, en het aantal kinderen met een leeftijd van 3 tot 15 jaar in de gemeente. De drie variabelen zijn afkomstig uit het jaar 2023.
- Op basis van deze variabelen maken we volgende schatting:
 - Als er in Puurs-Sint-Amands 3338 volwassenen een VT ontvangen, dan is dit relatief gezien $\frac{3338}{21.613} = 15,4\%$ ten opzichte van het totaal aantal volwassenen.
 - Dit percentage gerechtigden binnen de volwassenenbevolking kan toegepast worden op de 3777 potentiële deelnemers binnen de doelgroep van 3- tot 15-jarigen: $15,4\% * 3777 = 583,34$ kinderen die hypothetisch de VT in Puurs-Sint-Amands ontvangen.

Het aantal gerechtigden voor Categorie 1 wordt volgens deze berekening geschat op 583,34 kinderen. Zij ontvangen hypothetisch de VT en worden zo gerechtigden om het sociaal tarief te ontvangen in Puurs-Sint-Amands. Dit vormt het eerste deel van de noemer.

5.2.2 Categorie 3: schuldbemiddeling of collectieve schuldenregeling

De derde categorie omhelst personen die zich in schuldbemiddeling of collectieve schuldenregeling bevinden. Dit wordt bereikt door het cijfermateriaal dat verkregen is bij de sociale dienst van Puurs-Sint-Amunds, het betreft hier het aantal personen die zich in betalingsbeheer of -bemiddeling bevinden bij het OCMW van de gemeente. Dit is echter datamateriaal van het jaar 2024. Er wordt verondersteld dat de aantallen van personen in beheer of bemiddeling tussen de beide jaren niet significant verschillen, waardoor het aantal personen in betalingsbeheer of -bemiddeling van 2024 naar 2023 wordt overgedragen. Het gaat hier over 150 dossiers die bij het OCMW in beheer of bemiddeling zijn. Net zoals bij Categorie 1 gaat het hierbij wel over de volwassenenbevolking die door in betalingsbeheer te zitten recht hebben op het sociaal tarief en de aanvrager ervan zijn, terwijl het niet-gebruik op het niveau van het kind wordt geschat. Het percentage gerechtigden binnen de volwassenenbevolking van Puurs-Sint-Amunds wordt daarom toegepast op het aantal potentiële deelnemers van de speelpleinwerking van 3 tot 15 jaar. Hierdoor wordt het aantal kinderen die hypothetisch zich in schuldenbemiddeling bevinden en daarmee recht hebben op het sociaal tarief geschat. De berekening wordt hieronder verder uitgelegd.

- We gebruiken drie variabelen waarvan de eerste variabele verkregen is bij de sociale dienst van de gemeente voor jaar 2024 en de andere twee bij de online dataset van Provincie in Cijfers voor 2023 (z.d.-a & z.d.-b): het aantal volwassenen dat in Puurs-Sint-Amunds zich in betalingsbeheer of -bemiddeling bevindt, het totaal aantal volwassenen in de gemeente, en het aantal kinderen met een leeftijd van 3 tot 15 jaar in de gemeente.
- Op basis van deze variabelen maken we volgende schatting:
 - Als er in Puurs-Sint-Amunds 150 volwassenen zich in betalingsbeheer bevinden, dan is dit relatief gezien $\frac{150}{21.613} = 0,7\%$ ten opzichte van het totaal aantal volwassenen.
 - Dit percentage gerechtigden binnen de volwassenbevolking kan toegepast worden op 3777 potentiële deelnemers binnen de doelgroep van 3- tot 15-jarigen: $0,7\% * 3777 = 26,21$ kinderen die hypothetisch zich in betalingsbeheer bevinden in Puurs-Sint-Amunds.

Het aantal gerechtigden voor Categorie 3 wordt geschat op 26,21 kinderen. Zij bevinden zich hypothetisch in schuldenbemiddeling en worden zo gerechtigden om het sociaal tarief te ontvangen in Puurs-Sint-Amunds. Dit vormt het tweede deel van de noemer.

Het totaal aantal kinderen die (hypothetisch) recht hebben op het sociaal tarief bij de speelpleinwerking in de gemeente wordt bereikt door Categorie 1 en 3 op te tellen; dit komt uit op 609,55 kinderen, oftewel rechthebbenden van de noemer.

5.3 Uiteindelijke berekening van de omvang van het niet-gebruik

Nu kunnen de data uit 5.1 en 5.2 samengelegd worden om het niet-gebruik volgens de formule van Van den Broeck et al. (2024) te berekenen.

$$\left(1 - \frac{\# \text{gebruikers}}{\# \text{gerechtigden}}\right) \times 100\% = \left(1 - \frac{12,79}{609,55}\right) \times 100\% = 97,90\%$$

Er kan bijgevolg een niet-gebruik op het niveau van het kind van 98% opgemerkt worden in de gemeente Puurs-Sint-Amands bij het sociaal tarief van de speelpleinwerking. Dit is een immens hoog percentage dat toch wat zorgen baart. Er is met name slechts circa 2% die het sociaal tarief op de speelpleinwerking effectief gebruikt.

Deze schatting van het niet-gebruik kent een aantal limieten vermits het beschikbare datamateriaal eerder beperkt is, waardoor het werkelijke niet-gebruik niet berekend kon worden. De bespreking van deze beperkingen kan teruggevonden worden in de discussie (§5).